

**ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

Διπλωματική Εργασία

**Η εφαρμογή του πράσινου τουρισμού στις αθλητικές τουριστικές
επιχειρήσεις της Λευκάδας**

της

ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΚΑΤΩΠΟΔΗ

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού
διπλώματος ειδίκευσης στη Διοίκηση Επιχειρήσεων
(με εξειδίκευση στη Διοίκηση Επιχειρήσεων Φιλοξενίας)

Σεπτέμβριος 2017

Ευχαριστίες

Για την εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, κύριο Βασιλειάδη Χρήστο για την καθοδήγηση και την πολύτιμη βοήθεια του. Επίσης, τους συμφοιτητές μου στο μεταπτυχιακό για την γνώση και τις εμπειρίες που μου μετέδωσαν καθώς και τους γονείς μου για την στήριξη τους καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών μου. Τέλος, θερμές ευχαριστίες στους επιχειρηματίες των αθλητικών τουριστικών επιχειρήσεων της Λευκάδας που ήταν ιδιαίτερος φιλικόι και πρόθυμοι στις συνεντεύξεις όσον αφορά το κομμάτι της έρευνας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το θέμα της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η εφαρμογή του πράσινου τουρισμού στις αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις της Λευκάδας.

Το πρώτο κεφάλαιο αποτελεί την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας για τον πράσινο τουρισμό. Περιγράφεται η αειφόρος ανάπτυξη, οι αρχές και στόχοι του αειφόρου τουρισμού, ο αθλητικός τουρισμός και η συσχέτισή του με τον πράσινο τουρισμό.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, περιγράφεται η Λευκάδα και συγκεκριμένα ο αθλητικός τουρισμός για το νησί.

Στην συνέχεια και στο τρίτο κεφάλαιο αναλύεται το μεθοδολογικό πλαίσιο που αναπτύχθηκε για την διεξαγωγή έρευνας σε αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις της Λευκάδας για την αποτελεσματική χρήση του πράσινου τουρισμού.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, παρουσιάζονται τα δεδομένα και πραγματοποιείται η ερμηνεία των ευρημάτων από την διεξαγωγή της έρευνας.

Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο εξάγονται τα απαραίτητα συμπεράσματα από την παρούσα διπλωματική εργασία.

ABSTRACT

The thesis of this study is the use of green tourism in sports tourism enterprises, with a case study on Lefkada.

The first chapter constitutes a review of the literature on green tourism. There are described the sustainable development, the principles and objectives of sustainable tourism, sport tourism and its association with green tourism.

In the second chapter, is described the island of Lefkada, and in particular sport tourism for the island.

Subsequently, in the third chapter analyzed the methodological framework developed for conducting research in Lefkada's sports tourism enterprises for the effective use of green tourism.

In the fourth chapter, there are presented the data and the findings of the research.

Finally, exist the necessary conclusions drawn from this diploma thesis.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
ABSTRACT	4
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	5
ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΕΩΝ	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ- ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ.....	12
ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ.....	12
1.1 ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....	12
1.2 ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ (ΑΕΙΦΟΡΟΣ).....	13
1.3 ΜΟΡΦΕΣ ΒΙΩΣΙΜΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	14
1.4 ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	15
1.5 ΑΡΧΕΣ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	17
1.6 ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ.....	22
1.7 ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	22
1.8 ΠΡΑΣΙΝΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	24
1.9 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	25
1.9.1 ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ.....	25
1.9.2 ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ – ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	26
1.9.3 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΕΛΛΑΔΑ.....	29
1.10 ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΙΣ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	31
Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΛΕΥΚΑΔΑ	31
2.1 ΓΕΝΙΚΑ	31
2.2 ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΛΕΥΚΑΔΑ	32
2.3 ΕΙΔΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΛΕΥΚΑΔΑ	34
2.4 ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΛΕΥΚΑΔΑ.....	36
2.5 ΠΡΑΣΙΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΔΙΟΡΓΑΝΩΘΕΙ ΣΤΗΝ ΛΕΥΚΑΔΑ	39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ.....	41
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	41
3.1 ΓΕΝΙΚΑ	41
3.2 ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ	41
3.3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	45

3.3.1 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	46
3.3.2 ΔΕΙΓΜΑ – ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ.....	46
3.3.3 ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	47
3.3.4 ΕΓΚΥΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ	48
3.4 ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ	51
ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ	51
4.1 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	51
4.2 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	52
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ	61
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	61
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	65
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ	69
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ	70
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3: ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ.....	72

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΕΩΝ

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας	3.1	Δείκτες	απόδοσης	βιώσιμου	
τουρισμού.....					35
Πίνακας	3.2	Έλεγχος	εγκυρότητας	εργαλείου	συλλογής
δεδομένων.....					40

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα	1.1	Το	μαγικό	πεντάγωνο	του
Muller.....					7
Εικόνα	1.2	Στρατηγικές	προσέγγισης	στην	αιφόρο
ανάπτυξη.....					8
Εικόνα	1.3	Στόχοι	της	αιφόρου	
ανάπτυξης.....					12
Εικόνα	2.1	Το	νησί	της	
Λευκάδας.....					23
Εικόνα	4.1	Θεματικός	χάρτης	κατά	την
έρευνας.....				ανάλυση	των
				δεδομένων	της
					44

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο τουρισμός αποτελεί σημαντική αναπτυξιακή προοπτική για την παγκόσμια οικονομία. Οι επιπτώσεις του στο κοινωνικό, οικονομικό, φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον στο χώρο που δραστηριοποιείται δημιουργούν την ανάγκη ολοκληρωμένου σχεδιασμού της τουριστικής δραστηριότητας. Οι περισσότερες σύγχρονες τουριστικές επιχειρήσεις (όπου είναι μικρομεσαίες), πρέπει να λειτουργήσουν σε ένα τέτοιο περιβάλλον δίνοντας βάση στις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης. Κάτι τέτοιο σημαίνει ότι θα πρέπει να ισορροπήσουν ανάμεσα στην οικονομική αποτελεσματικότητα και την προστασία του περιβάλλοντος.

Επίσης, ο αθλητικός τουρισμός αποτελεί ένα πολύ σημαντικό κομμάτι μεταξύ των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Με αφορμή το γεγονός ότι το 2017 αποτελεί το έτος αειφόρου τουρισμού για ανάπτυξη σύμφωνα με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, δημιουργήθηκε η ιδέα της πραγματοποίησης ποιοτικής έρευνας σε αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις στο νησί της Λευκάδας. Εάν και πόσο δηλαδή τηρούνται οι αρχές της αειφόρου ανάπτυξης στον αθλητικό τουρισμό και συγκεκριμένα στις τουριστικές επιχειρήσεις που σχετίζονται με αυτόν.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο όρος τουρισμός έχει σαν ρίζα την Γαλλική λέξη “tour” και σημαίνει περιήγηση με αφετηρία και επιστροφή στο ίδιο μέρος για αναψυχή. Ο όρος τουρίστας προσδιορίστηκε για πρώτη φορά το 1963 σε συνέδριο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, ως *«κάθε άτομο που επισκέπτεται μια χώρα άλλη από εκείνη που διαμένει, για οποιονδήποτε σκοπό, εκτός από εκείνο της άσκησης αμειβόμενου επαγγέλματος, με χρηματικούς πόρους της χώρας που επισκέπτεται»*. Υποστηρίζεται ακόμα ότι ο ίδιος ορισμός μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για τον εγχώριο τουρίστα, αντικαθιστώντας τη λέξη “χώρα” με τη λέξη “τοποθεσία”. Επίσης προσδιορίζεται ότι σε αντίθεση με τους εκδρομείς, οι τουρίστες είναι άτομα που διαμένουν σε ένα συγκεκριμένο τόπο περισσότερο από 24 ώρες.

Οι Standeven & DeKnop (1999) ως τουρισμό ορίζουν την προσωρινή μετακίνηση ανθρώπων πέρα από τον τόπο μόνιμης διαμονής τους η οποία συνεπάγεται εμπειρίες διαφορετικές από τις καθημερινές. Οι περισσότεροι διεθνείς οργανισμοί ορίζουν ως ελάχιστο χρόνο παραμονής, ώστε να χαρακτηριστεί μία δραστηριότητα ως τουριστική, τις 24 ώρες, ενώ αναφέρουν ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και η απόσταση που διένυσε από το σπίτι του/της και μιλούν για 100 χιλιόμετρα (Ηγουμενάκης, 1997).

Ο Βασιλειάδης (2003), παραπέμποντας σε διάφορους ερευνητές, δίνει τον εξής ορισμό: «Ως τουρισμό θα μπορούσαμε να εννοήσουμε το σύνολο των σχέσεων και των φαινομένων που προκύπτουν μέσω του ταξιδιού (σε διεθνές και εγχώριο επίπεδο) και της παραμονής των ατόμων σε κάποιο συγκεκριμένο τόπο παραμονής. Ο τόπος παραμονής για τα άτομα αυτά δεν είναι ούτε ο κύριος και μόνιμος τόπος κατοικίας ούτε ο τόπος εργασίας τους.»

Ο τουρίστας διακρίνεται στις ακόλουθες κατηγορίες με βάση τα γεωγραφικά κριτήρια, το πλήθος των τουριστών, την εποχή και το μέγεθος της προέλευσης:

- Γεωγραφικά, σε εσωτερικό και εξωτερικό.
- Σε σχέση με το πλήθος, σε ομαδικό και ατομικό.
- Σε σχέση με την εποχή, σε συνεχή (ετήσιο) και εποχιακό.
- Σε σχέση με το μέγεθος προέλευσης, σε περιόδους αιχμής, χαμηλής και μηδενικής.

Όσον αφορά το κοινωνικό προφίλ του σύγχρονου τουρίστα αναφέρεται ότι προέρχεται από όλες τις κοινωνικές τάξεις και ηλικίες, είναι καλά πληροφορημένος, ατομιστής, προτιμά κάτι το διαφορετικό, απαιτεί ελευθερία επιλογής και τρέφεται περισσότερο πλέον στον φυσιολογικό και αθλητικό τουρισμό. Μέχρι πρόσφατα ενδιαφερόταν για το που, το πόσο και με ποιο κόστος, ενώ τώρα ενδιαφέρεται για το πώς και για το ποιες δραστηριότητες του προσφέρονται.

Καθώς ο μαζικός τουρισμός έχει προκαλέσει έντονα προβλήματα στο φυσικό περιβάλλον έχει σαν αποτέλεσμα την ανάγκη νέων ήπιων μορφών τουρισμού που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος. Ο εναλλακτικός τουρισμός εμφανίστηκε τις τελευταίες δεκαετίες για να καλύψει τα κενά που υπήρχαν στην τουριστική βιομηχανία από τον μαζικό τουρισμό και ταυτόχρονα να δώσει απαντήσεις και λύσεις στα προβλήματα που δημιούργησε ο μαζικός τουρισμός. Στην συνέχεια, παρατίθενται ονομαστικά οι κατηγορίες εναλλακτικών μορφών τουρισμού:

- ✓ Αγροτουρισμός,
- ✓ Οικοτουρισμός,
- ✓ Επαγγελματικός τουρισμός,
- ✓ Πολιτιστικός τουρισμός,
- ✓ Μαθησιακός τουρισμός,
- ✓ Θρησκευτικός τουρισμός,
- ✓ Τουρισμός υγείας,
- ✓ Κοινωνικός τουρισμός,
- ✓ Θαλάσσιος τουρισμός,
- ✓ Αθλητικός τουρισμός,
- ✓ Γεωτουρισμός,
- ✓ Ορεινός – ορειβατικός τουρισμός,
- ✓ Χιονοδρομικός τουρισμός,
- ✓ Περιπατητικός τουρισμός,
- ✓ Κοινωνικός τουρισμός,
- ✓ Κυνηγετικός τουρισμός,
- ✓ Ιαματικός τουρισμός,
- ✓ Τουρισμός κρουαζιέρας,
- ✓ Yachting,
- ✓ Τουρισμός τρίτης ηλικίας,
- ✓ Τουρισμός αναπήρων,
- ✓ Τουρισμός των καζίνων,

- ✓ Μορφωτικός τουρισμός,
- ✓ Επαγγελματικός τουρισμός,
- ✓ Τουρισμός των «σακιδιούχων».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

1.1 ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Σύμφωνα με την αναφορά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το περιβάλλον και την ανάπτυξη, η βιώσιμη ή αειφόρος ανάπτυξη είναι «μια διαδικασία αλλαγής, κατά την οποία η εκμετάλλευση των πόρων, η κατεύθυνση των τεχνολογικών επιτευγμάτων και οι θεσμοί βρίσκονται όλα σε αρμονία, έτσι ώστε να ενισχύονται οι τρέχουσες και μελλοντικές δυνατότητες για την κάλυψη των ανθρώπινων αναγκών και προσδοκιών». (Our Common Future, European Commission).

Η αειφόρος ανάπτυξη έχει τρεις συνιστώσες, οι οποίες είναι: η οικονομική, η κοινωνική και η περιβαλλοντική. Οι συνιστώσες αυτές έχουν την ιδιότητα να αλληλεξαρτώνται και να αλληλοεπηρεάζονται. Στην συνέχεια, περιγράφεται η κάθε μία διάσταση χωριστά.

Η περιβαλλοντική διάσταση αναφέρεται σε ζητήματα παραγωγής ενέργειας, εξάντλησης των φυσικών πόρων, ρύπανσης της ατμόσφαιρα και των υδάτων, στερεά απορρίμματα και την διαχείρισή τους, συρρίκνωση της βιοποικιλότητας, κλιματική αλλαγή και ερημοποίηση.

Όσον αφορά την Κοινωνική διάσταση, αυτή περιλαμβάνει ζητήματα δημοκρατίας, ειρήνης, κοινωνικής ευημερίας και δικαιοσύνης, υπερπληθυσμού, υγείας, πολιτισμού και ισότητας φύλων.

Τέλος, η οικονομική διάσταση της αειφόρου ανάπτυξης αναφέρεται σε μοντέλα παραγωγής και κατανάλωσης, γεωργίας, παραγωγής τροφίμων και το εμπορικό δίκαιο.

Όλα τα προηγούμενα ζητήματα συνδέονται και αλληλοεπηρεάζονται γι' αυτό η αειφόρος ανάπτυξη επιστρατεύει πολλαπλές, σύνθετες οδούς και διαδικασίες που οδηγούν στην επίτευξη της αειφορίας. Οι αρχές που διέπουν την αειφόρο ανάπτυξη είναι οι εξής:

1) Φέρουσα Ικανότητα: Η αρχή της φέρουσας ικανότητας των φυσικών συστημάτων αποτελεί το κύριο συστατικό της οικοκεντρικής προσέγγισης της αειφόρου ανάπτυξης (International Union for the Conservation of Nature, United Nations Environmental Pact, World Wildlife Fund, 1991).

2) Βιοποικιλότητα: Περιλαμβάνει τόσο τη προστασία και την διατήρηση του ζωικού και φυτικού κεφαλαίου, όσο και τη διατήρηση των ανανεώσιμων πόρων.

3 Δια-γενεαλογική δικαιοσύνη: Ελαχιστοποίηση της χρήσης των μη ανανεώσιμων πόρων, καθώς και την αποτελεσματική χρήση των ανανεώσιμων πόρων

με βάση την αύξηση της αποδοτικότητας, μείωση της σπατάλης στην ανακύκλωση και την εισαγωγή εναλλακτικών τεχνολογιών (Blowers, 1993).

4) Δια-χωρική υπευθυνότητα: οι αρνητικές συνέπειες της ανθρώπινης δραστηριότητας σε μια συγκεκριμένη περιοχή, δεν θα πρέπει με κανένα τρόπο να μεταβιβάζονται ως περιβαλλοντικά προβλήματα σε κάποια άλλη.

5) Συμμετοχή: Η πραγματική εμπλοκή όλων των ενδιαφερόμενων μελών της κάθε τοπικής κοινωνίας στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων σε περιβαλλοντικά θέματα, αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της αρχής της αειφόρου ανάπτυξης, και έναν από τους βασικούς στόχους της (Blowers 1993, Reed 1999).

6) Κρίσιμο φυσικό κεφάλαιο: Τα στοιχεία του περιβάλλοντος τα οποία δεν μπορούν να αναπληρωθούν στα πλαίσια του ανθρώπινου κύκλου ζωής. Τέτοια είναι το στρώμα του όζοντος, η βιοποικιλία, τα πολιτιστικά αγαθά κ.λπ.

7) Ολιστική προσέγγιση: Η φύση και το περιβάλλον δεν γνωρίζουν διοικητικά όρια, πρωθυπουργικά χαρτοφυλάκια ή γραφειοκρατικές διακρίσεις δράσεων (Lusser 1993). Για αυτό η προστασία του περιβάλλοντος θα πρέπει να αντιμετωπίζεται μέσω μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης (ολιστικής), η οποία να διαπερνά τεχνητές διαχωριστικές γραμμές και να διαχέεται σε διάφορες περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές δράσεις.

8) Αρχή της προληπτικότητας: Η συγκεκριμένη αρχή δηλώνει ότι δεν θα πρέπει να αναλαμβάνονται πρωτοβουλίες και δράσεις των οποίων τα αποτελέσματα, μακροχρόνια, είναι άγνωστα καθώς και οι πιθανές παρενέργειες μη αναστρέψιμες (π.χ. η χρήση γενετικά τροποποιημένων προϊόντων). Ονομάζεται και «αρχή του σοφού πεσιμισμού» (prudent pessimisme) (Pearce et al 1993), (Fenell and Ebert 2004).

1.2 ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ (ΑΕΙΦΟΡΟΣ)

Ο Bramwell (1990) ορίζει τον πράσινο τουρισμό, σαν τουρισμό ο οποίος αναβαθμίζει τα τοπικά πολιτιστικά στοιχεία, λειτουργεί κάτω από τον έλεγχο των τοπικών κοινωνιών παρέχοντας απασχόληση, αλλά και διατηρώντας τα οικονομικά οφέλη εντός των τοπικών κοινωνιών. Η ερμηνεία και κατανόηση του αειφόρου τουρισμού έχει προχωρήσει από τις περιβαλλοντικές αντιλήψεις σε πιο ολιστικές προσεγγίσεις, οι οποίες τον βλέπουν ως ένα εργαλείο για την οικονομική ανάπτυξη, την ευημερία του πληθυσμού και την προστασία του περιβάλλοντος. Αυτή η αλλαγή νοοτροπίας έχει επηρεάσει την τουριστική πολιτική, τις θεσμικές πρωτοβουλίες και την διάδοση της έννοιας δίνοντας της νόημα και αξία. Η κλασική έννοια του αειφόρου

τουρισμού μετασηματίστηκε σε βιώσιμη ανάπτυξη που εφαρμόζεται από τον τουρισμό.

Ως εκ τούτου, οι έννοιες του αειφόρου τουρισμού και της βιώσιμης ανάπτυξης έχουν περιορισμούς που προέρχονται από την δυσκολία να διασαφηνιστούν οι ορισμοί τους (Torres-Delgado & Palomeque, 2012). Ο όρος πράσινη ανάπτυξη εναλλακτικά ονομάζεται οικολογική ανάπτυξη, περιβαλλοντικά υπεύθυνη, αειφόρος ανάπτυξη και αναφέρεται στην οικονομική ανάπτυξη που σχεδιάζεται και υλοποιείται λαμβάνοντας υπόψη την προστασία του περιβάλλοντος. (Yunhi & Heesup, 2010).

Σύμφωνα με τον Αγγλικό Οργανισμό Τουρισμού (ETB, 1992) υπάρχουν τέσσερις **κατηγορίες τουριστών** που σχετίζονται με την «πράσινη συμπεριφορά». Οι κατηγορίες αυτές είναι οι ακόλουθες:

- Αδρανής – είναι ο τουρίστας που δεν έχει κανένα ενδιαφέρον για το περιβάλλον,
- Περιστασιακός – ο τουρίστας που δείχνει κάποιο ενδιαφέρον ,
- Πράσινος – έχει οικολογική συμπεριφορά,
- Πρωτοπόρος – ακολουθεί απόλυτα την «πράσινη» λογική.

1.3 ΜΟΡΦΕΣ ΒΙΩΣΙΜΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο βιώσιμος τουρισμός εξαρτάται από το περιβάλλον αλλά και το περιβάλλον από τον τουρισμό για αυτό και ο τουρισμός θα πρέπει να εφαρμόσει τις αρχές της αειφορίας (Hunter and Green 1995). Ουσιαστικά από τα τέλη της δεκαετίας του '80 άρχισε ο τουρισμός να εφαρμόζει τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης. Μέχρι τότε συνοψίζονταν σαν πράσινος τουρισμός. (Bramwell,1990). Η έννοια του αειφόρου τουρισμού, σταδιακά μετεξελίχθηκε σαν μια θετική προσέγγιση της τουριστικής ανάπτυξης, η οποία ενσωματώνει κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς προβληματισμούς.

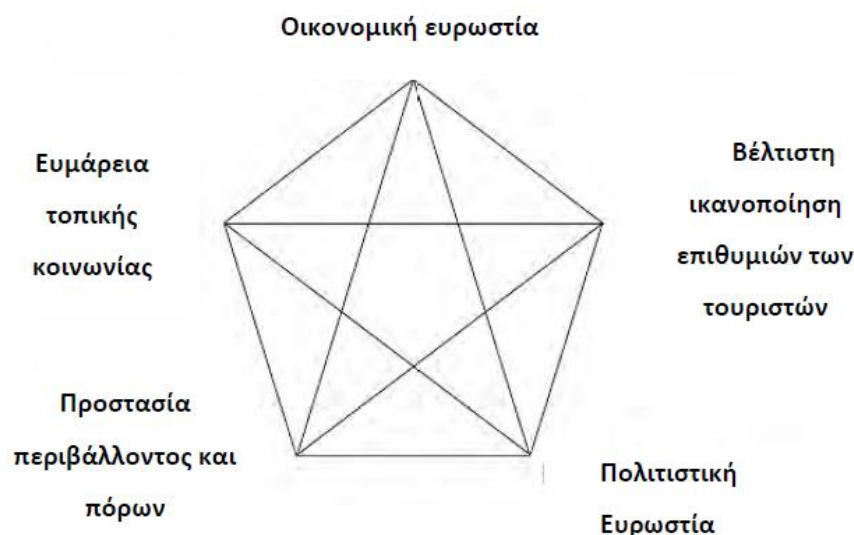
Στις μορφές του βιώσιμου τουρισμού περιλαμβάνονται οι εξής:

- Τουρισμός υπαίθρου.
- Υπαίθριες δραστηριότητες που περιλαμβάνουν ψυχαγωγία και αναψυχή (πεζοπορία, ποδηλασία) και αποτελούν τον πολιτιστικό τουρισμό.
- Οικοτουρισμός και εθνοτουρισμός.
- Συνδυασμένες μορφές τουρισμού που σχετίζονται με εκδηλώσεις.

1.4 ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η έννοια της **αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης**, χρησιμοποιείται για πρώτη φορά από τον Muller (1994) και εμπεριέχει το στοιχείο της ποιοτικής ανάπτυξης. Σύμφωνα με τον Muller, ως ποιοτική ανάπτυξη ορίζεται, η αύξηση της ποιότητας ζωής η οποία πραγματοποιείται χρησιμοποιώντας όλο και λιγότερο μη ανανεώσιμους πόρους αλλά και η αποφυγή υψηλής πίεσης πάνω στο φυσικό περιβάλλον και τους ανθρώπους.

Η αειφόρος τουριστική ανάπτυξη αποδίδεται με το «μαγικό πεντάγωνο», μέσα από την Εικόνα 1.1 που βρίσκεται στην συνέχεια της παρούσας ενότητας.

Εικόνα 1.1 Το μαγικό πεντάγωνο του Muller

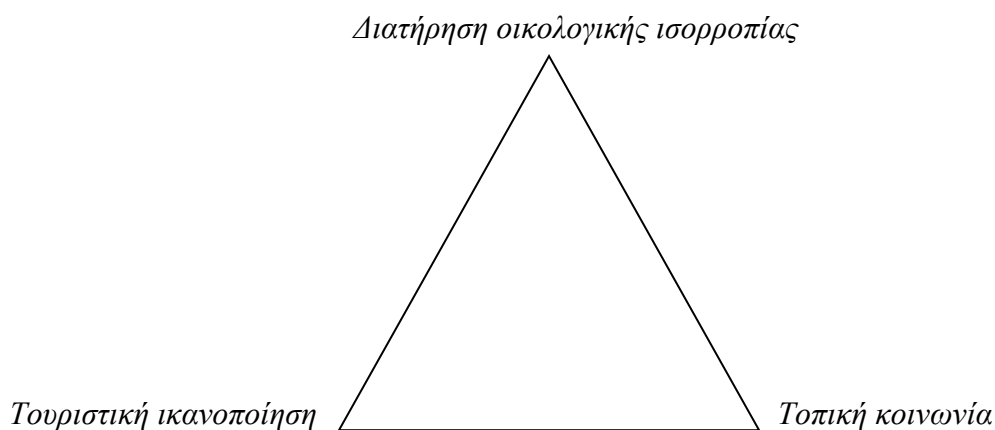
Το μαγικό πεντάγωνο του Muller, περιλαμβάνει την αλληλεξάρτηση μεταξύ πέντε διαστάσεων, οι οποίες είναι: η προστασία του περιβάλλοντος και η αποδοτική χρήση των πόρων, η ευμάρεια της τοπικής κοινωνίας, η οικονομική ευρωστία, η ικανοποίηση των επιθυμιών των τουριστών, αλλά και η πολιτιστική ευρωστία.

Ο Muller περιγράφει την δυσκολία στην επίτευξη του στόχου της αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης, αναφέροντας επιχειρήματα που έχουν να κάνουν τόσο με την διαρκή πίεση που η τουριστική ζήτηση επιβάλλει έως και επιχειρήματα που σχετίζονται με την φιλοσοφία του σύγχρονου τουρίστα ο οποίος επιζητά το μέγιστο της απόλαυσης και κατανάλωσης των πόρων. Είναι αναγκαίο λοιπόν να εξισορροπηθούν οι ανάγκες των τουριστών, του τοπικού πληθυσμού και του φυσικού περιβάλλοντος και αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης. Προσπαθώντας να

δοθεί ένας σαφής ορισμός για την αειφόρο ανάπτυξη θα λέγαμε ότι πρόκειται για την ανάπτυξη που πραγματοποιείται σε μια περιοχή ή χώρα για να αντιμετωπιστούν οι τωρινές ανάγκες, χωρίς να θέτει σε κίνδυνο την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να αντιμετωπίσουν τις δικές τους.

Άρα λοιπόν θα πρέπει να γίνει μια χρυσή τομή ώστε να υπάρχει καλύτερη κατανόηση του θέματος της αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης. Οι Burns και Holden (1995), θέτουν τρεις βασικές προτεραιότητες, οι οποίες οδηγούν σε τέσσερις πιθανές στρατηγικές προσεγγίσεις. Είναι προφανές ότι τείνουν να συμβιβαστούν μεταξύ τους, ώστε να επιτευχθεί ο στόχος της αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης.

Οι στρατηγικές αυτές παρουσιάζονται στην Εικόνα 1.2 που ακολουθεί.

Εικόνα 1.2 Στρατηγικές προσέγγισης στην αειφόρο ανάπτυξη

Οι τέσσερις στρατηγικές που προτείνονται για την αειφόρο ανάπτυξη είναι οι εξής:

1^η Προσέγγιση: Μια ομάδα τουριστών επισκέπτεται μια απομακρυσμένη – ευαίσθητη περιοχή και αυτό που λαμβάνουν όσον αφορά την ικανοποίησή τους βρίσκεται σε υψηλό επίπεδο.

Αποτέλεσμα: Εάν αυτή η επίσκεψη οργανωθεί από ένα μεγάλο ταξιδιωτικό γραφείο που δεν έχει σχέση με την περιοχή είναι πολύ αμφίβολο να υπάρξει διάχυση ωφελειών στην τοπική κοινωνία.

2^η Προσέγγιση: Ένας τοπικός ξενώνας με λίγες ανέσεις, παρέχει τις υπηρεσίες του μέσα στο ίδιο το φυσικό – πολιτιστικό περιβάλλον.

Αποτέλεσμα: Τα οικονομικά οφέλη δίνονται στην τοπική κοινωνία, διατηρείται η οικολογική ισορροπία, ωστόσο δεν γνωρίζουμε το επίπεδο ικανοποίησης των τουριστών.

3^η Προσέγγιση. Μια μεγάλη τουριστική επιχείρηση η οποία απασχολεί πολλούς ντόπιους.

Αποτέλεσμα: Η επιχείρηση προσφέρει υψηλό επίπεδο ικανοποίησης στους τουρίστες και σίγουρα ωφελεί την τοπική απασχόληση, στο μέλλον όμως είναι πιθανό να επιφέρει μη αναστρέψιμες ζημιές στο περιβάλλον.

4^η Προσέγγιση. Μικρομεσαίες τουριστικές επιχειρήσεις δίνουν τα τουριστικά οφέλη στην τοπική κοινωνία.

Αποτέλεσμα: Η ικανοποίηση του τουρίστα όσο και η οικολογική ισορροπία επιτυγχάνονται πλήρως.

Στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια γίνεται προσπάθεια προκειμένου να διασαφηνιστεί η έννοια της αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης. Σύμφωνα με τον Κιλίπρη (2006) η έννοια του αειφόρου τουρισμού ορίζεται ως μια προσέγγιση που περιλαμβάνει τα εξής χαρακτηριστικά:

α) Λαμβάνει υπόψη της τις ανάγκες και επιθυμίες της τοπικής κοινωνίας υποδοχής τουριστών, όσον αφορά τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, μέσω της διάχυσης των οικονομικών ωφελειών τοπικά.

β) Ικανοποιεί σε διαρκή βάση, τις προσδοκίες και επιθυμίες τόσο των τουριστών όσο και της τουριστικής βιομηχανίας.

γ) Διασφαλίζει σε βέλτιστο βαθμό τους περιβαλλοντικούς πόρους, οι οποίοι αποτελούν τη βάση του τουρισμού, ενσωματώνοντας ταυτόχρονα τα διάφορα στοιχεία του φυσικού πολιτιστικού και εν γένει ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, ώστε να επιτυγχάνονται οι στόχοι της αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης.

1.5 ΑΡΧΕΣ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η αειφόρος τουριστική ανάπτυξη διακρίνεται από 10 αρχές, οι οποίες περιγράφονται στην συνέχεια.

1. Χρήση των πόρων με βιώσιμο τρόπο: Η διατήρηση και η αειφόρος χρήση των πόρων (φυσικών, κοινωνικών και πολιτιστικών) έχει σπουδαία σημασία και έχει μακροπρόθεσμη και επιχειρηματική αξία.

2. Μείωση της υπερκατανάλωσης των αποβλήτων και των απορριμμάτων: Περιορίζει το κόστος των μακροπρόθεσμων περιβαλλοντικών ζημιών και βοηθάει τον ποιοτικό τουρισμό.
3. Διατήρηση της κληρονομιάς: Η διατήρηση και η προώθηση της φυσικής και πολιτιστικής διαφορετικότητας είναι βασικό στοιχείο για τον μακροπρόθεσμο βιώσιμο τουρισμό.
4. Ενσωμάτωση του τουρισμού στον προγραμματισμό: η ανάπτυξη του τουρισμού που ενσωματώνεται σε ένα εθνικό και τοπικό πλαίσιο στρατηγικού σχεδιασμού, αυξάνει την μακροπρόθεσμη αειφορία του τουρισμού.
5. Στήριξη των τοπικών κοινωνιών: Ο τουρισμός που υποστηρίζει τις τοπικές οικονομικές δραστηριότητες και δίνει σημασία στις περιβαλλοντικές αξίες , προστατεύει αυτές τις οικονομίες και ταυτόχρονα εμποδίζει την καταστροφή του περιβάλλοντος.
6. Συμμετοχή ντόπιων κατοίκων: Η συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων στον τομέα του τουρισμού ωφελεί πάρα πολύ τις ίδιες τις κοινότητες αλλά και την βελτίωση της ποιότητας της τουριστικής εμπειρίας.
7. Αποδοχή συμβουλών των παραγόντων και του κοινού: Είναι σημαντική η συνεργασία και η αλληλοβοήθεια μεταξύ τουριστικής βιομηχανίας και τοπικών κοινωνιών έτσι ώστε να αποφεύγονται οι πιθανές συγκρούσεις.
8. Εκπαίδευση προσωπικού: Ενσωματώνει τον αειφόρο τουρισμό στις εργασιακές πρακτικές, σε συνδυασμό με την απασχόληση του εργατικού δυναμικού των τοπικών κοινωνιών, σε όλα τα διοικητικά επίπεδα, βελτιώνει την ποιότητα του τουριστικού προϊόντος
9. Ευθύνη τουριστικού μάρκετινγκ: Το μάρκετινγκ, που παρέχει στον τουρίστα ολοκληρωμένες και σωστές ενημερώσεις, αυξάνει τον σεβασμό για το φυσικό, κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον των προορισμών και ενισχύει την ικανοποίηση του πελάτη.
10. Επιχειρησιακή έρευνα: Η διαρκής έρευνα και ο έλεγχος που γίνεται από τη βιομηχανία και η αποτελεσματική συλλογή και ανάλυση δεδομένων είναι απαραίτητη για την επίλυση προβλημάτων και αποφέρει οφέλη τόσο στους προορισμούς όσο στη βιομηχανία και τους καταναλωτές (Fennell, 1999).

Στο σημείο αυτό, αξίζει να σημειωθεί ότι, το 2017, ανακηρύχθηκε ως το έτος αειφόρου τουρισμού για ανάπτυξη, ύστερα από την 70^η γενική συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, αναθέτοντας στον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού (UNWTO) να αναλάβει δράσεις και εκδηλώσεις που στοχεύουν στην ευαισθητοποίηση των δημόσιων

και ιδιωτικών φορέων για την συμβολή του βιώσιμου τουρισμού στην ανάπτυξη. Επίσης, στοχεύει στην δραστηριοποίηση των εμπλεκομένων για συνέργειες έτσι ώστε να κάνουν τον τουρισμό βασικό καταλύτη θετικών αναπτυξιακών πρωτοβουλιών για τις τοπικές κοινωνίες.

Στο πλαίσιο της Ατζέντας 2030 για την αειφόρο ανάπτυξη και τους στόχους που έχουν οριστεί, αυτή η διεθνής χρονιά έχει ως στόχο να υποστηρίξει την αλλαγή στις τακτικές, στις επιχειρηματικές πρακτικές και στην καταναλωτική συμπεριφορά προς ένα πιο βιώσιμο τουριστικό τομέα.

Στην Εικόνα 1.3 που ακολουθεί, παρουσιάζονται οι 17 στόχοι της αειφόρου ανάπτυξης και αναφέρονται ονομαστικά.

1. Μείωση της φτώχειας σε όλο τον κόσμο.
2. Λήξη της πείνας, επίτευξη ασφάλειας στα τρόφιμα βελτιωμένη διατροφή και προώθηση της αειφόρου γεωργίας.
3. Εξασφάλιση υγιεινής ζωής και προώθηση του ευ ζην σε όλες τις ηλικίες.
4. Διασφάλιση «ανοιχτής» και ισότιμης ποιότητας στην εκπαίδευση και προώθηση των ευκαιριών δια βίου μάθησης για όλους.
5. Επίτευξη ισότητας των φύλων και χειραφέτησης των γυναικών.
6. Διασφάλιση της διαθεσιμότητας και της βιώσιμης διαχείρισης των υδάτων και υγιεινής για όλους.
7. Διασφάλιση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή, αξιόπιστη, βιώσιμη και σύγχρονη ενέργεια για όλους.
8. Προώθηση της βιώσιμης, χωρίς αποκλεισμούς και βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, την πλήρη και παραγωγική απασχόληση και αξιοπρεπή εργασία για όλους.
9. Χτίσιμο δυνατών υποδομών, προώθηση τους χωρίς αποκλεισμούς και βιώσιμης βιομηχανοποίησης και προαγωγή και καινοτομίας.
10. Μείωση της ανισότητας εντός και μεταξύ των χωρών.
11. Κάνοντας τις πόλεις και τους οικισμούς ασφαλείς, δυνατούς και βιώσιμους.
12. Βεβαίωση αειφόρου κατανάλωσης και παραγωγής σχεδίων.
13. Επείγουσα δράση για την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος και τις επιπτώσεις της.
14. Διατήρηση για την παντοτινή χρήση των ωκεανών, των θαλασσών και των θαλάσσιων πόρων για την αειφόρο ανάπτυξη.
15. Προστασία, αποκατάσταση και προαγωγή της αειφόρου χρήσης των χερσαίων οικοσυστημάτων, αειφόρου διαχείρισης των δασών, καταπολέμηση της

απερήμωσης, και διακοπή της υποβάθμιση του εδάφους και την ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας.

16. Προώθηση ειρηνικών και «ανοιχτών» κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς για την αειφόρο ανάπτυξη, την παροχή πρόσβασης στη δικαιοσύνη για όλους και τη δημιουργία αποτελεσματικών, υπεύθυνων και «ανοιχτών» ιδρυμάτων σε όλα τα επίπεδα.
17. Ενίσχυση των μέσων υλοποίησης και αναζωογόνηση της συνεργασίας για την αειφόρο ανάπτυξη.

Εικόνα 1.3 Στόχοι της αειφόρου ανάπτυξης

Πηγή: (Un.org)

Από όλους τους παραπάνω στόχους όσον αφορά τον ρόλο του τουρισμού, το Διεθνές Έτος 2017 (#IY2017) θα προωθήσει τους ακόλουθους βασικούς τομείς:

1. «Ανοιχτή» και αειφόρο οικονομική ανάπτυξη.
2. Κοινωνική ένταξη, απασχόληση και μείωση της φτώχειας.
3. Αποδοτικότητα των πόρων, περιβαλλοντική προστασία και κλιματική αλλαγή.
4. Πολιτιστικές αξίες, πολυπολιτισμικότητα και κληρονομιά.
5. Αμοιβαία κατανόηση, ειρήνη και ασφάλεια.

Αναφορικά με την ανοιχτή και αειφόρο οικονομική ανάπτυξη, αξίζει να σημειωθεί ότι, σε σχέση με τα επίπεδα του 2009, έχει παρατηρηθεί ετήσια αύξηση στις

διεθνείς τουριστικές αφίξεις περισσότερο από 4%. Επίσης, το 7% των συνολικών παγκόσμιων εξαγωγών και 30% των παγκόσμιων υπηρεσιακών εξαγωγών επιδιώκεται να προέρχεται από τον τουριστικό τομέα. Οι εξαγωγές από τον διεθνή τουρισμό για το 2015, ξεπέρασαν το 1,5 τρισεκατομμύριο δολάρια, ενώ ο διεθνής τουρισμός καταλαμβάνει περίπου το 10% του παγκόσμιου Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος.

Η δεύτερη παράμετρος στόχος της αειφόρου ανάπτυξης σχετικά με τον τουρισμό είναι η κοινωνική ένταξη, η απασχόληση και η μείωση της φτώχειας. Στόχος είναι ένα σε κάθε έντεκα επαγγέλματα παγκοσμίως να προέρχεται από τον κλάδο του τουρισμού. Επιπλέον, επιδιώκεται η μεγαλύτερη κατηγορία εξαγωγών σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες αν είναι ο τουρισμός. Ένας ακόμη στόχος είναι να διπλασιαστούν οι γυναίκες εργαζόμενες στον τομέα του τουρισμού σε σχέση με τους άλλους τομείς της οικονομίας. Τέλος, να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, το 57% των διεθνών τουριστικών αφίξεων το 2030 θα είναι προέρχεται από αναδυόμενες οικονομίες.

Όσον αφορά, την αποδοτικότητα των πόρων, την περιβαλλοντική προστασία και την κλιματική αλλαγή, οι επιμέρους στόχοι της αειφόρου ανάπτυξης είναι οι εξής:

- ✓ Δέσμευση στην μείωση του 5% των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα παγκοσμίως.
- ✓ Αύξηση της χρηματοδότησης για διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, της άγριας ζωής και του περιβάλλοντος.
- ✓ Μέσο για την προστασία και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας.
- ✓ Να κατορθώσει βιώσιμα ένα αναμενόμενο 1,8 δις διεθνών τουριστών το 2030

Οι πολιτιστικές αξίες, η πολυπολιτισμικότητα και η κληρονομιά περιλαμβάνουν στόχος όπως: α) την αναβίωση παραδοσιακών δραστηριοτήτων και εθίμων, β) την ενδυνάμωση κοινωνιών και ανάπτυξη της υπερηφάνειας τους, γ) την προώθηση της πολιτιστικής πολυπολιτισμικότητας και δ) την αύξηση της γνώσης της αξίας της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Τέλος, στα πλαίσια της αμοιβαίας κατανόησης, της ειρήνης και της ασφάλειας επιδιώκονται τα ακόλουθα:

- Κατάρριψη των εμποδίων και χτίσιμο γεφυρών ανάμεσα σε επισκέπτες και φιλοξενούμενους.
- Παροχή ευκαιριών για διαπολιτισμικές συναντήσεις που μπορούν να χτίσουν την ειρήνη.
- Ένας δυνατός τομέας που ανακάμπτει γρήγορα από απειλές για την ασφάλεια.
- Ένα εργαλείο για διπλωματία.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (UNWTO) και ο Οργανισμός Εξειδικευμένων υπηρεσιών των Ηνωμένων Εθνών για τον Τουρισμό, έχουν λάβει εντολή να διευκολύνουν την οργάνωση και την εφαρμογή του Διεθνούς Έτους, σε συνεργασία με τις κυβερνήσεις, σχετικούς οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών, των διεθνών και περιφερειακών οργανισμών.

1.6 ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ

Είναι λογικό πως για να μπορέσουμε να εφαρμόσουμε τις αρχές του αειφόρου τουρισμού θα πρέπει να δημιουργηθούν και να ακολουθηθούν κάποιες συγκεκριμένες κατευθύνσεις στην πράξη. Κατευθύνσεις που θα πρέπει να είναι προσαρμόσιμες να αξιολογούνται και συνεχώς να βελτιώνονται. Σε διεθνές επίπεδο, υφίσταται πλέον ένα πλαίσιο δραστηριοτήτων, αλλά και υποχρεώσεων, για πολλούς τουριστικούς οργανισμούς με τη μορφή της "Ατζέντα 21 για την Ταξιδιωτική και Τουριστική βιομηχανία" (Agenda 21 for the Travel and Tourism Industry – World Travel and Tourism Council et al, 1996).

Για παράδειγμα το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελεί ένα θετικό παράδειγμα υιοθέτησης αρχών αειφόρου τουρισμού, καθώς υιοθετούνται οδηγίες δράσης είτε σε εθνικό είτε σε τοπικό επίπεδο και το ενδιαφέρον του σχετικά με τον τουρισμό και το περιβάλλον άρχισε από τις αρχές της δεκαετίας του 1990.

Δυστυχώς τα πράγματα στην Ελλάδα δεν είναι όπως σε άλλες ανεπτυγμένες χώρες. Παρότι έχουν γίνει κάποια βήματα σε ακαδημαϊκό επίπεδο, στην πράξη δεν έχουν εφαρμοστεί συμβουλές και υιοθέτησης πρακτικών αειφόρου τουρισμού. Ακόμη και στην περίπτωση των χωρών όπου γίνεται προσπάθεια πρακτικής εφαρμογής, οι απόψεις λένε ότι η πρακτική αυτή εφαρμογή, στην ουσία περιορίζεται και επικεντρώνεται αποκλειστικά στον τομέα της περιβαλλοντικής προστασίας (Roome, 1997).

1.7 ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η αειφόρος ανάπτυξη αποτελεί μια ισχυρή έννοια επιχειρηματικής πολιτικής, πρακτικής και θεωρίας. Παρόλα αυτά γνωρίζοντας ότι η επιχειρηματικότητα αποτελεί σημαντικό αγωγό για μια πιο βιώσιμη κοινωνία, υπάρχει αβεβαιότητα όσον αφορά αυτό το ρόλο και την εξέλιξη του. Ακόμα και σήμερα δεν είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε ακριβώς το κατά πόσο οι τουριστικές επιχειρήσεις είναι ευαισθητοποιημένες σε σχέση

με το περιβάλλον. Παρότι υπάρχουν λίγες επιχειρήσεις που υιοθετούν απόλυτα τον πράσινο τουρισμό η πλειοψηφία των τουριστικών επιχειρήσεων δεν αλλάζουν την επιχειρησιακή τους συμπεριφορά προκειμένου να βελτιώσουν την περιβαλλοντική τους απόδοση.

Η Βρετανία για παράδειγμα έδειξε κάποιο ενδιαφέρον καθώς αρκετές μεγάλες επιχειρήσεις, εφάρμοσαν πράσινες πρακτικές. Σε γενικές γραμμές όμως οι τουριστικές επιχειρήσεις δυσκολεύονται να ενσωματώσουν την αρχή της αειφορίας διότι βρίσκουν εμπόδιο όπως είναι λογικό στην παραδοσιακή αρχή του βραχυχρόνιου κέρδους.

Οι επιχειρήσεις μπορούν να συνεισφέρουν στην προστασία του περιβάλλοντος όπως είναι η χρήση ανακυκλώσιμων υλικών, η μείωση εκπομπής ρύπων, η μείωση τοξικών αποβλήτων, η εξοικονόμηση ενέργειας και νερού και η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, αλλά και τις πιο ειδικές, όπως η ελάττωση της περιττής συσκευασίας, η αποφυγή χρήσης φυτοφαρμάκων και η διανομή προϊόντων με οικολογικό τρόπο μέσω της χρήσης υβριδικών μέσων μεταφοράς εμπορευμάτων. Είναι πολύ θετικό το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις που εφαρμόζουν αυτές τις πρακτικές συνεχώς αυξάνονται, δείχνοντας μια συνεχή περιβαλλοντική ευαισθησία και συνείδηση που παίζει όπως φαίνεται καταλυτικό ρόλο στο πλαίσιο της μακροχρόνιας επιβιώσής τους.

Η απουσία των κατάλληλων κινήτρων για την αειφόρο συμπεριφορά περιορίζει την επιχειρηματική δραστηριότητα. Οι Pacheco, Dean & Payne (2010) προτείνουν ότι η λύση βρίσκεται στην επιχειρηματική μεταστροφή των θεσμικών ρυθμίσεων που παρέχουν τις απαραίτητες ανταμοιβές για την επιθυμητή περιβαλλοντική συμπεριφορά.

Η έννοια **Triple Bottom Line** (TBL), που αποτελεί μια έννοια που έχει διεθνώς αναπτυχθεί, περιγράφει την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική ευθύνη μιας εταιρείας. Είναι συνδεδεμένη με τους στόχους της αειφόρου ανάπτυξης και είναι μια σχετικά νέα μέτρηση της επιχειρηματικής απόδοσης, στην οποία απαιτείται η δημοσιοποίηση των κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών δεικτών της επιχειρηματικής απόδοσης. Επίσης είναι μια έννοια η οποία σχετίζεται με την κοινωνική ευθύνη. Βασικό στοιχείο του όρου TBL είναι η εταιρική απόδοση να έχει προσανατολισμό στα οφέλη των στελεχών της εταιρείας, αλλά και των εμπλεκόμενων με αυτή, όπως η τοπική κοινωνία μέσα στην οποία οι επιχειρήσεις λειτουργούν (Stoddard, Polland & Evans, 2012).

1.8 ΠΡΑΣΙΝΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ

Οι «πράσινες» επενδύσεις στα ξενοδοχεία μπορούν να φέρουν θετικότερα αποτελέσματα στον τουριστικό κλάδο αφού εμφανίζεται ανοδική τάση αναζήτησης τουριστικών μονάδων για πιστοποιημένα αειφόρα ξενοδοχεία. Σε πρόσφατη έρευνα της Booking.com, το 52% των ερωτηθέντων ταξιδιωτών απάντησαν ότι θα επηρεάζονταν για την τελική επιλογή ξενοδοχείου από τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές του επιδόσεις. Αλλά και σε διεθνές επίπεδο, έχει πλέον προχωρήσει από το «περιβαλλοντικό», στον ευρύτερο όρο και την έννοια της αειφορίας. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την αναγκαία ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένη διάστασης από τους ξενοδόχους σε όλα τα τμήματα της επιχείρησης. Με τα περιβαλλοντικά θέματα να βρίσκονται ψηλά στην ατζέντα της επιχειρηματικότητας, η ένταξη της αειφορίας στην ελληνική τουριστική βιομηχανία αποτελεί πολύ σημαντικό στόχο.

Ακόμα και αν πρακτικά δεν φαίνεται να συνδέονται η έννοια της αειφορίας με την αύξηση των κρατήσεων στα ξενοδοχεία, ωστόσο, όλα δείχνουν πως η εφαρμογή τους έχει θετικό αντίκτυπο. Μελέτες και αναφορές μεγάλων χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων, αναφέρουν ότι σε περιόδους κρίσης, επιχειρήσεις που ακολουθούν πρακτικές βιώσιμης ανάπτυξης, είναι δυνατόν να λάβουν υψηλότερες βαθμολογίες επίδοσης, να μειωθεί το κόστος των δανείων τους και να ενισχυθεί η μετοχή τους.

Όσον αφορά στον ισχυρισμό ότι αυτά δεν έχουν άμεση εφαρμογή στις ελληνικές επιχειρήσεις λόγω της κρίσης που βιώνουμε, που είμαστε αναγκασμένοι να επιχειρούμε, η πράξη δείχνει τον δρόμο και για τη Ελλάδα. Τα νέα κριτήρια αστεροποίησης, που λαμβάνουν υπόψη περιβαλλοντικές πιστοποιήσεις είναι μια ευκαιρία για τους επαγγελματίες του κλάδου να αναπτύξουν σχετικούς δείκτες και προγράμματα, όπως και να δουν περιθώρια βελτίωσης και εξοικονόμησης κόστους. Στην ίδια κατεύθυνση, υπάρχουν πιστοποιήσεις οι οποίες έχουν ενσωματώσει και αρχές αειφορίας με θέματα που αφορούν στην εργασία και την κοινωνική συνεισφορά.

Στην συνέχεια της παρούσας ενότητας αναφέρονται κάποιες μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες στην Ελλάδα που εφαρμόζουν βιώσιμες λύσεις και επιλέγουν εναλλακτικούς τρόπους διαχείρισης, εναρμονισμένους με τη φύση. Οι ξενοδοχειακές μονάδες αυτές είναι οι ακόλουθες:

- ❖ Aldemar Resorts (Ολυμπία, Κρήτη, Ρόδος): Υιοθετεί πράσινες τεχνολογίες όπως: ηλιακά πεδία, υδρόψυκτες αντλίες θερμότητας, μελέτες παθητικής ελαχιστοποίησης των θερμικών απωλειών των κτιρίων και σύστημα διαχείρισης ενέργειας (BMS).

- ❖ Costa Navarino (Μεσσηνία): Ακολουθεί ένα υποδειγματικό μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης, υιοθετώντας δράσεις όπως η ίδρυση του ερευνητικού κέντρου για την κλιματική αλλαγή NEO και η υλοποίηση προγραμμάτων για την προστασία απειλούμενων ειδών, ενώ μεταξύ άλλων χρησιμοποιεί 100% ανανεώσιμες πηγές νερού για την άρδευση, διαθέτει το μεγαλύτερο γεωθερμικό σύστημα στην Ευρώπη και στηρίζει έμπρακτα την τοπική κοινωνία.
- ❖ Creta Maris Beach Resort (Κρήτη): Στο πρόγραμμα αειφορίας του, περιλαμβάνονται πιάτα τοπικής κουζίνας, ιδιόκτητες εκτάσεις καλλιεργούμενες με βιολογικές μεθόδους, κ.ά. Οι δράσεις στοχεύουν στη δημιουργία καλύτερων συνθηκών εργασίας, την παροχή βελτιωμένων υπηρεσιών φιλοξενίας, την προστασία του περιβάλλοντος και τη βιώσιμη λειτουργία του ξενοδοχείου.
- ❖ Electra Metropolis (Αθήνα): Είναι το πρώτο ξενοδοχείο στην Ελλάδα με πιστοποίηση LEED for New Construction & Major Renovation. Με τις παρεμβάσεις που έγιναν –π.χ. ανάκτηση θερμότητας από τον κλιματισμό για τα ζεστά νερά χρήσης, χρήση λαμπτήρων LED κ.ά.– καταγράφονται μεταξύ άλλων εξοικονόμηση ενέργειας 24% και σημαντική μείωση της κατανάλωσης πόσιμου νερού.
- ❖ Grecotel (Κρήτη, Αθήνα, Κέρκυρα, Μύκονος, Κως, Ρόδος, Πελοπόννησος, Χαλκιδική, Αλεξανδρούπολη, Λάρισα): Προωθεί την βιολογική καλλιέργεια οπωροκηπευτικών (π.χ. φάρμα Agreco στο Ρέθυμνο Κρήτης), ορθολογική διαχείριση των λυμάτων, εξοικονόμηση ενέργειας και νερού, προστασία των παράκτιων οικοσυστημάτων και απειλούμενων φυτών και ζώων (π.χ. Caretta caretta) κ.ά.

Υπάρχουν και άλλα ξενοδοχεία που έχουν βραβευτεί με οικολογικό σήμα ποιότητας και έχουν ξεχωρίσει και για «πράσινους» λόγους όπως: το AenaonVillas στην Σαντορίνη, η Rocabella στην Μύκονο, το FilianEcoHotel στην Νότια Εύβοια, το PortoPlatanias στα Χανιά, η Σχίνος Ηλίβατος στην Κεφαλονιά, το NewHotel στην Αθήνα, το ElysiumHotel στην Ρόδο, το IkarianWineclub στην Ικαρία, το SaniResort στην Χαλκιδική και η Μεγάλη Βρετανία στην Αθήνα.

1.9 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

1.9.1 ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Από την αθλητική επιστήμη ως αθλητισμός ορίζεται η συστηματική σωματική καλλιέργεια και δράση με συγκεκριμένο τρόπο, ειδική μεθοδολογία και παιδαγωγική,

δια των Ολυμπιακών ή μη αθλημάτων με σκοπό την ύψιστη σωματική απόδοση ως επίδοση σε αθλητικούς αγώνες, στο αθλητικό και κοινωνικό γίνεσθαι.

Οι αθλητικές δραστηριότητες μπορούν να ταξινομηθούν ως εξής:

- ✓ Δραστηριότητες με τυποποιημένους ή μη κανόνες.
- ✓ Δραστηριότητες που απαιτούν περισσότερο δεξιότητα ή φυσική δύναμη.
- ✓ Δραστηριότητες που απαιτούν άμεση σωματική επίθεση εναντίον άλλων προσώπων ή όχι.
- ✓ Ομαδικές ή ατομικές δραστηριότητες.

Οι αθλητικές δραστηριότητες που μπορούν να πραγματοποιηθούν με ελαστικούς κανόνες, προσομοιάζουν περισσότερο από τις άλλες με παιχνίδια. Για αυτό το λόγο γίνεται προσπάθεια από τους σχεδιαστές αθλητικών δραστηριοτήτων στα ξενοδοχειακά αθλητικά clubs, να διαμορφώνουν δραστηριότητες που αφήνουν περιθώρια αυτοσχεδιασμού, ώστε να επιτρέπεται η εκδήλωση περισσότερου αυθορμητισμού. Επίσης συχνά γίνεται μίξη των κανονισμών διαφόρων αθλημάτων, ώστε να διασκεδάζεται η εντύπωση που υπάρχει για την αυστηρότητα της διεξαγωγής των αθλημάτων σε επαγγελματικό επίπεδο.

Γενικότερα, ο αθλητισμός είναι μια δραστηριότητα δια μέσου της οποίας διοχετεύεται το περίσσειμα της ενεργητικότητας, τόσο από ψυχική όσο και από φυσιολογική άποψη, συμβάλλοντας έτσι στη διατήρηση της ψυχοφυσικής ισορροπίας. Επίσης μπορεί να προκαλέσει έντονα και ευχάριστα συναισθήματα στους αθλούμενους καθώς και να προσφέρει έντονη και αυθόρμητη δράση σε όσους τον επιλέξουν.

Μετά από αυτά καταλαβαίνουμε πόσο αναγκαίος είναι ο αθλητισμός στον σύγχρονο άνθρωπο, που τόσο έχει ανάγκη από μια ευχάριστη και ταυτόχρονα ωφέλιμη ανάπαυλα στη μονότονη ζωή που βιώνει. Όπως ακόμα και πόσο απαραίτητη είναι αυτή η ανάπαυλα κατά τη διάρκεια των διακοπών που μπορεί ο καθένας να δαπανήσει το χρόνο του ανάλογα με τις ανάγκες και τις προτιμήσεις του.

1.9.2 ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ – ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (World Tourism Organization UNWTO), σε μια συνδιάσκεψη με τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή (ΔΟΕ) που πραγματοποιήθηκε τον Φεβρουάριο του 2001 στην Ισπανία, αναγνώρισε τη σύνδεση μεταξύ αθλητισμού και τουρισμού.

Σύμφωνα με τα παραπάνω λοιπόν, παρατηρείται ότι υπάρχουν κάποιες κοινές συνιστάμενες μεταξύ τουρισμού και αθλητισμού. Αυτές οι ομοιότητες είναι που οδήγησαν στην δημιουργία του φαινομένου του αθλητικού τουρισμού και είναι οι εξής:

1. Ο ελεύθερος χρόνος (προϋπόθεση για συμμετοχή σε τουρισμό και αθλητισμό).
2. Η μαζικότητα (αφορούν όλα τα κοινωνικά στρώματα).
3. Το εύθραυστο (επηρεάζονται από αστάθμητους παράγοντες όπως είναι οι τρομοκρατικές ενέργειες, η περιβαλλοντική μόλυνση κ.α.)
4. Η υποκειμενικότητα των διαθέσεων του ατόμου (το αποτέλεσμα της συμμετοχής είναι υποκειμενικό).
5. Η ύφεση και η συνεργασία των λαών (προϋπόθεση για αμοιβαίες επισκέψεις).
6. Το κοινωνικο-ψυχολογικό περιεχόμενό τους (ελαττώνουν το στρες και βοηθούν στο να ξεπεραστεί το άγχος).
7. Η ιδιαίτερη υποδομή που απαιτούν οι εγκαταστάσεις τους.

Στο Παγκόσμιο Συνέδριο για τον Αθλητισμό και τον Τουρισμό, που διεξήχθη στη Βαρκελώνη το 2001, υπήρξε η ευκαιρία να αναλυθούν οι δύο δραστηριότητες και να παρουσιαστεί ο τρόπος με τον οποίο αλληλεπιδρούν. Προέκυψε λοιπόν, μεταξύ άλλων, ότι ο αθλητισμός και ο τουρισμός μπορούν μαζί να βοηθήσουν στην ανάπτυξη νέων τουριστικών προορισμών ή στην ανάκαμψη αυτών που αντιμετωπίζουν προβλήματα. Όπως επίσης, μελετήθηκε το γεγονός ότι μπορεί να εφαρμοστεί μια κοινή πολιτική marketing, τμηματοποίησης των πελατών και προσδιορισμού των προορισμών για τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα σε ενδεχόμενες μελλοντικές διοργανώσεις.

ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – ΟΡΙΣΜΟΣ

“Αθλητικός τουρισμός θεωρείται το ταξίδι με επίκεντρο την αναψυχή που οδηγεί τα άτομα να μετακινηθούν προσωρινά μακριά από τη μόνιμη κατοικία τους, προκειμένου να συμμετάσχουν σε φυσικές δραστηριότητες (Ενεργός αθλητικός τουρισμός), να παρακολουθήσουν αθλητικές δραστηριότητες (Αθλητικός τουρίστας γεγονόςτων), ή να θαυμάσουν μνημεία που σχετίζονται με την αθλητική δραστηριότητα (Αθλητικός τουρισμός νοσταλγίας)” (Gibson, 1998a, σελ.49).

Ενεργός αθλητικός τουρισμός

Αναφέρεται σε ταξίδια που πραγματοποιεί ο επισκέπτης για να πάρει μέρος σε μια αθλητική δραστηριότητα (γκολφ, σκι, κ.λπ.).

Αθλητικός τουρισμός γεγονότων

Αναφέρεται σε ταξίδια για την παρακολούθηση ενός αθλητικού γεγονότος, για παράδειγμα, η διοργάνωση Euro 2004.

Αθλητικός τουρισμός νοσταλγίας

Σχετίζεται με ταξίδια για την επίσκεψη ιστορικών αθλητικών μνημείων (π.χ Αρχαιολογικός χώρος Ολυμπίας).

Ο Kurtzman (2005) χώρισε τα είδη του αθλητικού τουρισμού σε 5 κατηγορίες:

1. Τα αθλητικά γεγονότα (π.χ. Ολυμπιακοί Αγώνες, παγκόσμια πρωταθλήματα, διεθνείς συναντήσεις).
2. Τα αθλητικά θεάματα (π.χ. συνέδρια, μουσεία).
3. Τις αθλητικές εκδρομές (π.χ. σαφάρι, εκδρομές περιπέτειας).
4. Τα αθλητικά καταφύγια (π.χ. προπονητικά κάμπινγκ, κατασκηνώσεις).
5. Τις κρουαζιέρες (π.χ. ιστιοπλοΐα, καταδύσεις, ψάρεμα).

Ο Hall (1992), όχι μόνο καθόρισε τον αθλητισμό σαν ένα ιδιαίτερο κομμάτι τουρισμού αλλά διατύπωσε επίσης και τρία συγγενικά πεδία ορισμού. Τα «ξεχωριστά» γεγονότα (hallmark events), την υπαίθρια αναψυχή (τουρισμός περιπέτειας) και το τουρισμό που συνδέεται με την υγεία και την φυσική κατάσταση.

Αναφορικά με τους αθλητικούς τουρίστες, σύμφωνα με τους Kurtzman και Zauhar (2003) αυτοί διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες:

- ❖ Τουρίστες που έλκονται από αθλητικά θέλγητρα (sportstourismattractions).π.χ βουνά, ποτάμια, μουσεία κτλ.
- ❖ Τουρίστες που έλκονται από αθλητικά θέρετρα όπως μεγάλες ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις.
- ❖ Τουρίστες που συμμετέχουν σε κρουαζιέρες στις οποίες προσφέρονται αθλητικές δραστηριότητες.

- ❖ Τουρίστες που συμμετέχουν σε περιηγήσεις αθλητικού τουρισμού. Περιηγήσεις με συγκεκριμένη αθλητική δραστηριότητα.
- ❖ Θεατές αθλητικών εκδηλώσεων. Π.χ παρακολούθηση αθλητικών γεγονότων.

Σύμφωνα με τους Standeven και DeKnop (1999) ο αθλητικός τουρισμός κατηγοριοποιείται με βάση τις διάφορες μορφές συμμετοχής σε αυτόν, ενώ ο διαχωρισμός των αθλητικών τουριστών γίνεται με βάση τα χαρακτηριστικά τους και διακρίνονται σε:

- Ενεργητικούς αθλητικούς τουρίστες: πρόκειται για τουρίστες που εμπλέκονται σε αθλητικές δραστηριότητες στις διακοπές τους είτε προγραμματισμένα είτε τυχαία.
- Παθητικούς αθλητικούς τουρίστες: α) οι ειδήμονες θεατές (οι οποίοι έχουν παθητική εμπλοκή) και β) οι περιστασιακοί αυτοί που απολαμβάνουν κάποιο αθλητικό γεγονός που γίνεται κατά τη διάρκεια των διακοπών τους.

1.9.3 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΕΛΛΑΔΑ

Ο αθλητικός τουρισμός αποτελεί μία από τις πιο γρήγορα αναπτυσσόμενες μορφές τουρισμού παγκοσμίως, καθώς σύμφωνα με διεθνείς οργανισμούς το 25% των τουριστών κάνει σπορ στις διακοπές ενώ ο αθλητικός τουρισμός είναι υπεύθυνος για 220 εκατ. διεθνείς αφίξεις.

Στην Ελλάδα, αν και δεν υπάρχουν ακριβή στοιχεία υπολογίζεται ότι προσελκύει το 10% των συνολικών αφίξεων. Στην Ευρώπη, ο ενεργητικός αθλητικός τουρισμός είναι πολύ σημαντικός καθώς το 5% όλων των πακέτων για διακοπές αφορούν χειμερινά σπορ, το 1% αφορούν καλοκαιρινά σπορ, το 6% αφορούν αναψυχή σε βουνά και το 10% αφορούν αναψυχή στην ύπαιθρο.

Συμπερασματικά, όπως φαίνεται τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται, μια σημαντική ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού. Νέες προοπτικές ανοίγονται για τον εμπλουτισμό των τουριστικών εμπειριών μέσα από τα σπορ. Για να μπορέσει όμως η χώρα μας να ανταποκριθεί σε αυτές τις προκλήσεις χρειάζεται, προσθέτει, ένας σωστός προγραμματισμός και αποτελεσματική διαχείριση των μορφών του εναλλακτικού τουρισμού, ο οποίος θα είναι ενταγμένος μέσα σε ένα νέο σχέδιο για την ανάπτυξη του τουρισμού.

1.10 ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΙΣ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Σύμφωνα με την έρευνα (Σπυριδοπούλου, Υφαντίδου, Κώστα & Κουθούρης 2016) πραγματοποιήθηκε για να κατανοηθεί η σημασία που δίνεται στον πράσινο τουρισμό από τις αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις στην Ελλάδα. Το δείγμα αποτελείται από 62 επιχειρήσεις σε όλη την Ελλάδα που δραστηριοποιούνται στον αθλητικό τουρισμό. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την έρευνα ήταν ιδιαίτερος ενδιαφέροντα καθώς απαντήθηκαν κάποια ερωτήματα σχετικά με τον πράσινο τουρισμό στις αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις.

Το προφίλ των ερωτηθέντων επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στον τουρισμό και πιο συγκεκριμένα στον αθλητικό τουρισμό αποτελείται στην πλειοψηφία τους από άνδρες, ηλικίας μεταξύ 35-45 ετών. Η εργασιακή κυριαρχία του ανδρικού φύλου εκτιμάται ότι προέρχεται από το ότι η κοινωνία δεν μπορεί να στηρίξει τη γυναίκα ως επιχειρηματία, διότι δεν παρέχει τις δομές για την φύλαξη και απασχόληση των παιδιών. Όσον αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης των ερωτώμενων που έλαβαν μέρος στην έρευνα, φαίνεται ότι η πλειοψηφία είναι απόφοιτοι Πανεπιστημίου ή ΤΕΙ και πολύ πρόθυμοι να εκπαιδευτούν παραπάνω σε εργασία σχετική με τον τουρισμό. Πιο συγκεκριμένα οι μισοί από τους ερωτηθέντες έχουν ήδη λάβει σχετική εκπαίδευση στο αντικείμενο.

Η έρευνα κατέδειξε ότι οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα του τουρισμού είναι μικρές, ιδιόκτητες επιχειρήσεις οι οποίες λειτουργούν παραπάνω από δέκα χρόνια, είναι δηλαδή παλιές επιχειρήσεις, που εφαρμόζουν έναν άτυπο στρατηγικό σχεδιασμό. Οι περισσότερες λειτουργούν όλο το χρόνο και δείχνουν ενδιαφέρον στο να προσλάβουν προσωπικό μελλοντικά. Οι πελάτες των παραπάνω επιχειρήσεων κυμαίνονται ηλικιακά μεταξύ των 31-45έτη, είναι κυρίως επαναλαμβανόμενοι πελάτες οι οποίοι ταξιδεύουν μόνοι τους χωρίς την βοήθεια κάποιου ταξιδιωτικού γραφείου στην οργάνωση του ταξιδιού τους.

Το προφίλ των αθλητικών τουριστών συμφωνεί και με ανάλογες έρευνες που έγιναν στην Ελλάδα (Υφαντίδου, Costa & Michalopoulos, 2008· Υφαντίδου, Κώστα, Μιχαλοπούλου & Τσίτσκαρα, 2010). Οι λόγοι που επισκέπτονται τις περιοχές που δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις, κατά βάση οι αθλητικές δραστηριότητες που προσφέρονται, η επαφή με το φυσικό περιβάλλον και η ξεκούραση. Οι αθλητικές δραστηριότητες αναψυχής που είτε υπάρχουν είτε προωθούνται από τις επιχειρήσεις

και σημείωσαν τα μεγαλύτερα ποσοστά ήταν η ιππασία, η ποδηλασία, οι περίπατοι/πεζοπορίες, η αναρρίχηση, τα θαλάσσια σπορ και η μελέτη περιβάλλοντος.

Η παρούσα έρευνα διερεύνησε πόσο ευαισθητοποιημένες σε θέματα αειφορίας είναι οι αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον ελληνικό χώρο. Τα αποτελέσματα είναι αρκετά ενθαρρυντικά καθώς ανέδειξε ότι οι αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις επιδεικνύουν εξαιρετικό ενδιαφέρον σε θέματα αειφορίας ανεξάρτητα από το μέγεθός τους, και υιοθετούν αρκετές πολιτικές πράσινου χαρακτήρα στην καθημερινότητά τους.

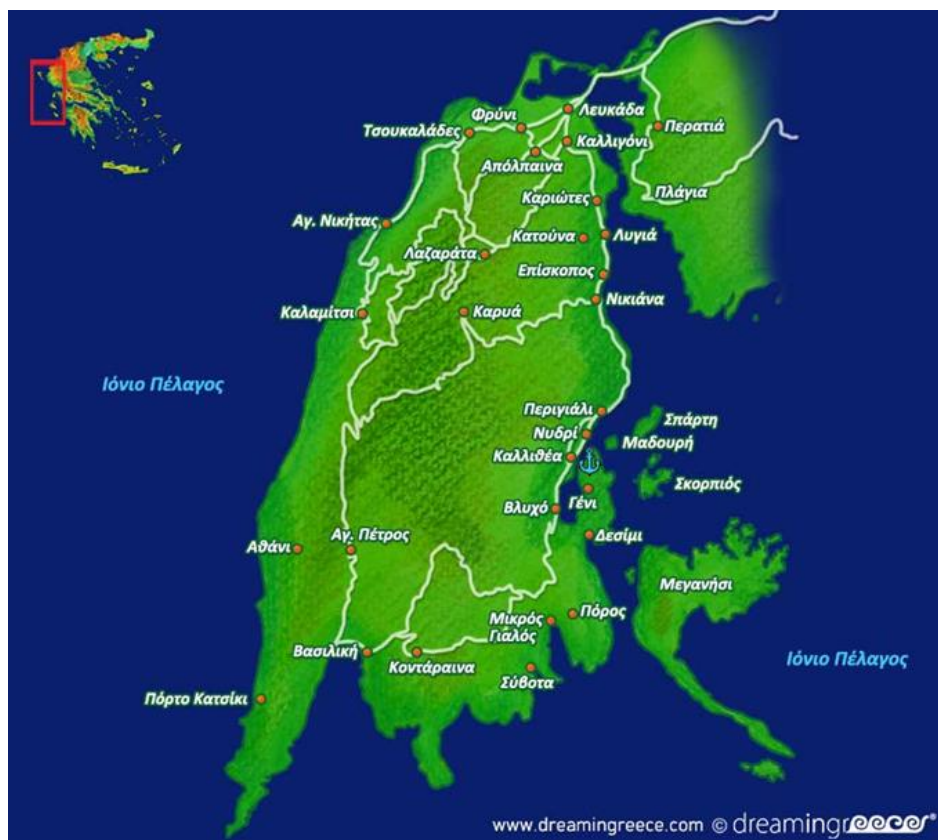
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΛΕΥΚΑΔΑ

2.1 ΓΕΝΙΚΑ

Στην παρούσα εργασία θα πραγματοποιηθεί έρευνα σχετικά με το κατά πόσο χρησιμοποιείται η αειφόρος τουριστική ανάπτυξη στις αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις στην Λευκάδα. Ο αθλητικός τουρισμός στην Λευκάδα είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος, ειδικά τα τελευταία χρόνια.

Οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με τον αθλητικό τουρισμό στην Λευκάδα αφορούν τις εξής δραστηριότητες: windsurfing, kitesurfing, καταδύσεις, πάρα πέντε, ιστιοπλοΐα, θαλάσσια σπορ, trekking-kayak και ιππασία. Αυτές που επιλέχθηκαν για τις συνεντεύξεις είναι οι κορυφαίες στο είδος τους. Φυσικά στο νησί υπάρχουν και άλλες δραστηριότητες του αθλητικού τουρισμού όπως είναι το mountainbike, η ποδηλασία και πολλές άλλες, ωστόσο δεν αποτελούν αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις.

Εικόνα 2.1 Το νησί της Λευκάδας

(Πηγή: dreaminggreece.com)

2.2 ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΛΕΥΚΑΔΑ

Η Λευκάδα είναι νησί του Ιονίου πελάγους και ανήκει στο νησιωτικό σύμπλεγμα των Επτανήσων. Βρίσκεται ανάμεσα στην Κέρκυρα και την Κεφαλονιά. Είναι πολύ κοντά στις ακτές της δυτικής ηπειρωτικής Ελλάδας. Μια πολύ στενή λωρίδα θάλασσας τη χωρίζει από την Ακαρνανία και μια πλωτή κινητή γέφυρα, μήκους 50 μέτρων, τη συνδέει μαζί της.

Η Λευκάδα, με έκταση 302,5 τετραγωνικά χιλιόμετρα είναι το τέταρτο σε μέγεθος νησί των Επτανήσων. Μαζί με τα νησάκια, Μεγανήσι, Κάλαμο, Καστό, Σκορπιό, Σκορπίδι, Μαδουρή, Σπάρτη, Θηλειά, Κυθρό κι άλλα μικρότερα γύρω από αυτά, συναποτελεί διοικητικά τον Νομό της Λευκάδας, που έχει ως πρωτεύουσα την ομώνυμη πόλη. Ο πληθυσμός της σύμφωνα με τα αποτελέσματα της απογραφής του 2011, ανέρχεται στις 23.750 μόνιμους κατοίκους, με πυκνότητα ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο 66,73%.

Το κλίμα του νησιού χαρακτηρίζεται από μεγάλη ηλιοφάνεια, ήπιο και βροχερό χειμώνα, και ζεστό καλοκαίρι. Χάρη σε αυτές τις κλιματολογικές συνθήκες και την

γεωμορφολογία της (70% ορεινό έδαφος), η Λευκάδα προσφέρει ποικιλία τοπίων βασικό στοιχείο των οποίων αποτελούν η πλούσια βλάστηση, τα στενά οροπέδια, οι ατέλειωτες παραλίες, οι πηγές και τα φαράγγια.

Οι περισσότερες παραλίες του νησιού συνδυάζουν την ομορφιά των απόκρημνων βράχων που φθάνουν μέχρι τη θάλασσα, με τις ατέλειωτες αμμουδιές που απλώνονται στις ακτές του νησιού. Ένας τόπος που έχει αναδείξει σημαντικούς ανθρώπους του πνεύματος και της τέχνης, όπως ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, ο Άγγελος Σικελιανός, η Αγνή Μπάλτσα και πολλοί άλλοι.

Το όνομά της η Λευκάδα το πήρε απ' το ακρωτήριο Λευκάτα η αλλιώς Κάβος της Κυράς, που βρίσκεται στο νοτιότερο άκρο του νησιού. Το ακρωτήριο στην αρχαιότητα ονομαζόταν Λευκάς πέτρα ή Λευκάς άκρα. Ένας μύθος λέει ότι η ποιήτρια Σαπφώ, απ' τη νήσο Λέσβο, πήδηξε απ' το βράχο του ακρωτηρίου για να απαλλαγεί απ' τον έρωτά της για τον Φάωνα. Κοντά σε εκείνη την περιοχή υπάρχει και ο ναός του θεού Απόλλωνα, στον οποίον είναι αφιερωμένος ο λευκός βράχος. Πιο παλιά το νησί ονομαζόταν Αγία Μαύρα παίρνοντας το όνομα αυτό απ' τον ομώνυμο ναό που ήταν κτισμένος μέσα στο κάστρο της Αγίας Μαύρας, το οποίο βρίσκεται απέναντι απ' την πόλη της Λευκάδας και το οποίο αποτελούσε πρότυπο οχυρωματικής τέχνης. Για κάποιο μεγάλο χρονικό διάστημα η πόλη της Λευκάδας ήταν κτισμένη γύρω απ' αυτό το κάστρο, αργότερα όμως οι Βενετοί τη μετέφεραν στη σημερινή της θέση.

Έρευνες έχουν δείξει ότι τα πρώτα δείγματα πολιτισμού στο νησί υπάρχουν απ' την παλαιολιθική εποχή. Από ανασκαφές που πραγματοποίησε ο Γερμανός αρχαιολόγος Γουίλιαμ Δαίρπφελντ στην περιοχή του Νυδριού, ανακάλυψε ευρήματα απ' την εποχή του Χαλκού (2000 π.χ.) και διατύπωσε τη θεωρία ότι η Λευκάδα είναι η Ομηρική Ιθάκη.

Ο Δαίρπφελντ, ύστερα από επιτόπια έρευνα και ανασκαφές, το 1900, στην σημερινή Ιθάκη, κατέληξε σε πάρα πολλές αμφιβολίες, κατά πόσον ταυτίζεται η Ομηρική Ιθάκη και η σημερινή, αποφασίζοντας να αναζητήσει την Ιθάκη στην σημερινή Λευκάδα, όπου αρχίζοντας τις ανασκαφές στο κάμπο του Ελλομένου, μαζί με την επιστημονική του ομάδα, το 1900, εξεπλάγη με την ανταπόκριση των δεδομένων του Ομηρικού Έπους προς την Λευκάδα.

Η θεωρία του Δαίρπφελντ, πάνω από έναν αιώνα τώρα, έχει θέσει σε κινητικότητα το θέμα Ιθάκη και Λευκάδα, με άγνωστες μελλοντικές συνέπειες, την στιγμή μάλιστα που και με τις ανασκαφές του Σλήμαν στις Μυκήνες απεκαλύφθη πως, ο κόσμος του Ομήρου, δεν είναι απλά ένας κόσμος ποιητικής φαντασίας, αλλά ανταποκρίνεται και στην πραγματικότητα.

2.3 ΕΙΔΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΛΕΥΚΑΔΑ

Η Λευκάδα είναι ένας προορισμός που μπορεί και συνδυάζει πολλά και διαφορετικά είδη τουρισμού, τα οποία είναι παρουσιάζονται στην συνέχεια της παρούσας ενότητας:

Πολιτιστικός τουρισμός

Καθώς η Λευκάδα είναι το νησί των ποιητών διαθέτει πολλά μουσεία όπως είναι το Αρχαιολογικό μουσείο, το μουσείο Φωνογράφου, η δημόσια Βιβλιοθήκη, η Χαραμόγλειος βιβλιοθήκη κ.α. Τους καλοκαιρινούς μήνες διοργανώνονται οι Γιορτές λόγου και τέχνης με συναυλίες και θέατρα, η βαρκαρόλα που γίνεται στην παραλία της Λευκάδας και το Διεθνές Φολκλορικό Φεστιβάλ που φέτος κλείνει 55 χρόνια από την πρώτη του διοργάνωση.

Θρησκευτικός τουρισμός

Προστάτιδα της Λευκάδος είναι η Παναγία Φανερωμένη. Το μοναστήρι της Φανερωμένης είναι χτισμένο στον λόφο πάνω από την Λευκάδα. Πρόκειται για ένα πανέμορφο μοναστήρι όπου κάθε χρόνο προσελκύει χιλιάδες επισκέπτες. Λειτουργεί έκθεση χριστιανικού βιβλίου, εκκλησιαστικό μουσείο και ξενώνες για την φιλοξενία των προσκυνητών. Επίσης, τα τελευταία χρόνια λειτουργεί και ένας μικρός ζωολογικός κήπος πτηνών όπου είναι ανοιχτός για τους επισκέπτες.

Φυσιολατρικός τουρισμός

Καθώς η Λευκάδα συνδυάζει την σπάνια ομορφιά βουνού και θάλασσας υπάρχουν υπέροχα μέρη για φυσιολατρικό τουρισμό. Περιπατητικές διαδρομές σε φαράγγια, πηγές και γραφικά μονοπάτια. Τα πιο χαρακτηριστικά φυσικά αξιοθέατα είναι:

- ✓ Η λιμνοθάλασσα στη πόλη της Λευκάδας, που ταυτόχρονα αποτελεί και δυο φυσικά ιχθυοτροφεία, εκ των οποίων το ένα λειτουργεί. Τα παραπάνω αποτελούν το μεγαλύτερο οικοσύστημα του νησιού και προστατεύονται από τη διεθνή συνθήκη RAMSAR.

- ✓ Το φαράγγι Δημοσάρι και οι καταρράκτες στο χωριό Ράχη, 3χλμ δυτικά του Νυδριού.
- ✓ Το φαράγγι της Μέλισσας στο Δήμο Σφακιωτών, στην ορεινή Λευκάδα, στο χωριό Κάβαλος, με τη σπάνια ομορφιά και του δέκα νερόμυλους του.
- ✓ Το αισθητικό δάσος της Δάφνης στο χωριό Σύβρος στα νότια του νησιού. Δάση από πεύκη στα νοτιοδυτικά του νησιού και μικρά δάση από δρύες στο βουνό Σκάροι (Πλατύστομα) και στο χωριό Χαραδιάτικα.
- ✓ Λίμνη μικρής έκτασης στα νότια του νησιού στο χωριό Μαραντοχώρι.

Συνεδριακός τουρισμός

Η Λευκάδα διαθέτει όλες τις υψηλού επιπέδου προδιαγραφές που είναι απαραίτητες για τον συνεδριακό τουρισμό. Αποτελεί ένα τομέα που αναδεικνύει το πολιτιστικό επίπεδο του νησιού και τις υψηλού επιπέδου παροχές που προσφέρει. Στο νησί πραγματοποιούνται όλο το χρόνο συνέδρια και επιστημονικές συναντήσεις καθώς διατίθενται κατάλληλοι χώροι πλήρως εξοπλισμένοι.

Σχολικός τουρισμός

Λόγω της εύκολης προσβασιμότητας και της ποικιλίας των μουσείων που διαθέτει αποτελεί ιδανικό προορισμό για σχολικές εκδρομές όπου πολλά σχολεία ανά την Ελλάδα επισκέπτονται την Λευκάδα είτε μονοήμερες είτε πολυήμερες εκδρομές.

Αγροτουρισμός

Ένα μέρος της Λευκάδας βασίζεται στην καλλιέργεια της γης. Δημητριακά, ελιές, όσπρια, κρασί κ.α. Οι τουρίστες έχουν την δυνατότητα να παρακολουθήσουν όλες τις γεωργικές εργασίες συνδυάζοντας γνώση και ψυχαγωγία όπως επίσης και να μάθουν τα μυστικά της γης και της παράδοσης από τους ντόπιους.

Αθλητικός τουρισμός

Η Λευκάδα είναι ένα νησί το οποίο μπορεί να αναπτύξει στο μέγιστο τον αθλητικό τουρισμό. Αποτελεί πόλο έλξης για αθλητικούς τουρίστες καθώς προσφέρει πολλές αθλητικές δραστηριότητες. Μεγάλο πλεονέκτημα αποτελούν οι πανέμορφες

παραλίες της και ο θαλάσσιος τουρισμός που είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος σε όλο το νησί. Ιστιοπλοΐα, καταδύσεις, θαλάσσια σπορ, Kitesurf, windsurf, ιππασία, παρα πέντε είναι μόνο μερικά από τις αθλητικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται.

Στην συνέχεια, αναφέρονται κάποιες αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην ποιοτική μας έρευνα.

2.4 ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΛΕΥΚΑΔΑ

Windsurfing

Η **ιστιοσανίδα (windsurfing, «γούντ-σέρφινγκ»)** είναι μια ειδική σανίδα-σκάφος που επιπλέει και κινείται με τη βοήθεια ενός ελεύθερου πανιού. Ως ελεύθερο πανί θεωρείται ένα κατάρτι στερεωμένο σε ένα σταθερό σημείο που μπορεί να περιστρέφεται και να αλλάζει θέση κατά τη διάρκεια της ναυσιπλοΐας. Η ιστιοσανίδα μπορεί να θεωρηθεί μια μικρότερη εκδοχή του ιστιοφόρου, αλλά και επέκταση της σανίδας του σερφ. Μπορεί να γίνει είτε σε ήρεμα νερά, είτε σε ταραγμένα νερά, ακόμα και όταν έχει κύματα. Διακρίνουμε δύο κατηγορίες ιστιοσανίδων, αυτές με πτερύγιο και τις funboard.

Όσον αφορά το windsurf στην Λευκάδα είναι ιδιαίτερος γνωστό. Η παραλία της *Βασιλικής* που συγκαταλέγεται ανάμεσα στις δέκα καλύτερες του κόσμου και στις τρεις καλύτερες της Ευρώπης, μαζί με την παραλία του *Αϊ Γιάννη* καλύπτουν σχεδόν όλες τις ανάγκες των φίλων του σπορ. Οι άνεμοι μαζί με την μορφολογία της περιοχής με την οποία συνδέονται, είναι η αιτία για τις πολύ καλές στατιστικές αέρα, που επιτρέπουν στους αθλητές να κάνουν surf.

Kitesurf

Το kitesurf προέρχεται από το συνδυασμό πολλών άλλων αθλημάτων (windsurfing, waterski, wakeboard, paragliding) και θα μπορούσε να θεωρηθεί η φυσική εξέλιξη του windsurfing, αφού η χρήση ελαφρύτερου εξοπλισμού προσφέρει απεριόριστες δυνατότητες στον αναβάτη. Ο αναβάτης χρησιμοποιεί ένα μικρό σκάφος, το οποίο οδηγεί ενώ κρατά τη μάτσα, που τον συνδέει με μακριά σχοινιά με τον αετό.

Το βασικό χαρακτηριστικό, που διακρίνει το kitesurf, είναι η δύναμη της άντωσης, η τρίτη δηλαδή δύναμη, που έχει προστεθεί, με την οποία ο αναβάτης μπορεί

να χρησιμοποιήσει την έλξη του αετού προς τα επάνω, για να πραγματοποιήσει πολύ ψηλά άλματα και, κατά συνέπεια, εντυπωσιακότετους ελιγμούς.

Η εταιρεία Milosbeach βρίσκεται στον Αι Γιάννη και είναι η πρώτη εταιρεία που ξεκίνησε το επαγγελματικό windsurfing στην Λευκάδα. Τα τελευταία χρόνια δραστηριοποιείται δυναμικά και στο kitesurfing.

Καταδύσεις

Ως αυτόνομη κατάδυση, ορίζεται η δυνατότητα κατάδυσης με αυτόνομη καταδυτική συσκευή. Ο όρος χρησιμεύει για τη διάκριση της εν λόγω δραστηριότητας από τις άλλες μορφές κατάδυσης. Συνηθέστερα, η αυτόνομη κατάδυση αποκαλείται SCUBA diving (**S**elf-**C**ontained **U**nderwater **B**reathing **A**pparatus). Ο αυτοδύτης -σε αντίθεση με τον δύτε που είναι εξαρτημένος από τον υδρομηχανικό "ομφάλιο λώρο" μέσω του οποίου αντλεί τον ατμοσφαιρικό αέρα ή μείγματα αερίων από σταθμό- φέρει συσκευή συμπιεσμένου αέρα, ιδιότητα στην οποία αποδίδεται η μεγαλύτερη αυτονομία στην υποβρύχια κίνηση αλλά και ο περιορισμός στον χρόνο παραμονής του. Διαφέρει από ελεύθερη κατάδυση, στην οποία ο δύτες καταδύεται αυτόνομα, χωρίς όμως να φέρει καταδυτικό αναπνευστικό εξοπλισμό.

Όσον αφορά την Λευκάδα ο βυθός της και ο υποθαλάσσιος πλούτος της χαρίζουν αξέχαστες εμπειρίες στους λάτρεις των καταδύσεων. Με έδρα τη *Νικιάνα*, το *Νυδρί* και τη *Βασιλική* λειτουργούν στη Λευκάδα οργανωμένα *Καταδυτικά Κέντρα* που δραστηριοποιούνται και στην οργάνωση καταδυτικών εκδρομών. Το καταδυτικό κέντρο Lefkas Diving Center ιδρύθηκε το 1996 και ξεκίνησε δραστηριότητες το καλοκαίρι του 1997. Εδρεύει στη Νικιάνα Λευκάδας και δραστηριοποιείται επίσης στο Νυδρί και στα Σύβοτα. Το Lefkas Diving Center είναι το πρώτο νόμιμο καταδυτικό κέντρο του νησιού.

Παρα πέντε (Paragliding)

Το αλεξίπτωτο πλαγιάς, γνωστό και ως παραπέντε από την διεθνή του ονομασία Parapente, πήρε το όνομά του από τις γαλλικές λέξεις parachute (αλεξίπτωτο) και pent (πλαγιά) αποτελεί την νεώτερη και απλούστερη μορφή ατομικής ανεμοπορίας. Είναι η πτήση με την χρήση ενός ειδικού αλεξίπτωτου και απογείωση από μια πλαγιά σε ύψος, με την εκμετάλλευση των ανοδικών ρευμάτων του άνεμου μπροστά από την πλαγιά. Στην Λευκάδα η πτήση με αλεξίπτωτο πλαγιάς γίνεται με διπλό αλεξίπτωτο και έμπειρο

χειριστή. Η εταιρεία Lefkada Paragliding έχει έδρα στο Κάθισμα Λευκάδος και λειτουργεί εδώ και 2 χρόνια.

Ιστιοπλοΐα

Η ιστιοπλοΐα είναι η τέχνη του αρμενίσματος στο νερό (σε θάλασσα ή σε λίμνη) χρησιμοποιώντας ως αποκλειστική ή κύρια πηγή ενέργειας τον άνεμο. Το όνομά της είναι σύνθετο από το ιστίο + πλους, δηλαδή πλεύση με το πανί που τα παλιά χρόνια χρησιμοποιούσαν τα σκάφη για να ταξιδεύουν. Τα πανιά δένονταν στα κατάρτια (ιστούς), και με τη βοήθεια του αέρα τα σκάφη που ονομάζονταν ιστιοφόρα αρμένιζαν στις θάλασσες όλου του κόσμου. Και σήμερα ακόμη υπάρχουν πολλά τέτοια σκάφη, που όμως διατηρούν τις μηχανές ως βοηθητικές, σε περίπτωση που επικρατεί άπνοια, δηλαδή δεν φυσάει αέρας.

Στην Λευκάδα λόγω της υπερσύγχρονης Μαρίνας δίνεται η δυνατότητα ελλιμενισμού 620 σκαφών. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την μεγάλη ανάπτυξη της Ιστιοπλοΐας σε όλο το νησί της Λευκάδος. Η εταιρεία Ionische Yacht Charter έχει έδρα στην παραλία της Λευκάδος και λειτουργεί από το 1980.

Θαλάσσια Σπορ

Η Ελλάδα, με τη μεγαλύτερη ακτογραμμή στη Μεσόγειο συγκαταλέγεται στους κορυφαίους προορισμούς για θαλάσσια αθλήματα.

Στα Νότια της Λευκάδας βρίσκεται ο όρμος της Βασιλικής, έχει στην υπήνεμη δυτική πλευρά συνθήκες λίμνης, όλες τις ώρες της ημέρας. Συνθήκες ιδανικές για την διενέργεια θαλάσσιου σκι και θαλάσσιας σανίδας. Σε αυτή την πλευρά του όρμου, βρίσκεται και η σχολή θαλασσίων σπορ Panos WaterSports&funpark. Οι δραστηριότητες που παρέχει στους τουρίστες είναι: σκι , σανίδα (wake board) και διάφορα παιχνίδια όπως η μπανάνα οι σαμπρέλες ο καναπές, το αλεξίπτωτο και η θαλάσσια παιδική χαρά.

Trekking – kayak

Εκδρομές στην φύση και υπαίθριες δραστηριότητες σε πολλές περιοχές της Ελλάδας όπως είναι το Rafting, Ποδήλατο, πεζοπορία, Canoe – kayak, ιππασία, αναρρίχηση κτλ. Στην Λευκάδα από το 2016 λειτουργεί η εταιρεία Trekking Hellas με

έδρα το Κατωχώρι Λευκάδος με κύριες δραστηριότητες την πεζοπορία, το Kayak και άλλες υπαίθριες δραστηριότητες.

Ιππασία

Η ιππασία αναπτύσσεται συνεχώς στη χώρα μας και θεωρείται ένα από τα ανερχόμενα αθλήματα, με μεγάλη απήχηση στον κόσμο και κυρίως στην νεολαία. Κάθε χρόνο νέοι όμιλοι ιδρύονται, νέα μέλη εγγράφονται και νέοι ιππείς εμφανίζονται στους αγωνιστικούς στίβους. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι, σήμερα, λειτουργούν πάνω από 50 περίπου ιππικοί όμιλοι (και σχολές ιππασίας), από τους οποίους οι 46 είναι αναγνωρισμένοι από την Ελληνική Ομοσπονδία Ιππασίας. Η αθλητική δύναμη της ιππασίας ανέρχεται σε 2.450 αθλητές και 1000, περίπου, αθλητικά άλογα.

Στην Λευκάδα λίγο πιο έξω από την πόλη, στο χωριό Απόλπεινα η εταιρεία Aramisfarm βρίσκεται σε μια έκταση 100 στρεμμάτων, με μια ιδιαίτερα καλά οργανωμένη φάρμα ιππασίας όπου οι λάτρεις του αθλήματος μπορούν να κάνουν μαθήματα.

2.5 ΠΡΑΣΙΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΔΙΟΡΓΑΝΩΘΕΙ ΣΤΗΝ ΛΕΥΚΑΔΑ

Στην Λευκάδα, κατά καιρούς έχουν αναληφθεί πρωτοβουλίες για την διοργάνωση διαφόρων δράσεων με στόχο την προώθηση του νησιού σε συνδυασμό με την επίτευξη της αειφορίας και της προώθησης του πράσινου τουρισμού.

Χαρακτηριστικά θα αναφέρουμε τον Πράσινο Ημιμαραθώνιο της Λευκάδας που πραγματοποιήθηκε το 2017 και αποτελεί την πιο πρόσφατη δράση για την προώθηση του πράσινου τουρισμού. Σημειώνεται ότι, πολλές δράσεις έχουν υλοποιηθεί και με ιδιωτική πρωτοβουλία από τις ίδιες τις αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις της Λευκάδας.

Όσον αφορά τον πράσινο ημιμαραθώνιο της Λευκάδας, πρόκειται για ένα αθλητικό γεγονός, ίσως και το πιο σημαντικό στα Ιόνια Νησιά με μεγάλη απήχηση σε Ελλάδα και εξωτερικό. Η συνεχής ανοδική πορεία του αριθμητικά στους συμμετέχοντες κάθε χρόνο δηλώνει και την άρτια διοργάνωση του. Πραγματοποιείται την τελευταία Κυριακή του Μαΐου και σημειώνεται τετραψήφιος αριθμός συμμετεχόντων.

Ο συγκεκριμένος αγώνας, αποτελεί και επίσημα πιστοποιημένη διαδρομή από την AIMS-IAAF. Ο 1ος Πράσινος Ημιμαραθώνιος δρόμος που πραγματοποιήθηκε το

2011, ήταν αφιερωμένος στον Λευκάδιο Χέρν (Ελληνο- Ιρλανδός συγγραφέας) και για το λόγο αυτό την ημέρα διεξαγωγής του αγώνα, το νησί επισκέφτηκε αντιπροσωπεία της Ιαπωνικής Πρεσβείας της Ελλάδας η οποία συμμετείχε και στον Αγώνα. Έκτοτε η διοργάνωση τελεί και υπό την παρουσία της Ιαπωνικής Πρεσβείας.

Η ονομασία «Πράσινος» ημιμαραθώνιος προέρχεται από το γεγονός ότι, συνδυάστηκε ο αθλητισμός με την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση με συνδυαστικό κρίκο το ιδεώδες του εθελοντισμού. Τα 16 από τα 21 χλμ. του Πράσινου Ημιμαραθωνίου πραγματοποιούνται στη λιμνοθάλασσα της Λευκάδας. Ο αθλητής στα 16 αυτά χιλιόμετρα έχει από την μια του πλευρά την γαλανή θάλασσα του Ιονίου Πελάγους και από την άλλη την Λιμνοθάλασσα της Λευκάδας, η οποία αποτελεί έναν από τους κυριότερους υδροβιότοπους της χώρας μας και όχι μόνο.

Η πρωτοβουλία για την οργάνωση ενός ημιμαραθωνίου δρόμου στην περιοχή αυτή ήταν αποτέλεσμα της ένταξής της στο δίκτυο Natura 2000¹ ως προστατευόμενη περιοχή με ιδιαίτερη οικολογική σημασία και χαρακτηρισμένη από τη συνθήκη RAMSAR ως υδροβιότοπος διεθνούς σημασίας. Βασικός τους στόχος του ημιμαραθωνίου είναι, εκτός από το να καλλιεργήσουν και να ενισχύσουν το αθλητικό πνεύμα, να αναπτύξουν μια αθλητική διοργάνωση πανελλαδικής εμβέλειας, έναν «πράσινο» ημιμαραθώνιο 'φιλικό' προς το περιβάλλον και να μετατρέψουν το νησί σε αθλητικό τουριστικό προορισμό.

¹ Το Ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο Natura 2000 είναι ένα δίκτυο ζωνών προστασίας της φύσης που εκτείνεται σε ολόκληρη την κοινότητα και έχει ως στόχο να διασφαλίσει τη μακροπρόθεσμη διατήρησή των πιο πολύτιμων και των πλέον απειλούμενων ειδών και ενδιαιτημάτων της σε ικανοποιητικό επίπεδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

3.1 ΓΕΝΙΚΑ

Στην ενότητα που ακολουθεί, αναπτύσσεται το μεθοδολογικό πλαίσιο για την διεξαγωγή της έρευνας σε αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις της Λευκάδας, για την χρήση του πράσινου τουρισμού στο νησί, καθώς και στο πως αξιοποιούν τους δείκτες απόδοσης του πράσινου τουρισμού.

Πιο συγκεκριμένα, διατυπώνεται ο στόχος και τα ερευνητικά ερωτήματα της έρευνας, ενώ στην συνέχεια παρουσιάζεται η μεθοδολογία συλλογής των δεδομένων. Ο προσδιορισμός του σκοπού και η μέθοδος συγκέντρωσης των δεδομένων αποτελούν δύο από τα βασικά στάδια κατά την διεξαγωγή μιας έρευνας. Τα υπόλοιπα στάδια για την διεξαγωγή μιας επιστημονικής έρευνας είναι: η αναγνώριση του προβλήματος και η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, καθώς και η ανάλυση και ερμηνεία των δεδομένων και η αναφορά της έρευνας. Σημειώνεται ότι, η αναγνώριση του ερευνητικού προβλήματος και η βιβλιογραφική ανασκόπηση προηγούνται των σταδίων που αποτελούν αντικείμενο του παρόντος κεφαλαίου, ενώ η ανάλυση των δεδομένων και η αναφορά αξιολόγησης, επέρχονται της διατύπωσης του στόχου και της συγκέντρωσης των δεδομένων (Creswell, 2016).

3.2 ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Στόχος της παρούσας έρευνας είναι οι απόψεις αθλητικών τουριστικών επιχειρήσεων της Λευκάδας, για την χρήση του πράσινου τουρισμού και σε ποιο βαθμό λαμβάνουν υπόψη τους δείκτες απόδοσης για τον πράσινο τουρισμό.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν προκειμένου να διερευνηθεί ο συγκεκριμένος στόχος ήταν τα ακόλουθα:

α) Ποιες είναι οι απόψεις τουριστικών επιχειρήσεων της Λευκάδας αναφορικά με τις ενέργειες που θα πρέπει να περιλαμβάνονται στην αποτελεσματική χρήση του πράσινου τουρισμού;

β) Ποια είναι τα βιώσιμα χαρακτηριστικά του πράσινου τουρισμού;

γ) Σε ποιο βαθμό οι τουριστικές επιχειρήσεις της Λευκάδας, λαμβάνουν υπόψη τους, τους δείκτες απόδοσης για την οργάνωση των εγκαταστάσεών τους;

Στην συνέχεια της παρούσας ενότητας κρίνεται σκόπιμο να πραγματοποιηθεί ο εννοιολογικός ορισμός των μεταβλητών που περιλαμβάνονται στα ερευνητικά ερωτήματα. Οι μεταβλητές οι οποίες ορίζονται είναι: η αποτελεσματική χρήση του πράσινου τουρισμού, τα βιώσιμα χαρακτηριστικά του πράσινου τουρισμού και οι δείκτες απόδοσης.

Η αποτελεσματική χρήση του πράσινου τουρισμού ορίζεται (Fennell, 1999) σύμφωνα με τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης και περιλαμβάνει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Υλοποίηση στρατηγικών για την διατήρηση της αειφορίας και της χρήσης των πόρων σε φυσικό, κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο. Στις εν λόγω στρατηγικές περιλαμβάνονται ενδεικτικές δράσεις, όπως για παράδειγμα, δράσεις για την μείωση της υπερκατανάλωσης των αποβλήτων και απορριμμάτων, καθώς επίσης και για την διατήρηση και προώθηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς κάθε περιοχής.
- Εκπαίδευση του προσωπικού με στόχο την ενσωμάτωση των αρχών της αειφόρου ανάπτυξης και της σημασίας της βιώσιμης διαχείρισης των πόρων, στην απασχόληση. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η βελτίωση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος.
- Συμβολή της επιχείρησης στην στήριξη της τοπικής κοινωνίας. Μια επιχείρηση που υποστηρίζει τις τοπικές δραστηριότητες και ταυτόχρονα δείχνει σεβασμό προς τις περιβαλλοντικές αξίες, όχι μόνο στηρίζει την τοπική κοινωνία αλλά παράλληλα συμβάλλει σε ποιοτικότερες οικονομικές δραστηριότητες, περιορίζοντας τις αρνητικές επιδράσεις του περιβάλλοντος.
- Ανάλυση πρωτοβουλιών με στόχο την βελτίωση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος και επομένως την αναβάθμιση τόσο της επιχείρησης, όσο και της κοινωνίας, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη την βιώσιμη χρήση των πόρων. Στις πρωτοβουλίες αυτές εντάσσονται: α) η συμμετοχή των ντόπιων κατοίκων και των τοπικών κοινοτήτων στις δράσεις για τον περιορισμό των αρνητικών επιδράσεων του περιβάλλοντος, β) η συνεργασία και αλληλοβοήθεια μεταξύ της τουριστικής επιχείρησης και της τοπικής κοινωνίας ώστε να αποφεύγονται οι συγκρούσεις, γ) διαρκής έρευνα και έλεγχος για την βελτίωση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος, δ) εφαρμογή του τουριστικού μάρκετινγκ, ε) συμβολή στην αύξηση των θέσεων εργασίας και εξασφάλιση της υγιεινής ζωής, στ) περιβαλλοντική προστασία, κ.λπ.

Η δεύτερη μεταβλητή που θα πρέπει να προσδιοριστεί εννοιολογικά είναι ο βιώσιμος πράσινος τουρισμός. Τα χαρακτηριστικά του βιώσιμου πράσινου τουρισμού προσδιορίζονται από τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης και είναι τα ακόλουθα:

- Μετατροπή του τουριστικού προϊόντος σε ένα ελκυστικό προϊόν, τόσο για τους ντόπιους, όσο και για τους τουρίστες. Στην ουσία πρόκειται για ενέργειες μέσω των οποίων εφαρμόζεται το τουριστικό μάρκετινγκ στις αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις, που αποσκοπούν στην χρήση του πράσινου τουρισμού (Funnell, 1999).
- Περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Η περιβαλλοντική βιωσιμότητα περιλαμβάνει σχεδιασμό και υλοποίηση ενεργειών για τον περιορισμό των αρνητικών επιδράσεων στο περιβάλλον και την αποτελεσματικότερη διαχείριση των πόρων. Στις ενέργειες αυτές περιλαμβάνονται χαρακτηριστικά: η συλλογή ανακυκλώσιμων απορριμμάτων, η εξοικονόμηση της ενέργειας, η εξοικονόμηση των υδάτων, η ποιότητα του νερού, καθώς και ο περιορισμός της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και των επιπέδων θορύβου (Funnell, 1999).

Η τελευταία μεταβλητή που αποτελεί μέρος της παρούσας έρευνας είναι οι δείκτες απόδοσης. Οι δείκτες απόδοσης αποτελούν θέματα και ζητήματα που σχετίζονται με τους τουριστικούς προορισμούς και είναι εφικτή η μέτρησή τους. Οι δείκτες απόδοσης καθορίζονται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου και διακρίνονται σε θέματα που σχετίζονται με την υγεία, την ασφάλεια, την προστασία του περιβάλλοντος, την απασχόληση, κ.λπ. Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι βασικοί δείκτες απόδοσης του βιώσιμου τουρισμού (UnitedNationsEnvironmentProgramme, 2005).

Πίνακας 3.1	
Δείκτες απόδοσης βιώσιμου τουρισμού	
Βασικό ζήτημα	Προτεινόμενος δείκτης απόδοσης
Τοπική ικανοποίηση από τον τουρισμό	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ερωτηματολόγιο για την ικανοποίηση σε τοπικό επίπεδο
Αποτελέσματα τουρισμού στις κοινότητες	<ul style="list-style-type: none"> • Αναλογία τουριστών προς τους ντόπιους (μέσος όρος και περίοδος αιχμής / ημέρες) • Ερωτηματολόγιο για το πόσο έχει συμβάλει ο τουρισμός στην προσφορά νέων υπηρεσιών και υποδομών • Αριθμός κοινωνικών υπηρεσιών που διατίθενται στην

	κοινότητα – ποσοστό που αποδίδεται στον τουρισμό
Τουριστική ικανοποίηση	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ερωτηματολόγιο για το επίπεδο ικανοποίησης των επισκεπτών ▪ Ερωτηματολόγιο για την αντίληψη της αξίας έναντι χρημάτων ▪ Ποσοστό επισκεπτών για δεύτερη ή παραπάνω φορές
Εποχικότητα του τουρισμού	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Ταξιδιωτικές αφίξεις ανά μήνα ή τρίμηνο ❖ Ποσοστό επιχειρήσεων που λειτουργούν καθ' όλη τη διάρκεια του έτους ❖ Ποσοστό θέσεων εργασίας του τουριστικού τομέα που είναι μόνιμες και πλήρεις σε σχέση με τις προσωρινές θέσεις εργασίας
Οικονομικά οφέλη τουρισμού	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αριθμός ατόμων που απασχολούνται στον τουρισμό ✓ Έσοδα που προέρχονται από τον τουρισμό ως ποσοστό των συνολικών εσόδων της κοινότητας
Διαχείριση ενέργειας	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Κατανάλωση ενέργειας ανά ημέρα και τουρίστα ➤ Ποσοστό επιχειρήσεων που συμμετέχουν σε δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας ➤ Ποσοστό καταναλισκόμενης ενέργειας που προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές
Διαθεσιμότητα και κατανάλωση νερού	<ul style="list-style-type: none"> • Συνολική κατανάλωση νερού (λίτρα) ανά ημέρα και τουρίστα • Εξοικονόμηση νερού
Ποιότητα πόσιμου νερού	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ποσοστό τουριστικών εγκαταστάσεων που είναι εναρμονισμένες με τα διεθνή πρότυπα κατανάλωσης ▪ Συχνότητα ασθενειών που μεταδίδονται με το νερό. Ποσοστό επισκεπτών που ανέφεραν ασθένειες κατά την διάρκεια της παραμονής τους
Διαχείριση λυμάτων	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Ποσοστό τουριστικών καταλυμάτων και επιχειρήσεων που συμμετέχουν σε συστήματα αποχέτευσης

Διαχείριση στερεών αποβλήτων	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Όγκος αποβλήτων ανά μήνα ✓ Όγκος ανακυκλωμένων αποβλήτων ✓ Ποσότητα αποβλήτων που απορρίπτονται σε κοινόχρηστους χώρους
Έλεγχος ανάπτυξης	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ποσοστό της περιοχής που υπόκειται σε ελέγχους χρήσης γης, ανάπτυξης, πυκνότητας, κ.λπ.

Οι παραπάνω δείκτες αποτελούν στην ουσία μετρήσιμα στοιχεία για την αξιολόγηση του βιώσιμου τουρισμού, για τους οποίους θα πρέπει οι τουριστικές επιχειρήσεις να λαμβάνουν υπόψη τους διάφορα χαρακτηριστικά, όπως είναι: η εφαρμογή συγκεκριμένων προτύπων ποιότητας, όπως είναι τα συστήματα διαχείρισης ποιότητας ISO, η συμμόρφωση της τουριστικής επιχείρησης με τις τοπικές συνθήκες και κανονισμούς, η συνεχής βελτίωση των διαδικασιών και η γενικότερη τήρηση των αρχών της αειφόρου ανάπτυξης.

3.3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Όσον αφορά το μεθοδολογικό πλαίσιο για την συλλογή των δεδομένων, σε αυτό περιλαμβάνονται, η ερευνητική διαδικασία, το δείγμα της έρευνας, το εργαλείο συλλογής των δεδομένων, θέματα εγκυρότητας και αξιοπιστίας του ερευνητικού εργαλείου, καθώς και στοιχεία από την μέθοδο ανάλυσης των δεδομένων.

Πριν την ανάπτυξη του μεθοδολογικού πλαισίου είναι σκόπιμο να σημειωθεί ότι, η παρούσα έρευνα διεξήχθη με την ποιοτική μέθοδο συλλογής δεδομένων. Η ποιοτική έρευνα χρησιμοποιείται με στόχο την διερεύνηση ενός φαινομένου σε βάθος και όχι με στόχο να γίνει γενίκευση των αποτελεσμάτων στον γενικότερο πληθυσμό, όπως συμβαίνει με την ποσοτική έρευνα.

Η ποιοτική έρευνα αποσκοπεί στην διερεύνηση διαστάσεων της κοινωνικής πραγματικότητας οι οποίες είναι μη μετρήσιμες και μη ποσοτικοποιημένες (Λεοντίδου, 2006). Μέσα από την παρούσα έρευνα επιδιώκεται να διερευνηθούν οι απόψεις αθλητικών τουριστικών επιχειρήσεων της Λευκάδας για την χρήση του πράσινου τουρισμού. Μέσω του εργαλείου συλλογής δεδομένων που αναπτύχθηκε αναμένεται να γίνει μία ολοκληρωμένη και σε βάθος διερεύνηση για το ζήτημα του πράσινου τουρισμού από τις αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις του νησιού.

3.3.1 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Η ερευνητική διαδικασία για την διεξαγωγή της παρούσας έρευνας περιελάμβανε τα ακόλουθα βήματα. Αρχικά έγινε η επιλογή του δείγματος της έρευνας, στην συνέχεια συγκροτήθηκε το εργαλείο για την συλλογή των δεδομένων και στην συνέχεια πραγματοποιήθηκε η διαδικασία συγκέντρωσης των δεδομένων. Τα συγκεκριμένα στάδια παρουσιάζονται με αναλυτικό τρόπο και στις επόμενες ενότητες του παρόντος κεφαλαίου.

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν επτά (7) επιχειρήσεις που ανήκουν στον κλάδο των τουριστικών υπηρεσιών, παρέχουν αθλητικές υπηρεσίες και δραστηριοποιούνται στην Λευκάδα.

Στην συνέχεια συγκροτήθηκε το εργαλείο συλλογής δεδομένων. Για την διεξαγωγή της παρούσας έρευνας επιλέχθηκε η μέθοδος των συνεντεύξεων και ειδικότερα οι προσωπικές συνεντεύξεις. Σε κάθε συμμετέχοντα στην έρευνα έγιναν 17 ερωτήσεις, μέσω των οποίων διερευνήθηκαν ο στόχος και τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας μελέτης (βλ. Παράρτημα 2, σελ. 62.).

Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν στον χώρο κάθε τουριστικής επιχείρησης, από το διάστημα 10 Ιουνίου έως 10 Ιουλίου 2017. Για την διεξαγωγή των συνεντεύξεων δεν απαιτήθηκε η εξασφάλιση κάποιας ειδικής άδειας από τις επιχειρήσεις, ή από τοπικούς φορείς.

Ωστόσο, πριν την διεξαγωγή των συνεντεύξεων, οι υποψήφιοι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν για τον στόχο της έρευνας (βλ. Παράρτημα 1, σελ. 61.). Σημειώνεται ότι, η συμμετοχή στην έρευνα ήταν εθελοντική.

3.3.2 ΔΕΙΓΜΑ – ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ

Το δείγμα για την διεξαγωγή της έρευνας 7 επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Λευκάδα, στον τομέα των αθλητικών τουριστικών επιχειρήσεων.

Για την επιλογή του δείγματος χρησιμοποιήθηκε η σκόπιμη δειγματοληψία και συγκεκριμένα η ομοιογενής δειγματοληψία. Σύμφωνα με την θεωρία, η σκόπιμη δειγματοληψία αποτελεί έναν όρο που χρησιμοποιείται κατά την επιλογή του δείγματος στην ποιοτική έρευνα. Στην σκόπιμη δειγματοληψία, επιλέγεται δείγμα εκ προθέσεως με στόχο την κατανόηση ενός κεντρικού φαινομένου.

Όσον αφορά την ομοιογενή δειγματοληψία επιλέγεται για τον λόγο ότι, οι συμμετέχοντες στην έρευνα ήταν άτομα που αποτελούσαν μέλη μιας υποομάδας με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (Creswell, 2016).

Μέσα από την παρούσα έρευνα επιλέχθηκε σκόπιμο δείγμα από αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις της Λευκάδας με στόχο να διερευνηθούν σε βάθος οι απόψεις τους για το ζήτημα του πράσινου τουρισμού.

Αναφορικά με το μέγεθος του δείγματος, αυτό αποτέλεσαν 7 αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις της Λευκάδας. Σε μια ποιοτική μελέτη, ο αριθμός των ατόμων που αναμένεται να μελετηθούν δεν είναι προκαθορισμένος. Συνήθως, η πολυπλοκότητα του θέματος και ο στόχος της έρευνας είναι αυτά που καθορίζουν από πόσα άτομα πρέπει να μελετηθεί το κεντρικό φαινόμενο. Ωστόσο, στις ποιοτικές μελέτες, σε αντίθεση με τις ποσοτικές έρευνες, θεωρείται σκόπιμο να εξετάζονται μερικά άτομα ή μερικές ομάδες (Creswell, 2016).

Η επιλογή του δείγματος στην παρούσα έρευνα οφείλεται στο γεγονός ότι, πρόκειται για τις κυριότερες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο νησί της Λευκάδας στον τομέα παροχής αθλητικών τουριστικών υπηρεσιών.

3.3.3 ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Για την συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η διαδικασία των συνεντεύξεων και συγκεκριμένα της δομημένης συνέντευξης. Η συνέντευξη αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία – μαζί με την παρατήρηση – που χρησιμοποιούνται κατά διεξαγωγή μιας ποιοτικής έρευνας. Η συνέντευξη επιλέγεται ως εργαλείο συλλογής δεδομένων, όταν ένας ερευνητής επιθυμεί να θέσει γενικές και ανοικτές ερωτήσεις προς τους συμμετέχοντες και να καταγράψει τις απαντήσεις τους, (Creswell, 2016). Στην προκειμένη περίπτωση, οι απαντήσεις που δίνονται από τους συμμετέχοντες δεν περιορίζονται από προηγούμενες έρευνες ούτε από τις απόψεις του ερευνητή.

Αναφορικά με την δομημένη συνέντευξη, αυτή έχει προκαθορισμένες ερωτήσεις, με προκαθορισμένη διατύπωση και διάταξη (Robson, 2010).

Στα πλεονεκτήματα της συνέντευξης έγκειται το γεγονός ότι, δίνονται ευκαιρίες στον συνεντευκτή για να διευκρίνιση των ερωτήσεων σε περίπτωση που θεωρείται σκόπιμο, ενώ παράλληλα πραγματοποιείται μεγαλύτερη εμβάθυνση στο θέμα και το ποσοστό της ανταπόκρισης των συμμετεχόντων είναι σχετικά υψηλό (Cohen&Manion, 2000).

Στην συνέχεια, παρουσιάζονται με συνοπτικό τρόπο τα στάδια που ακολουθήθηκαν για την διεξαγωγή των συνεντεύξεων.

- Αρχικά, επιλέχθηκε η σκόπιμη δειγματοληψία και συγκεκριμένα η ομοιογενής δειγματοληψία για την επιλογή του δείγματος προς μελέτη.
- Οι συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν κατά την διεξαγωγή της παρούσας έρευνας ήταν προσωπικές συνεντεύξεις, στους χώρους των επιχειρήσεων.
- Κατά την διάρκεια των συνεντεύξεων έγινε μαγνητοφώνηση των ερωτήσεων και απαντήσεων των συμμετεχόντων. Η διάρκεια των συνεντεύξεων ήταν περίπου 20 με 30 λεπτά ανά συνέντευξη.
- Κατά την διάρκεια της συνέντευξης κρατήθηκαν και βασικές σημειώσεις ώστε να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος σε περίπτωση που δεν λειτουργήσει σωστά το μαγνητόφωνο να μην έχουν καταγραφεί οι βασικές πληροφορίες.
- Οι συνεντεύξεις διενεργήθηκαν σε χώρους των επιχειρήσεων, ήσυχους και κατάλληλους για την διεξαγωγή τους.
- Πριν την διαδικασία της συνέντευξης εξασφαλίστηκε η συναίνεση του συμμετέχοντα.
- Όπου κρίθηκε απαραίτητο χρησιμοποιήθηκαν υποερωτήματα ύστερα από την διατύπωση των ερωτήσεων, ώστε να αντληθούν περισσότερες πληροφορίες (Creswell, 2016).

Σημειώνεται ότι, για την παρούσα μελέτη, χρησιμοποιήθηκαν 17 ερωτήσεις, εκ' των οποίων, οι πρώτες 6 σχετίζονται με γενικά στοιχεία για την δραστηριότητα της κάθε επιχείρησης και οι υπόλοιπες 11, αποτελούν ερωτήσεις ανοικτού τύπου οι οποίες αποσκοπούν στην διερεύνηση σε βάθος του ζητήματος του πράσινου τουρισμού από αθλητικές επιχειρήσεις της Λευκάδας.

3.3.4 ΕΓΚΥΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ

Η εγκυρότητα και αξιοπιστία αποτελούν κριτήρια που καθορίζουν την δομή ενός εργαλείου συλλογής δεδομένων.

Αναφορικά με την εγκυρότητα, αυτή προσδιορίζει ότι οι ερωτήσεις του πρωτόκολλου συνέντευξης ήταν έγκυρες, δηλαδή σχετίζονται με τα ερευνητικά ερωτήματα που έχουν τεθεί στα πλαίσια της παρούσας έρευνας. Για τον έλεγχο της εγκυρότητας του πρωτοκόλλου συνέντευξης έχει επιλεγεί η μέθοδος της εγκυρότητας που βασίζεται στο περιεχόμενο (Creswell, 2016). Η διαδικασία του ελέγχου της εγκυρότητας βάσει περιεχομένου παρουσιάζεται στον Πίνακα 3.2 που ακολουθεί.

Πίνακας 3.2 Έλεγχος εγκυρότητας εργαλείου συλλογής δεδομένων	
Ερευνητικά ερωτήματα	Ερωτήσεις πρωτοκόλλου συνέντευξης
Ποιες είναι οι απόψεις τουριστικών επιχειρήσεων της Λευκάδας αναφορικά με τις ενέργειες που θα πρέπει να περιλαμβάνονται στην αποτελεσματική χρήση του πράσινου τουρισμού;	7, 8, 10, 17
Ποια είναι τα βιώσιμα χαρακτηριστικά του πράσινου τουρισμού;	9, 11, 12
Σε ποιο βαθμό οι τουριστικές επιχειρήσεις της Λευκάδας, λαμβάνουν υπόψη τους, τους δείκτες απόδοσης για την οργάνωση των εγκαταστάσεών τους;	13, 14, 15, 16

Όσον αφορά το ζήτημα της αξιοπιστίας, αυτό δηλώνει ότι, οι παρατηρήσεις που περιλαμβάνονται σε μια έρευνα είναι σταθερές και συνεπείς, δηλαδή εκφράζουν έναν βαθμό σταθερότητας του αποτελέσματος σε επαναληπτικές μετρήσεις. Στην περίπτωση της διεξαγωγής μιας ποιοτικής μελέτης, δεν τίθεται ζήτημα αξιοπιστίας του εργαλείου, καθώς οι απαντήσεις που δίνονται από τους ερωτώμενους είναι υποκειμενικές και εστιάζουν στην εμφάνιση ενός συγκεκριμένου φαινομένου.

Το θέμα της αξιοπιστίας σχετίζεται με την ποσοτική έρευνα, όπου οι παρατηρήσεις που εξετάζονται αναφέρονται σε γενικεύσεις του πληθυσμού και επομένως θα πρέπει οι τιμές να είναι σταθερές και σε επόμενες έρευνες, καθώς και να δίνουν τα ίδια αποτελέσματα όταν χρησιμοποιηθούν από άλλους ερευνητές.

3.4 ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Για την διερεύνηση των απόψεων αθλητικών τουριστικών επιχειρήσεων της Λευκάδας, για την χρήση του πράσινου τουρισμού και του βαθμού στον οποίο αξιοποιούν τους δείκτες απόδοσης, επιλέχθηκε η ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων, μέσα από τα ακόλουθα στάδια.

Αρχικά, τα δεδομένα οργανώθηκαν και μεταγράφηκαν σε αρχεία κειμένου. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν σε ήσυχο περιβάλλον, ώστε να παρέχεται μιας

υψηλής ανάλυσης ηχογράφηση. Στην συνέχεια, πραγματοποιήθηκε απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων και δημιουργήθηκε ένα αρχείο κειμένου με τις απαντήσεις που δόθηκαν από τους συμμετέχοντες στην έρευνα.

Στην συνέχεια, διενεργήθηκε ανάλυση των δεδομένων προκειμένου αυτά να κωδικοποιηθούν και να αποκτήσουν έναν γενικό χαρακτήρα, ενώ κατόπιν οι κωδικοί χρησιμοποιήθηκαν προκειμένου να γίνει περιγραφή και ανάπτυξη θεμάτων σχετικά με το κεντρικό φαινόμενο της έρευνας. Οι κωδικοί εκφράζουν με συντομία το νόημα που αποδίδει ο ερευνητής σε ένα συγκεκριμένο τμήμα δεδομένων. Όσον αφορά τα θέματα, αυτά συμπυκνώνουν σε ομάδες τους κωδικούς (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

Ύστερα από την κωδικοποίηση των δεδομένων και την δημιουργία των θεμάτων, πραγματοποιήθηκε η παρουσίαση των ευρημάτων, μέσω των οποίων δίνονται οι απαραίτητες απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα.

Τέλος, τα ευρήματα ερμηνεύονται και συγκρίνονται με την βιβλιογραφία ή άλλες έρευνες που έχουν διεξαχθεί, ώστε να εξάγονται τα απαραίτητα συμπεράσματα και να υποδεικνύονται οι σχετικές προτάσεις για περαιτέρω έρευνα. Το συγκεκριμένο στάδιο, αποτελεί το τελευταίο στάδιο της ποιοτικής έρευνας και στην παρούσα διπλωματική εργασία, αποτελεί το τελευταίο μέρος, όπου παρουσιάζονται τα συμπεράσματα και οι προτάσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

4.1 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

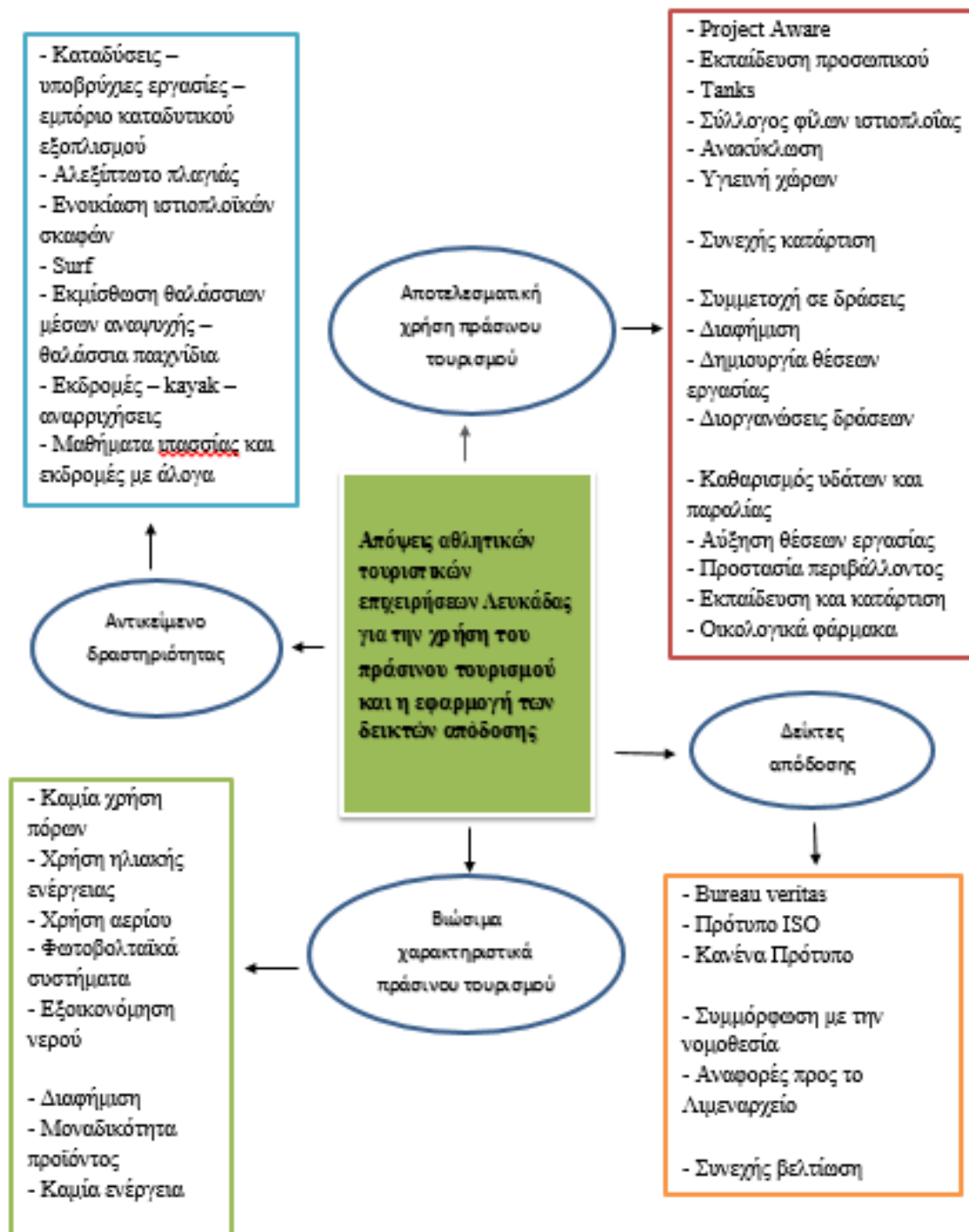
Στο κεφάλαιο που ακολουθεί παρουσιάζεται η ανάλυση των ευρημάτων από την διεξαγωγή έρευνας σε 7 αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις της Λευκάδας για τις απόψεις τους για την χρήση του πράσινου τουρισμού.

Οι πρώτες έξι ερωτήσεις του πρωτοκόλλου συνέντευξης, εστιάζουν στην πληροφόρηση σχετικά με γενικά στοιχεία των αθλητικών τουριστικών επιχειρήσεων του νησιού, ενώ οι υπόλοιπες ερωτήσεις (7 – 17) αποσκοπούν στην διερεύνηση των απόψεων τους για τον πράσινο τουρισμό αλλά και την εφαρμογή δεικτών απόδοσης.

Στην Εικόνα 4.1 που ακολουθεί παρουσιάζεται ο θεματικός χάρτης που έχει προκύψει από την κωδικοποίηση και ομαδοποίηση των δεδομένων, ύστερα από την απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων.

Αρχικά, οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στην έρευνα απομαγνητοφωνήθηκαν και αποδόθηκαν κωδικοί ανά απάντηση στις ερωτήσεις του πρωτοκόλλου συνέντευξης. Στην συνέχεια, οι κωδικοποίηση που προέκυψε συντάχθηκε σε θέματα με βάση τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας έρευνας, τα οποία ήταν: η αποτελεσματική χρήση του πράσινου τουρισμού, τα βιώσιμα χαρακτηριστικά του πράσινου τουρισμού, καθώς και οι δείκτες απόδοσης.

Ωστόσο, στον θεματικό χάρτη υπάρχει και ένα τέταρτο θέμα στο οποίο περιέχονται τα αντικείμενα δραστηριότητας των 7 αθλητικών τουριστικών επιχειρήσεων της Λευκάδας, οι οποίες συμμετείχαν στην παρούσα έρευνα.

Εικόνα 4.1 Θεματικός χάρτης κατά την ανάλυση των δεδομένων της έρευνας

4.2 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στην πρώτη ερώτηση, οι συνεντευξιζόμενοι προσδιόρισαν το αντικείμενο δραστηριότητας των επιχειρήσεών τους. Οι αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Λευκάδα και συμμετείχαν στην συνέντευξη είχαν τα ακόλουθα αντικείμενα δραστηριότητας:

- Συνεντευξιαζόμενος 1 (Σ1): καταδύσεις, υποβρύχιες εργασίες και εμπόριο καταδυτικού εξοπλισμού,
- Συνεντευξιαζόμενος 2 (Σ2): υπαίθριες δραστηριότητες – αλεξίπτωτο πλαγιάς,
- Συνεντευξιαζόμενος 3 (Σ3):ενοικίαση ιστιοπλοϊκών σκαφών,
- Συνεντευξιαζόμενος 4 (Σ4):kitesurf – windsurf,
- Συνεντευξιαζόμενος 5 (Σ5): εκμισθώσεις θαλάσσιων μέσων αναψυχής και παροχή θαλάσσιων παιχνιδιών, όπως η μπανάνα οι σαμπρέλες ο καναπές, το αλεξίπτωτο, η θαλάσσια παιδική χαρά, τα οποία αποτελούν φουσκωτά παιχνίδια μέσα στη θάλασσα,
- Συνεντευξιαζόμενος 6 (Σ6): εκδρομές στην ύπαιθρο, θαλάσσιες εκδρομές, kayak, αναρριχήσεις, flyingfox,
- Συνεντευξιαζόμενος 7 (Σ7):μαθήματα ιππασίας και εκδρομές με τα άλογα.

Σε ερώτηση για το πόσα χρόνια λειτουργεί η αθλητική τουριστική επιχείρηση, διαπιστώθηκε ότι, οι πέντε από τις 7 επιχειρήσεις έχουν περισσότερα από 15 έτη λειτουργίας στην Λευκάδα. Ωστόσο, δύο επιχειρήσεις είναι σχετικά νέες στον κλάδο της παροχής αθλητικών τουριστικών υπηρεσιών. Και οι δύο επιχειρήσεις (Σ2, Σ6) έχουν 2 χρόνια λειτουργίας στην Λευκάδα. Παρ'όλα αυτά, η μία από τις δύο επιχειρήσεις (Σ2), δραστηριοποιείται στον συγκεκριμένο κλάδο και στο εξωτερικό, εδώ και πέντε έτη.

Σχετικά με τον εάν πρόκειται για την πρώτη ενασχόληση των ερωτώμενων με την παροχή αθλητικών τουριστικών υπηρεσιών, όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι δήλωσαν ότι δεν είχαν προγενέστερη επαγγελματική δραστηριότητα με τον γενικότερο κλάδο των τουριστικών υπηρεσιών. Μοναδική εξαίρεση, αποτέλεσαν δύο συνεντευξιαζόμενοι οι οποίοι δήλωσαν ότι έχουν ενασχοληθεί με τον χώρο της εστίασης στο νησί εδώ και πολλά έτη ο πρώτος (Σ5), καθώς και ως υπάλληλος υποδοχής σε ξενοδοχείο επί μια δεκαετία ο δεύτερος (Σ7).

Αναφορικά με το πόσα άτομα απασχολούνται στις εν λόγω αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις, οι μήνες του καλοκαιριού και η αύξηση της κίνησης στο νησί, φαίνεται να αποτελούν τον βασικό λόγο αύξησης των θέσεων εργασίας στις επιχειρήσεις. Τρεις επιχειρήσεις φαίνεται να απασχολούν περίπου τον ίδιο αριθμό ατόμων καθ' όλη την διάρκεια του έτους. Τα άτομα που απασχολούνται σε αυτές τις επιχειρήσεις κυμαίνονται μεταξύ 3 (Σ1, Σ5) και 4 (Σ2). Ωστόσο, υπάρχουν επιχειρήσεις που την χειμερινή περίοδο απασχολούν λιγότερο προσωπικό. Στις επιχειρήσεις αυτές απασχολούνται είτε 4 άτομα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες (Σ6, Σ7), είτε 8 άτομα

(Σ3), είτε 10 με 15 άτομα (Σ4), κατά τις περιόδους υψηλής ζήτησης των τουριστικών αθλητικών υπηρεσιών. Όσον αφορά, το πώς γίνεται η επιλογή αλλά και ο αριθμός των απασχολούμενων, χαρακτηριστικά, μια επιχείρηση (Σ5), ανέφερε ότι «Το βασικό πρόβλημα... για να απασχολείς κάποια άτομα είναι ότι δεν έχουν τα αναγκαία επαγγελματικά εφόδια ούτως ώστε να δουλέψουν ως εκπαιδευτές. Για να μπορέσει κάποιος να δουλέψει στο δικό μου το αντικείμενο πρέπει να ναι προπονητής στο θαλάσσιο σκι και είναι πάρα πολύ λίγα τα άτομα που υπάρχουν...». Επιπλέον, μια επιχειρηματίας (Σ7), δήλωσε για το προσωπικό της ότι «τα πρώτα χρόνια ήταν ντόπιοι, πλέον από Σουηδία πιο πολύ».

Στην συνέχεια της διεξαγωγής της συνέντευξης με τους συμμετέχοντες στην έρευνα και προτού προχωρήσουμε στο πώς αντιλαμβάνονται και δρουν απέναντι στον πράσινο τουρισμό, ρωτήθηκαν για το εάν ο τόπος μόνιμης κατοικίας τους και ο τόπος έδρας της επιχείρησης ταυτίζονται. Διαπιστώθηκε ότι, σε 4 από το σύνολο των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Λευκάδα, οι ιδιοκτήτες τους διαμένουν μόνιμα στο νησί. Αντίθετα, στις 3 επιχειρήσεις, οι ιδιοκτήτες τους κατά την χειμερινή περίοδο διαμένουν σε άλλη πόλη και επιστρέφουν τους θερινούς μήνες ώστε να λειτουργήσουν εκ νέου την επιχείρησή τους. Οι επιχειρηματίες αυτοί διαμένουν σε πόλεις που βρίσκονται κοντά στην Λευκάδα, όπως Ιωάννινα (Σ2) και Πάτρα (Σ6), ενώ ένας επιχειρηματίας (Σ4) δήλωσε ότι «μετακινούμαι συνεχώς. Μεταξύ Αθήνας – Λευκάδας βρίσκομαι».

Σε ερώτηση για το εάν έχουν πραγματοποιήσει αλλαγές στις υποδομές ή τον εξοπλισμό των επιχειρήσεων τους, όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι απάντησαν ότι συνεχώς προχωρούν σε αλλαγές τόσο του εξοπλισμού τους, όσο και του γενικότερου περιβάλλοντος της επιχείρησής τους. Όπως χαρακτηριστικά ανέφερε ένας συνεντευξιαζόμενος (Σ1), «... ένα τουριστικό κατάστημα θέλει σχεδόν κάθε χρόνο αλλαγές. Ανανέωση του εξοπλισμού αλλαγές στα σκάφη, συντήρηση...». Ένας άλλος ερωτώμενος (Σ6) δήλωσε ότι «έχω αλλάξει προσωπικό, παίρνω σκάφη, αυτοκίνητα. Δεν γίνεται αλλιώς. Αν δεν κάνεις μένεις πίσω». Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι, οι αλλαγές δεν περιλαμβάνουν μόνο υλικοτεχνική υποδομή, αλλά και τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Ενδεικτικά να αναφερθεί ότι, μία επιχείρηση (Σ7), πραγματοποιεί συχνές αλλαγές όσον αφορά τις διαδρομές που εκτελεί με τα άλογα, καθώς με αυτόν τον τρόπο «... υπάρχει ποικιλία και ενδιαφέρον».

Όσον αφορά το εάν οι αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις ακολουθούν κάποια στρατηγική στα πλαίσια των αρχών της αειφόρου ανάπτυξης, όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι δήλωσαν ότι ακολουθούν την αειφόρο ανάπτυξη και

αναλαμβάνουν έστω και μερικές μικρές δράσεις με στόχο την προστασία και αναβάθμιση του περιβάλλοντος. Στις δράσεις αυτές περιλαμβάνονται ενέργειες όπως είναι, η ανακύκλωση, η διατήρηση της υγιεινής των χώρων, η εκπαίδευση του προσωπικού ώστε να τηρεί τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης, η ίδρυση συλλόγων με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και η συμμετοχή σε διάφορα projects. Χαρακτηριστικά να αναφέρουμε ότι μία επιχείρηση (Σ1) συμμετέχει σε ένα μη κερδοσκοπικό οργανισμό, ο οποίος υλοποιεί το πρόγραμμα Awareμέσω του οποίου, οι συμμετέχοντες καθαρίζουν τόσο τον βυθό της θάλασσας, όσο και τις ακτές. Μία άλλη επιχείρηση κατέχει δεξαμενές tanks (Σ3)μέσω των οποίων τα απόβλητα συγκεντρώνονται και απορρίπτονται ανοιχτά της θάλασσας και όχι στις ακτές. Όπως χαρακτηριστικά δήλωσε ο συγκεκριμένος επιχειρηματίας «... Η κάθε τουαλέτα έχει ένα holding tank είναι 70 lt και πάνε όλα της τουαλέτας μέσα εκεί. Αυτό μπορείς είτε από πάνω να το ρουφήξεις είτε κάτω που πάνε στην θάλασσα. Εμείς εδώ στην Λευκάδα, χρόνια τώρα το θέλουμε αλλά δεν υπάρχει πουθενά ένα σταθμός να μπορεί να πάρει τα απόβλητα όπως γίνεται σε άλλες χώρες. Δεν υπάρχει κάτι τέτοιο, γι' αυτό δεν υπάρχει και νόμος γι' αυτό ακόμα. Αυτό που κάνουν οι πελάτες μας είναι να μην τα αφήνουν τα απόβλητα στο λιμάνι αλλά όταν βρίσκονται στα ανοιχτά της θάλασσας το ανοίγουν αναγκαστικά αφού δεν υπάρχει άλλος τρόπος. Έχουμε τα tanks απλά ακόμα δεν υπάρχει ο νόμος στην Ελλάδα». Μάλιστα, ολοκληρώνοντας την ερώτηση, δήλωσε ότι «εμείς είμαστε έτοιμοι και εξοπλισμένοι ώστε να δημιουργηθεί ένας τέτοιος σταθμός». Όσον αφορά τις δράσεις για την ανακύκλωση, ένας συνεντευξιαζόμενος (Σ5) δήλωσε ότι προβαίνει στην ανακύκλωση των αποβλήτων και λαδιών από τα σκάφη, ωστόσο, όπως ο ίδιος ανέφερε «... αν και η ανακύκλωση δεν λειτουργεί πολύ καλά στην Βασιλική εμείς προσπαθούμε για το καλύτερο».

Ένας από τους τομείς στους οποίους στοχεύει η αειφόρος ανάπτυξη είναι η εκπαίδευση του προσωπικού ώστε να είναι σε θέση να υιοθετήσουν τις αρχές της αειφορίας και να εξάγουν ένα ποιοτικότερο προϊόν ή υπηρεσία, σεβόμενο/η το περιβάλλον και έχοντας θετικό αντίκτυπο σε αυτό. Αναφορικά με το αν οι επιχειρήσεις θεωρούν σημαντικό να συμβάλλουν στην εκπαίδευση του προσωπικού που έχουν στην διάθεσή τους, απάντησαν όλες στο σύνολό τους ότι, προβαίνουν στην εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού τους, ενώ θεωρούν πολύ σημαντικό να διαθέτουν καταρτισμένο προσωπικό. Χαρακτηριστικά να αναφέρουμε ότι μια επιχείρηση (Σ3) παρέχει πλήρη εκπαίδευση στο προσωπικό που απασχολεί και ειδικότερα αναλαμβάνει την έκδοση διπλώματος ιστιοπλοΐας για αυτό, καταβάλλοντας η ίδια όλα τα έξοδα για τις πιστοποιήσεις. Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με έναν

συνεντευξιαζόμενο (Σ6), το αντικείμενο δραστηριότητας της επιχείρησής του απαιτεί συνεχή και εκπαίδευση και κατάρτιση. Μάλιστα, όπως δήλωσε ο ίδιος, «... περνάμε κάθε 3 χρόνια το χαρτί του ερυθρού σταυρού πρώτες βοήθειες, κάνουμε συνέχεια εκπαιδεύσεις διάσωσης και κατάσταση έκτακτης ανάγκης το οποίο το διοργανώνει ή η εταιρεία είτε πάμε σε άλλες σχολές και συμμετέχουμε. Δίνουμε πιστοποιήσεις για διπλώματα για κάθε δραστηριότητα που κάνουμε».

Σε ερώτηση για το εάν προβαίνουν σε ενέργειες για την χρήση των πόρων με βιώσιμο τρόπο και κατά πόσο συμβάλλουν στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα, επιδιώχθηκε να διαπιστωθεί ο βαθμός στον οποίο οι επιχειρήσεις δρουν λαμβάνοντας υπόψη τους τα βιώσιμα χαρακτηριστικά του πράσινου τουρισμού. Από τις απαντήσεις των συνεντευξιαζόμενων διαπιστώθηκε ότι, ορισμένες επιχειρήσεις (Σ1, Σ2, Σ6) δεν προβαίνουν στην χρήση πόρων με βιώσιμο τρόπο για το λόγο ότι είτε θεωρούν ότι το αντικείμενο δραστηριότητάς τους είναι ελεύθερο και δεν καταστρέφει ή δημιουργεί προβλήματα στο περιβάλλον (Σ2), είτε γιατί δεν κάνουν χρήση ενέργειας, όπως χαρακτηριστικά δήλωσε ένας επιχειρηματίας, «Δεν καταναλώνουμε καμία ενέργεια. Ούτε βενζίνη. Με κουπιά πάμε». Ωστόσο, υπάρχουν επιχειρήσεις που προβαίνουν σε αποδοτική χρήση των πόρων. Στις ενέργειες τους περιλαμβάνονται, η χρήση της ηλιακής ενέργειας για την φόρτιση των μπαταριών (Σ3), η αντικατάσταση του ρεύματος με φυσικό αέριο (Σ4) και η διαχείριση της ενέργειας με την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων (Σ5). Πιο συγκεκριμένα, ο εν λόγω επιχειρηματίας δήλωσε ότι «το βράδυ φωτίζεται ο χώρος με φωτοβολταϊκά και είναι πολύ σημαντικό γιατί γίνεται μεγάλη μείωση κατανάλωσης γιατί οι προβολείς που χρησιμοποιούνται είναι πολύ ενεργοβόροι...».

Συμπληρωματικά στην ερώτηση εάν οι αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις προβαίνουν στην χρήση των πόρων με βιώσιμο τρόπο, οι συμμετέχοντες στην έρευνα ερωτήθηκαν και με ποιο τρόπο συμβάλλουν στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Τρεις επιχειρήσεις δήλωσαν ότι συνεισφέρουν με την χρήση φωτοβολταϊκών συστημάτων μέσω των οποίων εξοικονομείται ενέργεια (Σ5), μέσω της ανακύκλωσης (Σ6), ή ακόμη και με τον καθαρισμό των απορριμμάτων – σκουπιδιών από την περιοχή (Σ7). Οι υπόλοιπες επιχειρήσεις δήλωσαν ότι δεν αναλαμβάνουν δράσεις για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα, ωστόσο θεωρούν ότι αυτήν την κατεύθυνση θα πρέπει να ακολουθούν όλες οι επιχειρήσεις (Σ4). Επιπλέον, όλες οι επιχειρήσεις που δεν προβαίνουν σε αντίστοιχες ενέργειες δήλωσαν ότι, το αντικείμενο εργασίας τους είναι από την φύση του απαλλαγμένο από αρνητικές επιδράσεις προς το περιβάλλον. Όπως χαρακτηριστικά δήλωσε ένας επιχειρηματίας (Σ3) «Νομίζω γενικά ότι η ιστιοπλοΐα

είναι περιβαλλοντικά 'σωστή'. Το μόνο που χρησιμοποιείς είναι τον αέρα. Είναι σαν sport πολύ οικολογικό. Ανάβουν την μηχανή μόνο όταν φτάνουν στο λιμάνι για να αράξουν».

Στην συνέχεια οι συνεντευξιαζόμενοι ερωτήθηκαν με ποιο τρόπο αξιοποιούν την τοπική κοινωνία για την αποδοτική χρήση του πράσινου τουρισμού. Από τις απαντήσεις που δόθηκαν διαπιστώθηκε ότι, η διαφήμιση (Σ2, Σ6) και οι δράσεις για τον καθαρισμό των χώρων και του λιμανιού (Σ1, Σ7), αποτελούν τους βασικότερους τρόπους για την ανάδειξη του τόπου. Ωστόσο, φαίνεται η τοπική κοινωνία να στηρίζεται και από την δημιουργία θέσεων εργασίας (Σ3), από την διοργάνωση πρωταθλημάτων (Σ5), αλλά και από την ύπαρξη χαμηλότερων τιμών στους τοπικούς κατοίκους (Σ6). Όσον αφορά την δημιουργία πρωταθλημάτων, χαρακτηριστικά να αναφέρουμε ότι ο εν λόγω επιχειρηματίας (Σ4), δήλωσε ότι «Έχω διοργανώσει 7 πανευρωπαϊκά πρωταθλήματα windsurf στο Νομό Λευκάδος με ιδιωτική πρωτοβουλία...». Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι, μια επιχείρηση (Σ7), παρόλο που προβαίνει σε δράσεις για τον καθαρισμό και διατήρηση των χώρων, συμβάλλοντας στην στήριξη της τοπικής κοινωνίας αξιοποιώντας και τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης, θεωρεί ότι η ίδια δεν στηρίζεται από την τοπική κοινωνία. Ενδεικτικά η απάντηση αναφέρει ότι «Εμείς συμβάλλουμε στην στήριξη της τοπικής κοινωνίας. Αυτοί δεν βοηθάνε εμένα. Αυτό που κάνουμε βέβαια είναι ότι κρατάμε αυτό το τοπίο που είναι γύρω στα 27 στρέμματα, τα κρατάμε ανοιχτά. Και όλο αυτό το μέρος εμείς το διατηρούμε».

Όσον αφορά το κατά πόσο θεωρούν την επιχείρησή τους ελκυστικό προορισμό και με ποιο τρόπο το επιτυγχάνουν, οι συνεντευξιαζόμενοι δήλωσαν στην πλειοψηφία τους ότι η επιχείρησή τους και γενικότερα το νησί της Λευκάδας, αποτελούν έναν ελκυστικό προορισμό. Όπως ανέφεραν (Σ1, Σ2, Σ6, Σ7), η διαφήμιση αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες προκειμένου να επιτευχθεί ένα τέτοιο αποτέλεσμα. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ένας επιχειρηματίας (Σ2) « Το κάναμε sport το Κάθισμα με το παρά πέντε. Πολύς κόσμος μας ψάχνει για το παραπέντε. Από μας αναπτύχτηκε και όσο πάει γίνεται και καλύτερο. Σίγουρα υπήρχε και πιο πριν, δεν το ανακαλύψαμε εμείς αλλά όσο πάει και με την διαφήμιση την δικιά μας γίνεται πολύ γνωστό». Ωστόσο, υπάρχουν και επιχειρήσεις οι οποίες δεν προβαίνουν σε κάποια ενέργεια ώστε να καταστούν πιο ελκυστικές. Η εν λόγω επιχείρηση (Σ5), θεωρεί ότι αποτελεί σίγουρα έναν ελκυστικό προορισμό, ωστόσο η μοναδικότητα των υπηρεσιών που παρέχει, δεν καθιστά απαραίτητη κάποια ενέργεια για διαφήμιση. Πιο συγκεκριμένα η αθλητική επιχείρηση δήλωσε ότι «έχω μια μοναδικότητα στο νησί

όσον αφορά το αντικείμενο. Υπάρχει μοναδική θαλάσσια παιδική χαρά μέσα στην Λευκάδα. Πάρα πολλοί έρχονται με τις οικογένειες τους. Και στην Βασιλική αλλά και στην Λευκάδα δεν θέλουν μόνο να κάνουν μπάνιο, θέλουν να κάνουν και μια δραστηριότητα». Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι μια επιχείρηση δήλωσε ότι δεν αποτελεί ούτε η ίδια ούτε το νησί ελκυστικό προορισμό. Όπως χαρακτηριστικά ανέφερε (Σ4), «... ελκυστικός προορισμός για τους τουρίστες δεν είναι. Γιατί η Λευκάδα είναι βρώμικη, οι παραλίες είναι βρώμικες».

Στην συνέχεια, οι συμμετέχοντες αποτύπωσαν τις απόψεις σχετικά με τα χαρακτηριστικά που δείχνουν τον βαθμό στον οποίο λαμβάνουν υπόψη τους, τους δείκτες απόδοσης. Αρχικά, σε ερώτηση εάν οι αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις εφαρμόζουν κάποιο πρότυπο ποιότητας, διαπιστώθηκε ότι οι περισσότερες από αυτές δεν έχουν αναπτύξει κάποιο σύστημα διαχείρισης ποιότητας, καθώς δήλωσαν ότι δεν είναι απαραίτητο για την λειτουργία τους. Μάλιστα, μια επιχείρηση δήλωσε ότι (Σ5), «... δεν χρειάζεται μέχρι τώρα. Αργότερα θα δούμε». Δύο επιχειρήσεις δήλωσαν ότι διαθέτουν πρότυπα ποιότητας και πιστοποιήσεις. Μια επιχείρηση (Σ4) δήλωσε ότι έχει πιστοποιηθεί από τον Ελληνικό Οργανισμό Τυποποίησης για την ανάπτυξη εγχειριδίου σύμφωνα με το πρότυπο ISO, ενώ, μια επιχείρηση (Σ1), δήλωσε ότι, δεν διαθέτει κάποιο πρότυπο ISO, αλλά φέρει πιστοποιήσεις από άλλους οργανισμούς που σχετίζονται με το αντικείμενο δραστηριότητας της επιχείρησης. Όπως χαρακτηριστικά ανέφερε ο συνεντευξιζόμενος (Σ1), «... Έχουμε αλλά από διαφορετικό οργανισμό που λέγεται “Bureau veritas” και έχει όλο το κομμάτι το θαλάσσιο ... δηλ. τα κρουαζιερόπλοια δεν έχουν ISO έχουν Bureau veritas».

Στην συνέχεια και σε ερώτηση εάν οι αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις της Λευκάδας λαμβάνουν υπόψη τους τις κανονιστικές και τοπικές συνθήκες για την άρτια λειτουργία της επιχείρησής τους, η απάντηση όλων των επιχειρήσεων στο σύνολό τους, ήταν καταφατική. Όπως αναφέρεται στην απάντηση ενός ερωτώμενου (Σ3), «Εμείς γενικά τηρούμε ότι χρειάζεται. Είμαστε και πολύ αυστηρά από το λιμεναρχείο. Πρέπει να παίρνουμε απόπλου, να πηγαίνω κάθε Σάββατο να δίνω αναφορά στο Λιμεναρχείο και να πάρω την σφραγίδα. Το λιμενικό είναι πολύ αυστηρό». Μια ακόμη ενδεικτική απάντηση δόθηκε από την επιχείρηση με τα θαλάσσια σπορ (Σ5), η οποία δήλωσε ότι «Το σημαντικό για μας είναι να έχουμε τις προδιαγραφές ασφαλείας, γιατί για να πάρεις άδεια από το λιμεναρχείο για να κάνεις εκμισθώσεις θαλάσσιων μέσων πρέπει να έχεις κάποιες αποστάσεις, από μηχανοκίνητα, από λουόμενους. Υπάρχουν κάποιοι κανόνες, άμα δεν τηρείς αυτούς τους κανόνες δεν μπορείς να πάρεις άδεια. Και φυσικά να έχεις τα αναγκαία διπλώματα όσον αφορά τους προπονητές που χρησιμοποιείς στην

επιχείρηση». Στο σημείο αυτό να σημειώσουμε ότι μια επιχείρηση (Σ4) δήλωσε ότι παρόλο που τηρεί όλες τις νομικές και κανονιστικές και τοπικές ρυθμίσεις για την λειτουργία της, διαπιστώνει ότι η ίδια η κοινότητα δεν προβαίνει ανταπόδοση από την πλευρά της, των συνθηκών για την ανάπτυξη και διατήρηση των επιχειρήσεών τους. Χαρακτηριστικά, η δήλωση περιελάμβανε το εξής: «... αλλά σου λέω δεν υπάρχει ανταποδοτικότητα για τον τουρίστα. Υπάρχει εγκατάλειψη, τουλάχιστον σε αυτή εδώ την περιοχή (Άγιος Ιωάννης). Η διάβρωση της ακτής είναι προχωρημένη και εμφανής και δεν γίνεται το κίτε άλλο εδώ όπως γινόταν, οπότε υπάρχει πρόβλημα».

Σε ερωτήσεις για το εάν οι αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις αποσκοπούν στην συνεχή τους βελτίωση, καθώς και στο αν τηρούν τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης, όλες οι επιχειρήσεις είχαν θετική απάντηση και για τις δύο ερωτήσεις. Όπως χαρακτηριστικά δήλωσε μια επιχείρηση (Σ7), «Με τα χρόνια έχεις πιο πολύ εμπειρία. Από τα λάθη σου μαθαίνεις και προφανώς και σαν επιχείρηση θέλουμε συνεχώς να βελτιωνόμαστε για να παρέχουμε στον πελάτη την καλύτερη δυνατή υπηρεσία».

Όσον αφορά την τήρηση των αρχών της αειφόρου ανάπτυξης, οι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι προσπαθούν όσο μπορούν να κάνουν ότι είναι σωστό για το περιβάλλον. Όπως δήλωσε ένας επιχειρηματίας (Σ4), «Άμα δεις την επιχείρηση από τη θάλασσα δεν φαίνεται τίποτα. Φαίνεται ότι είναι ένα χωράφι το οποίο υπάρχει κάτι φυσικό. Έχει μέσα 500 άτομα η επιχείρηση και δεν φαίνεται τίποτα. Και αυτό εκτιμάει ο τουρίστας και έρχεται εδώ. Εκτιμάει ότι είναι έξω, φυσικό και αγνό».

Στην τελευταία ερώτηση, οι αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην έρευνα για την διερεύνηση των απόψεών τους για την χρήση του πράσινου τουρισμού και την ένταξη δεικτών απόδοσης στην λειτουργία τους, ρωτήθηκαν για τον τρόπο με τον οποίο συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της αειφόρου ανάπτυξης. οι απαντήσεις είχαν ως στόχο να προσδιορίσουν το αν προβαίνουν σε αποτελεσματική χρήση του πράσινου τουρισμού. Από τις απαντήσεις που δόθηκαν διαπιστώθηκε ότι, όλες οι επιχειρήσεις προβαίνουν σε ενέργειες που στοχεύουν στην επίτευξη των στόχων της αειφόρου ανάπτυξης και της αποτελεσματικής χρήσης του πράσινου τουρισμού. Οι ενέργειες αυτές περιλαμβάνουν είτε δράσεις για τον καθαρισμό των παραλιών (Σ1) και την γενικότερη προστασία του περιβάλλοντος (Σ3, Σ4), καθώς επίσης και χρήση οικολογικών φαρμάκων (Σ7), αλλά και ενέργειες για την εκπαίδευση του προσωπικού σε θέματα αειφορίας και πρακτικών χρήσης του πράσινου τουρισμού (Σ5) και πολιτικές αύξησης των θέσεων εργασίας (Σ2, Σ6).

Όσον αφορά τις ενέργειες για τον καθαρισμό της παραλίας και του χώρου, όπως χαρακτηριστικά ανέφερε ένας επιχειρηματίας (Σ1), «... τους πελάτες μας, τους πάμε εκδρομή αν δούμε κάτι σκουπίδια ή απορρίμματα μέσα στη θάλασσα τα μαζεύουμε. 20 χρόνια μαζεύουμε. Και οι περιβαλλοντικές δράσεις που κάνουμε π.χ. η παραλία που είναι από εδώ κάτω που είναι η δικιά μας που είναι και το μέρος που κάνουμε την εκπαίδευση μας είναι υπό την προστασία μας».

Αξιοσημείωτη είναι επίσης και η απάντηση ενός επιχειρηματία, σχετικά με την χρήση οικολογικών φαρμάκων, με στόχο την ευρύτερη προστασία του περιβάλλοντος. Χαρακτηριστικά, ο εν λόγω επιχειρηματίας (Σ7), δήλωσε ότι «Δεν χρησιμοποιώ φάρμακα στα άλογα και χρησιμοποιώ το lock. Είναι οικολογικό 100%, είναι συμπυκνωμένο νερό και κάνει καλό στο χώμα και για τα φυτά. Όσο έχω την επιχείρηση χρησιμοποιώ το lock».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Από την βιβλιογραφική ανασκόπηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας, διαπιστώθηκε ότι αειφόρος ανάπτυξη ή αλλιώς βιώσιμη ανάπτυξη, αποτελεί μια διαδικασία κατά την οποία η διαχείριση των πόρων γίνεται με αποτελεσματικό τρόπο, ενώ παράλληλα τηρούνται όλοι οι θεσμοί και αρχές για την πλήρη αρμονία κοινωνίας, οικονομίας και περιβάλλοντος.

Η έννοια της αειφόρου ανάπτυξης συμπεριλαμβάνεται και σχετίζεται με τις έννοιες του πράσινου τουρισμού, της οικολογικής ανάπτυξης, αλλά και της περιβαλλοντικής υπευθυνότητας. Η αειφόρος ανάπτυξη και συγκεκριμένα η αειφόρος τουριστική ανάπτυξη, αποτέλεσε το θέμα της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Η αειφόρος τουριστική ανάπτυξη διακρίνεται από ορισμένες βασικές αρχές, οι οποίες πρέπει να πληρούνται ώστε να επιτυγχάνονται οι στόχοι για την αποτελεσματικότερη χρήση των πόρων, αλλά και την εναρμόνιση των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών με την περιβαλλοντική ευθύνη. Οι αρχές αυτές σχετίζονται τόσο με την διατήρηση και αποτελεσματικότερη διαχείριση των περιβαλλοντικών πόρων, με την εναρμόνιση των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων με τις τοπικές και εθνικές συνθήκες, με τις δράσεις για την ανάδειξη των κοινωνιών, αλλά και την βελτίωση της ποιότητας της ζωής των ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένης και της εκπαίδευσή τους, σε θέματα που σχετίζονται με τις περιβαλλοντικές πολιτικές και την διατήρηση του περιβάλλοντος.

Η ανάπτυξη των κοινωνιών σε κοινωνικοοικονομικό επίπεδο, η αποδοτική χρήση των πόρων, η διατήρηση της κληρονομιάς και των πολιτιστικών αξιών, αλλά και η εναρμόνιση με τους κανόνες και τις συνθήκες, αποτελούν τους βασικούς στόχους αναφορικά με την προώθηση της αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης.

Συμπεραίνεται λοιπόν ότι, η αειφόρος τουριστική ανάπτυξη, αποτελεί μια έννοια που συνδυάζει την θεωρία της περιβαλλοντικής πολιτικής με τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων για την επίτευξη των στόχων της. Παρότι υπάρχουν ορισμένες επιχειρήσεις που υιοθετούν απόλυτα τον πράσινο τουρισμό στην χώρα μας, η πλειοψηφία των τουριστικών επιχειρήσεων δεν αλλάζουν την επιχειρησιακή τους συμπεριφορά προκειμένου να βελτιώσουν την περιβαλλοντική τους απόδοση.

Μέσα από την παρούσα διπλωματική εργασία πραγματοποιήθηκε έρευνα σε αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις αναφορικά με τις απόψεις τους για την αποτελεσματική χρήση του πράσινου τουρισμού και κατά πόσο λαμβάνουν υπόψη τους στην καθημερινή λειτουργία τους, τους δείκτες απόδοσης. Πιο συγκεκριμένα,

διερευνήθηκαν οι απόψεις αθλητικών τουριστικών επιχειρήσεων της Λευκάδας για το ποιες ενέργειες συμβάλλουν στην αποτελεσματική χρήση του πράσινου τουρισμού, ποια είναι τα βιώσιμα χαρακτηριστικά του πράσινου τουρισμού, αλλά και κατά πόσο στις εγκαταστάσεις τους λαμβάνονται υπόψη οι δείκτες απόδοσης.

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι, ο αθλητικός τουρισμός αποτελεί μία από τις πιο γρήγορα αναπτυσσόμενες μορφές τουρισμού παγκοσμίως, καθώς σύμφωνα με διεθνείς οργανισμούς το 25% των τουριστών κάνει σπορ στις διακοπές ενώ ο αθλητικός τουρισμός προσεγγίζει περίπου 220 εκατομμύρια διεθνείς αφίξεις.

Για την διεξαγωγή της έρευνας επιλέχθηκε η ποιοτική προσέγγιση του θέματος, ενώ το εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε ήταν το πρωτόκολλο συνέντευξης. Όσον αφορά το δείγμα της έρευνας, αυτό αποτελούνταν από 7 τουριστικές αθλητικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Λευκάδα. Οι πρώτες έξι ερωτήσεις του πρωτοκόλλου συνέντευξης είχαν ως στόχο να αποτυπώσουν την λειτουργία των επιχειρήσεων, ενώ στις υπόλοιπες 11 ερωτήσεις, απαντήθηκαν τα ερευνητικά ερωτήματα σχετικά με την αποτελεσματική χρήση του πράσινου τουρισμού στην Λευκάδα.

Αρχικά οι επιχειρήσεις δήλωσαν το αντικείμενο δραστηριότητάς τους και στην συνέχεια, τα χρόνια που δραστηριοποιούνται στο συγκεκριμένο αντικείμενο. Παρατηρήθηκε ότι, οι περισσότερες επιχειρήσεις (5 από τις 7) δραστηριοποιούνται στον αθλητικό τουρισμό για περισσότερα από 15 έτη.

Σημειώνεται επίσης, ότι η παρούσα δραστηριοποίησή τους ήταν η πρώτη για τους ίδιους, στον κλάδο παροχής αθλητικών τουριστικών υπηρεσιών. Στην συνέχεια, οι συνεντευξιαζόμενοι δήλωσαν πόσα άτομα απασχολούν στην επιχείρησή τους και από τις απαντήσεις τους διαπιστώθηκε ότι, η αύξηση της κίνησης τους καλοκαιρινούς μήνες αποτελεί τον βασικό παράγοντα ώστε να προβαίνουν σε αύξηση του αριθμού των ατόμων που απασχολούν σε σχέση με την χειμερινή περίοδο.

Αναφορικά με το αν η έδρα εγκατάστασης της επιχείρησης συνδέεται με τον τόπο μόνιμης κατοικίας τους, διαπιστώθηκε ότι οι μισοί περίπου ερωτώμενοι διαμένουν μόνιμα στο νησί, ενώ οι υπόλοιποι βρίσκονται εκεί μόνο τους μήνες του καλοκαιριού. Η συγκεκριμένη ερώτηση αποσκοπεί στο να διαπιστώσει κατά πόσο οι δράσεις τους για τις πράσινες πολιτικές και την αειφόρο ανάπτυξη μπορεί να συνδέονται με τον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους. Σημειώνεται ότι, δεν παρατηρήθηκε σημαντική μεταβολή των απόψεων τους ανάλογα με τον τόπο που διαμένουν το μεγαλύτερο διάστημα του έτους.

Στην συνέχεια, οι ερωτώμενοι απάντησαν εάν ακολουθούν κάποια στρατηγική για την διατήρηση της αειφορίας των πόρων. Διαπιστώθηκε ότι όλοι αναλαμβάνουν και υλοποιούν ορισμένες δράσεις, έστω και μικρές, σχετικά με την προστασία και

αναβάθμιση του περιβάλλοντος. Οι δράσεις αυτές συνδέονται είτε με την συμμετοχή σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς για τον καθαρισμό των παραλιών και των ακτών τους, είτε με την ανακύκλωση απορριμμάτων και αποβλήτων, είτε με την διατήρηση της υγιεινής των χώρων.

Μια ξεχωριστή παράμετρος στους στόχους της αιφόρου τουριστικής ανάπτυξης είναι η εκπαίδευση του προσωπικού, ώστε να ενσωματώσουν τις αρχές της αειφορίας στην εργασία τους, με απώτερο στόχο την δημιουργία ενός βελτιωμένου τουριστικού προϊόντος από άποψη ποιότητας. Στην προκειμένη περίπτωση παρατηρήθηκε ότι όλες οι επιχειρήσεις αποσκοπούν στο να έχουν καταρτισμένο προσωπικό, ενώ υλοποιούν οποιαδήποτε ενέργεια θεωρούν σημαντική για την περαιτέρω εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού που έχουν στην διάθεσή τους.

Σε ερώτηση εάν οι επιχειρήσεις προβαίνουν στην υλοποίηση ενεργειών για την χρήση των πόρων με βιώσιμο τρόπο, οι περισσότεροι επιχειρηματίες δήλωσαν ότι το αντικείμενο δραστηριότητάς τους είναι ελεύθερο και δεν καταστρέφει ή δημιουργεί προβλήματα στο περιβάλλον. Από την άλλη πλευρά, τρεις από τις επιχειρήσεις, δήλωσαν ότι προβαίνουν σε χρήση των πόρων με αποτελεσματικό τρόπο, είτε μέσω της χρήση ηλιακής ενέργειας και την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων, είτε με την μετατροπή του ρεύματος με φυσικό αέριο.

Όπως ήδη αναφέρθηκε στην βιβλιογραφική ανασκόπηση, στους στόχους της αιφόρου τουριστικής ανάπτυξης, περιλαμβάνεται και η εναρμόνιση των πράσινων πολιτικών με την στήριξη και ανάδειξη της τοπικής κοινωνίας. Ο συγκεκριμένος στόχος επιτυγχάνεται από το σύνολο των επιχειρήσεων είτε μέσω της διαφήμισης, είτε μέσω της δημιουργίας θέσεων εργασίας, είτε με την διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων, αλλά και την διαμόρφωση πολιτικής τιμών που θα βοηθά τους τοπικούς κατοίκους. Επιπλέον, η στήριξη της κοινωνίας γίνεται και μέσω της προώθησης τουριστικά μοναδικών προϊόντων, όπως είναι τα θαλάσσια παιχνίδια για το νησί. Μέσα από τις συγκεκριμένες δράσεις, οι επιχειρήσεις συμβάλλουν στο να καταστούν όχι μόνο οι ίδιες, αλλά ολόκληρη η περιοχή ένας ελκυστικός προορισμός για τους τουρίστες.

Στην συνέχεια, οι συμμετέχοντες αποτύπωσαν τις απόψεις σχετικά με τα χαρακτηριστικά που δείχνουν τον βαθμό στον οποίο λαμβάνουν υπόψη τους, τους δείκτες απόδοσης. Αρχικά, σε ερώτηση εάν οι αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις εφαρμόζουν κάποιο πρότυπο ποιότητας, διαπιστώθηκε ότι οι περισσότερες από αυτές δεν έχουν αναπτύξει κάποιο σύστημα διαχείρισης ποιότητας, καθώς δήλωσαν ότι δεν είναι απαραίτητο για την λειτουργία τους.

Όσον αφορά την εναρμόνισή τους με τις κανονιστικές συνθήκες, αλλά και στον αν στοχεύουν στην συνεχή βελτίωση διαπιστώθηκε ότι, όλες οι επιχειρήσεις λαμβάνουν υπόψη τις αρχές και τα πλαίσια στα οποία θα πρέπει να λειτουργούν, ενώ παράλληλα επιδιώκουν να βελτιώνονται συνεχώς ώστε να παρέχουν όσο το δυνατόν ποιοτικότερο τουριστικό προϊόν.

Τέλος, οι αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις ρωτήθηκαν για τον τρόπο με τον οποίο συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της αειφόρου ανάπτυξης. Οι απαντήσεις είχαν ως στόχο να προσδιορίσουν το αν προβαίνουν σε αποτελεσματική χρήση του πράσινου τουρισμού. Από τις απαντήσεις που δόθηκαν διαπιστώθηκε ότι, όλες οι επιχειρήσεις προβαίνουν σε ενέργειες που στοχεύουν στην επίτευξη των στόχων της αειφόρου ανάπτυξης και της αποτελεσματικής χρήσης του πράσινου τουρισμού. Οι ενέργειες αυτές περιλαμβάνουν είτε δράσεις για τον καθαρισμό των παραλιών και την γενικότερη προστασία του περιβάλλοντος, καθώς επίσης και χρήση οικολογικών φαρμάκων, αλλά και ενέργειες για την εκπαίδευση του προσωπικού σε θέματα αειφορίας και πρακτικών χρήσης του πράσινου τουρισμού και πολιτικές αύξησης των θέσεων εργασίας.

Συμπερασματικά, από την διεξαγωγή της παρούσας έρευνας διαπιστώθηκε ότι, οι αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις της Λευκάδας συνεισφέρουν στην προστασία του περιβάλλοντος με ενέργειες, όπως είναι η χρήση ανακυκλώσιμων υλικών, η εξοικονόμηση ενέργειας και νερού και η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ο καθαρισμός των παραλιών, κ.λπ.

Ωστόσο, οι πολιτικές αυτές δεν είναι τόσο συχνές και σε τέτοιο βαθμό, όπως σε άλλες ανεπτυγμένες χώρες. Παρότι έχουν γίνει κάποια βήματα σε ακαδημαϊκό επίπεδο, στην πράξη δεν έχουν εφαρμοστεί συμβουλές και υιοθέτησης πρακτικών αειφόρου τουρισμού. Κάτι τέτοιο θα μπορούσε να αποτελέσει πρόταση από την παρούσα έρευνα, ώστε οι επιχειρήσεις να προβούν σε εντατικότερη χρήση των δεικτών απόδοσης που έχουν σχεδιαστεί σε διεθνές επίπεδο, ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι για αειφόρο τουριστική ανάπτυξη, όπως παρουσιάστηκαν κατά το στάδιο της βιβλιογραφικής ανασκόπησης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση βιβλιογραφία

Αλεξανδρής, Κ. (2011), *Αρχές μάνατζμεντ και μάρκετινγκ οργανισμών και επιχειρήσεων αθλητισμού και αναψυχής*, Εκδόσεις Χριστοδουλίδη, Θεσσαλονίκη

Βασιλειάδης, Χ. (2009), *Η διοικητική και το Μάρκετινγκ των Τουριστικών Προορισμών*, 2^η έκδοση, Αθ. Σταμούλη, Αθήνα

Βερνάδου Α., Υφαντίδου Γ., Αποστολοπούλου Δ., Κώστα Γ., Τσίτσαρη Ε., Μιχαλοπούλου Μ. (2012). Διερεύνηση του προφίλ του αθλητικού τουρίστα σε σχέση με τη υψηλή προτίμηση τουριστικού ρόλου/συμπεριφοράς στον Κλασικό μαραθώνιο της Αθήνας. *Περιοδικό Αθλητικού Τουρισμού και Αναψυχής*, Vol.7, pp.1-9,

Cohen, L. & Manion, L. (2000), *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*, Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.

Creswell, J. (2016), *Η έρευνα στην εκπαίδευση. Σχεδιασμός, διεξαγωγή και αξιολόγηση ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας*, Αθήνα: Εκδοτικός Όμιλος Ίων.

Ίκκος, Α. (2015), *Η συμβολή του τουρισμού στην ελληνική οικονομία το 2014 - Συνοπτική απεικόνιση βασικών μεγεθών*, SETE Intelligence.

Ίσαρη, Φ. & Πουρκός, Μ. (2015), *Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας. Εφαρμογές στην ψυχολογία και την εκπαίδευση*, Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

Κιλιπίρης, Φ. (2009), *Αειφόρος τουριστική ανάπτυξη*, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Δίστιγμα

Κώστα Γ. & Υφαντίδου Γ. (2015). *Η ανάπτυξη του Αθλητικού τουρισμού*, ΣΕΑΒ, Αθήνα

Λεοντίδου, Λ. (2006), *Ποιοτική κοινωνική έρευνα. Μεθοδολογικές προσεγγίσεις και ανάλυση δεδομένων*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Παπαδημητρίου, Δ. (2005). *Διοίκηση αθλητικών οργανισμών και επιχειρήσεων*, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα

Robson, C. (2010), *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου. Ένα μέσον για κοινωνικούς επιστήμονες και επαγγελματίες ερευνητές*, Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

Σπυριδοπούλου Ε., Υφαντίδου Γ., Κώστα Γ. & Κουθούρης Χ. (2016), Αειφόρος τουριστική ανάπτυξη σε αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις. *Περιοδικό Αθλητικού τουρισμού και αναψυχής*, Vol.10, pp.19-37.

Σταυροπούλου Γ., Υφαντίδου Γ. & Σπυριδοπούλου Ε. (2010), Καταγραφή και διερεύνηση της τυπολογίας των αθλητικών τουριστών στην Ελλάδα. *Περιοδικό Αθλητικού Τουρισμού και Αναψυχής*, Vol.3, pp.50-66, 2010

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

Gibson, H. (2006), *SportTourism. Concept and theories*. Routledge - Taylor and Francis Group, London

Standeven, J. & De Knop, P. (1999), *Sport tourism, USA*: Human Kinetics, Champaign Illinois USA

United Nations Environment Programme. (2005), *Making tourism more sustainable. A guide for policy Makers*, Paris: Division of Technology, Industry and Economics.

Yfantidou G. & Matarazzo M. (2016). The future of Sustainable Tourism in Developing Countries. *Sustainable Development* published online Wiley Online Library.

Yfantidou G., Spyridopoulou E., Kouthouris C., Balaska P., Matarazzo M. & Costa G. (2016). The future of sustainable tourism development for the greek enterprises that provide sport tourism.

Διαδικτυακές πηγές

<http://www.tourism4development2017.org/why-tourism/> [23/01/2017]

<http://lefkada.gr/pages.asp?pageid=47&langid=1> [28/05/17]

<http://www.milosbeach.gr/> [28/05/2017]

<http://lefkada.gr/pages.asp?pageid=48&langid=1> [28/05/2017]

http://www.lefkasdivingcenter.gr/view_page/1/liga-logia [28/05/2017]

<http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=26527&subid=2&pubid=113551672>

[30/05/2017]

<http://www.greenhalfmarathon.gr/index.php/el/organization/general/history>

[30/05/2017]

<http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=432> [30/05/2017]

<http://lefkadazin.gr/2017/05/26/i-aiforia-dinei-axia/> [01/06/2017]

<http://www.fortunegreece.com/photo-gallery/ta-prasina-xenodochia/#2> [01/06/2017]

<http://golefkas.gr/alla-eidi-toyrismoy/#.WTsBBtwlHIU> [09/06/17]

<https://www.dreamingreece.com/el/nisia-ioniyoylefkada-meganisi-0> [09/06/2017]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

«Απόψεις αθλητικών τουριστικών επιχειρήσεων της Λευκάδας, για την χρήση του πράσινου τουρισμού και σε ποιο βαθμό λαμβάνουν υπόψη τους δείκτες απόδοσης για τον πράσινο τουρισμό».

Ο στόχος της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση απόψεων αθλητικών τουριστικών επιχειρήσεων της Λευκάδας, για την χρήση του πράσινου τουρισμού και σε ποιο βαθμό λαμβάνουν υπόψη τους δείκτες απόδοσης για τον πράσινο τουρισμό.

Η παρούσα μελέτη πραγματοποιείται στο πλαίσιο της εκπόνησης διπλωματικής εργασίας για την αποτελεσματική χρήση του πράσινου τουρισμού στις αθλητικές τουριστικές επιχειρήσεις της Λευκάδας.

Η συνέντευξη που θα πραγματοποιηθεί θα διαρκέσει περίπου 30 λεπτά. Το πρωτόκολλο συνέντευξης αποτελείται από 16 ερωτήσεις. Η συμμετοχή σας στην έρευνα είναι εθελοντική.

Μετά την ολοκλήρωση δεσμεύομαι ότι θα διατηρηθεί η ανωνυμία σας και θα διασφαλιστεί η εμπιστευτικότητα.

Τα δεδομένα της έρευνας θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για το σκοπό της παρούσας μελέτης.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για το χρόνο που θα αφιερώσετε, καθώς και για τη συμμετοχή σας στην έρευνα.

Βασιλική Κατωπόδη

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

1. Ποιο είναι το αντικείμενο δραστηριότητας της επιχείρησής σας;
2. Πόσα χρόνια λειτουργεί η επιχείρησή σας;
3. Είναι η πρώτη σας επαγγελματική δραστηριότητα στον τομέα του τουρισμού, ή είχατε και άλλη στο παρελθόν;
4. Πόσα άτομα απασχολούνται στην επιχείρησή σας;
5. Η μόνιμη κατοικία σας ταυτίζεται με την έδρα της επιχείρησής σας;
6. Έχετε πραγματοποιήσει αλλαγές στην επιχείρησή σας από τότε που λειτούργησε για πρώτη φορά;
7. Ακολουθείτε κάποια στρατηγική για την λειτουργία της επιχείρησής σας στα πλαίσια της αειφόρου ανάπτυξης;
8. Θεωρείτε ότι είναι σημαντικό να συμβάλλετε στην εκπαίδευση του προσωπικού; Με ποιες ενέργειες προβαίνετε στην εκπαίδευση του προσωπικού σας;
9. Πραγματοποιείτε ενέργειες για την χρήση των πόρων με βιώσιμο τρόπο;
10. Συμβάλλετε στην στήριξη της τοπικής κοινωνίας; Εάν ναι, με ποιον τρόπο;
11. Θεωρείτε ότι η επιχείρησή σας αποτελεί έναν ελκυστικό προορισμό, τόσο για τους ντόπιους, όσο και για τους τουρίστες; Με ποιο τρόπο επιτυγχάνετε ένα τέτοιο αποτέλεσμα;
12. Με ποιο τρόπο συμβάλλετε στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα;
13. Εφαρμόζετε πρότυπα για την αποτελεσματική διεκπεραίωση των διαδικασιών (π.χ. Πρότυπο ISO 14000);

14. Λαμβάνετε υπόψη σας τις κανονιστικές και τοπικές συνθήκες για την άρτια λειτουργία της επιχείρησής σας;

15. Στοχεύετε στην συνεχή βελτίωση;

16. Θεωρείτε ότι τηρείτε τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης;

17. Με ποιο τρόπο συμβάλλετε στη επίτευξη των στόχων της αειφόρου ανάπτυξης (π.χ. αύξηση θέσεων εργασίας, εξασφάλιση υγιεινής ζωής, περιβαλλοντική προστασία, κοινωνική ένταξη, κ.λπ.);

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3: ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ

Καταδύσεις – Σ1

- 1) Καταδύσεις ,υποβρύχιες εργασίες και εμπορικός καταδυτικός εξοπλισμός.
- 2) Από το 1997 (20 χρόνια)
- 3) Η πρώτη
- 4) 3
- 5) Ναι
- 6) Συνέχεια πραγματοποιούνται αλλαγές, ένα τουριστικό κατάστημα θέλει σχεδόν κάθε χρόνο αλλαγές. Ανανέωση του εξοπλισμού αλλαγές στα σκάφη, συντήρηση αναλόγως πως πήγε η προηγούμενη χρονιά σχεδιάζουμε την επόμενη χρονιά και πάει λέγοντας.
- 7) Εμείς σαν καταδυτικό λόγω και της Padi είμαστε στο project Aware, είναι ένας οργανισμός της Padi Μη κερδοσκοπικός ο οποίος έχει να κάνει με την καθαριότητα και τον καθαρισμό των βυθών και των ακτών. Οπότε σχεδόν κάθε χρόνο κάνουμε κάτι. Και στην περιοχή και στον βυθό και γενικά σε κάθε βουτιά που κάνουμε αν βρίσκουμε κάτι που δεν μας αρέσει το μαζεύουμε. Κάτι κουτάκια που ξεχνάνε...
- 8) Διδάσκω αεί διδασκόμενος. Όσο εκπαιδεύεσαι γίνεσαι καλύτερος, έχεις καλύτερο service για τον πελάτη, μαθαίνεις καλύτερα πράγματα και πιο ασφαλή για σένα και για τους πελάτες σου άρα η εκπαίδευση είναι συνεχής.
- 9) Δεν έχουμε εμείς κάποιο από αυτά αλλά θεωρώ ότι είναι σημαντικά να τα διαθέτει μια επιχείρηση.
- 10) Συνήθως σε κάποιες εκδηλώσεις που κάνουν εδώ οι τοπικοί φορείς όπως μπορούμε να βοηθήσουμε, θα βοηθήσουμε. Για παράδειγμα στον καθαρισμό του λιμανιού της Νικιάνας που έγινε από έναν σύλλογο της Νικιάνας. Γενικά όποτε ζητηθεί η βοήθεια μας, είμαστε παρόντες.
- 11) Στον τομέα των καταδύσεων έχουμε περιορισμένο τουριστικό κόσμο. Αυτοί που κάνουνε καταδύσεις δεν είναι πάρα πολλοί σε σχέση με τον υπόλοιπο τουρισμό που έρχεται στο νησί. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν τους προσεγγίζουμε όλους. Εμείς είμαστε ανοιχτοί σε όλους γιατί ο καθένας μπορεί να έρθει να κάνει μια βουτιά ακόμα και αν δεν το έχει δοκιμάσει ποτέ στην ζωή του, είναι πολύ πιο ασφαλές και πολύ πιο εύκολο από όσο νομίζει ο κόσμος. Δεν είναι δηλαδή, το παλιό που πρέπει για να κάνεις καταδύσεις να είσαι κομάντο. Καμία

σχέση, είναι πολύ πιο εύκολο και πολύ πιο ασφαλές από όσο φαντάζεται ο κόσμος. Από εκεί και πέρα μέσω κάποιων διαφημίσεων , μέσω κάποιων προσπαθειών, από παρουσιάσεις που κάνουμε σε ξενοδοχεία, είτε φυσική παρουσία που έχουμε σε κάποια ξενοδοχεία έτσι προσελκύουμε κόσμο. Φυσικά διαφημιζόμαστε και στο εξωτερικό. 80-20 ξένοι- ντόπιοι.

- 12) Όπως είπα και παραπάνω συμβάλουμε με όποιο τρόπο μπορούμε σε ότι έχει να κάνει με το περιβάλλον.
- 13) Ότι κάνουμε μέσω του project aware υπάρχουν κάποια συγκεκριμένα πρότυπα που πρέπει να ακολουθήσουμε. Εμείς σαν επιχείρηση δεν υπαγόμαστε σε κάποιο ISO. Υπαγόμαστε σε αυτά τα ISO (του Aware). Έχουμε αλλά από διαφορετικό οργανισμό που λέγεται Bureau veritas και έχει όλο το κομμάτι το θαλάσσιο δηλ. από τα μεγάλα σκάφη, τα κρουαζιερόπλοια ανήκουν σε αυτόν δηλ. τα κρουαζιερόπλοια δεν έχουν ISO έχουν Bureau veritas.
- 14) Εννοείται. Για να λειτουργήσει το καταδυτικό υπαγόμαστε σε μια νομοθεσία από το λιμενικό. Δεν μπορούμε να κάνουμε ότι μας έρθει. Δεν μπορούμε να βγάλουμε για παράδειγμα σημαίες και τραπεζάκια έξω στο πεζοδρόμιο , υπάρχουν κάποιοι κανόνες.
- 15) Φυσικά. Κάθε χρόνο.
- 16) Ναι. Με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.
- 17) Η κοινωνική ένταξη και η περιβαλλοντική προστασία είναι δεδομένα. Το είπαμε και πριν ότι ακόμα και σε βουτιές που κάνουμε στην θάλασσα οι οποίες έχουν να κάνουν με τους πελάτες μας, τους πάμε εκδρομή αν δούμε κάτι σκουπίδια ή απορρίμματα μέσα στη θάλασσα τα μαζεύουμε. 20 χρόνια μαζεύουμε. Και οι περιβαλλοντικές δράσεις που κάνουμε π.χ η παραλία που είναι από εδώ κάτω που είναι η δικιά μας που είναι και το μέρος που κάνουμε την εκπαίδευση μας είναι υπό την προστασία μας.

Παρά πέντε – Σ2

- 1) Υπαίθριες δραστηριότητες – αλεξίπτωτο πλαγιάς
- 2) Στην Ελλάδα 2 χρόνια, στο εξωτερικό 5 χρόνια
- 3) Η πρώτη
- 4) 4
- 5) Όχι. Το χειμώνα μένουμε στα Ιωάννινα

- 6) Συνέχεια κάνουμε αλλαγές. Κάθε μέρα είναι μια αλλαγή. Εξαρτάται επάνω στο promotion και το networking έχει όλο αλλαγές.
- 7) Ναι εννοείται. Όσον αφορά το προσωπικό είναι ήδη εκπαιδευμένο αλλιώς δεν θα μπορούσαμε να δουλέψουμε. Είναι εξειδικευμένοι πιλότοι και επαγγελματίες στο είδος τους που γνωρίζουν πολύ καλά την δουλειά τους. Promotion...
- 8) Όπως είπαμε είναι εξειδικευμένοι και καταρτισμένοι άνθρωποι. Δεν είναι κάτι που το μαθαίνουν τώρα. Έχουν χρόνια εμπειρία.
- 9) Όχι εμείς δεν διαθέτουμε από αυτά. Είναι πολύ σημαντικά αλλά δεν είναι στην σκέψη μας αυτό το πράγμα τώρα καθώς βρισκόμαστε επάνω στο develop μας. Αλλά εμείς είμαστε μια επιχείρηση που εμείς τα προστατεύουμε αυτά. Το άθλημα μας είναι ελεύθερο, δεν καταστρέφει ούτε δημιουργεί προβλήματα στο περιβάλλον. Είναι απλά ένα πανί που πάει με τον αέρα.
- 10) Σίγουρα. Με το promotion που κάνουμε βοηθάμε να διαφημιστεί και να αναδειχθεί το νησί καθώς είναι πολύ όμορφο και πρέπει να το προμοτάρουμε μέσω της δουλειάς μας.
- 11) Εννοείται. Το κάναμε spot το Κάθισμα με το παρά πέντε. Πολύς κόσμος μας ψάχνει για το παρα πέντε. Από μας αναπτύχτηκε και όσο πάει γίνεται και καλύτερο. Σίγουρα υπήρχε και πιο πριν, δεν το ανακαλύψαμε εμείς αλλά όσο πάει και με την διαφήμιση την δικιά μας γίνεται πολύ γνωστό.
- 12) Εμείς απλά πετάμε. Το περιβάλλον σίγουρα το κρατάμε καθαρό καθώς και τις εκδρομές που κανονίζουμε φροντίζουμε να προστατεύουμε από σκουπίδια και απορρίμματα αλλά όπως είπαμε εμείς δεν κάνουμε κάτι για να ρυπαίνουμε το περιβάλλον.
- 13) Όχι, δεν έχουμε κάποιο ISO.
- 14) Φυσικά και τηρούμε όλα τα νομικά δεδομένα που πρέπει και ότι ισχύει νομικά το καλύπτουμε.
- 15) Ναι. Απλά για εδώ ήταν κάτι καινούργιο. Οπότε θέλουμε να εξελισσόμαστε και να γινόμαστε καλύτεροι. Στο εξωτερικό σίγουρα είναι πολύ γνωστό. Εδώ είναι ακόμα σε πιο αρχικό επίπεδο αλλά είμαστε σε πολύ καλό δρόμο.
- 16) Ναι. Τις τηρούμε και γενικά βοηθάμε στην τοπική κοινωνία.
- 17) Με τον καλύτερο δυνατό. Π.χ με την αύξηση των θέσεων εργασίας σίγουρα όσο αναπτυσσόμαστε θα συμβεί και αυτό.

- 1) Ενοικίαση ιστιοπλοϊκών σκαφών.
- 2) Εγώ είμαι εδώ τώρα 20 χρόνια και πιο πριν το έκανε ο θεός μου, η εταιρεία υπάρχει από το 1980. (37 χρόνια)
- 3) Η πρώτη και νοικιάζουμε και κάποια σπίτια.
- 4) 2 άτομα όλο το χρόνο και όταν ανοίγουμε για σεζόν 4 καθαρίστριες, άλλο ένα παιδί που πλένει μόνο έξω, συνολικά 8 άτομα.
- 5) Ναι.
- 6) Ναι, αγοράσαμε σκάφη , πιο παλιά είχαμε 8 τώρα έχουμε 14 και έχουμε αλλάξει το γραφείο μας. Παραμένει στην παραλία Λευκάδας αλλά είναι μεγαλύτερο.
- 7) Εμείς έχουμε plek tank. Δηλαδή από την τουαλέτα πάει μέσα σε ένα tank . Η κάθε τουαλέτα έχει ένα holding tank είναι 70 lt και πάνε όλα της τουαλέτας μέσα εκεί. Αυτό μπορείς είτε από πάνω να το ρουφήξεις είτε κάτω που πάνε στην θάλασσα. Εμείς εδώ στην Λευκάδα, χρόνια τώρα το θέλουμε αλλά δεν υπάρχει πουθενά ένα σταθμός να μπορεί να πάρει τα απόβλητα όπως γίνεται σε άλλες χώρες. Δεν υπάρχει κάτι τέτοιο, γι' αυτό δεν υπάρχει και νόμος γι' αυτό ακόμα. Αυτό που κάνουν οι πελάτες μας είναι να μην τα αφήνουν τα απόβλητα στο λιμάνι αλλά όταν βρίσκονται στα ανοιχτά της θάλασσας το ανοίγουν αναγκαστικά αφού δεν υπάρχει άλλος τρόπος. Έχουμε τα tanks απλά ακόμα δεν υπάρχει ο νόμος στην Ελλάδα. Εμείς είμαστε έτοιμοι και εξοπλισμένοι ώστε να δημιουργηθεί ένας τέτοιος σταθμός.
- 8) Εννοείται ότι παρέχεται εκπαίδευση, τα παιδιά που δουλεύουν εδώ έχουν δίπλωμα ιστιοπλοΐας όπου εμείς σαν εταιρεία τους τα πληρώνουμε, και είναι άριστα εκπαιδευμένοι και καταρτισμένοι.
- 9) Ναι. Από πέρυσι ξεκινήσαμε και ήδη έχουμε βάλει στα μισά σκάφη repainel και έτσι οι μπαταρίες φορτώνουν με την ηλιακή ενέργεια. Και είναι καλά γιατί ο κόσμος μπορεί να αφήσει τα ψυγεία ανοιχτά, δεν χρειάζονται να πάρουν ρεύμα από το λιμάνι και γενικά είναι πολύ καλό και για τους πελάτες και για το περιβάλλον. Όσον αφορά την διαχείριση του νερού, γεμίζουν από το λιμάνι, χαλάνε νερό αλλά γενικά προσπαθούμε να κάνουμε οικονομία.
- 10) Δίνοντας δουλειές σε Λευκαδίτες θεωρώ ότι στηρίζω. Όπως επίσης και φέρνοντας κόσμο όπου πηγαίνουν για φαγητό. Αυτόματα μια επιχείρηση που δουλεύει τουριστικά στην Λευκάδα κινείται . Εκατοντάδες άνθρωποι που έρχονται στο νησί και στα γύρω νησιά γυρνάνε, ψωνίζουν κτλ.
- 11) Για τους τουρίστες σίγουρα γιατί το βλέπω και στην ζήτηση. Για τους ντόπιους σίγουρα και γι' αυτούς αν και δυστυχώς τα τελευταία χρόνια ο Έλληνας έχει

εξαφανιστεί. Πριν 10 χρόνια είχα όχι ένα ναύλο, πολλά ναύλα με Έλληνες για πολλές εβδομάδες αλλά αυτό τώρα έχει εξαφανιστεί . Είναι πλέον μόνο ξένοι ή Έλληνες του εξωτερικού.

- 12) Νομίζω γενικά ότι η ιστιοπλοΐα είναι περιβαλλοντικά ‘σωστή’. Το μόνο που χρησιμοποιείς είναι τον αέρα. Είναι σαν sport πολύ οικολογικό. Ανάβουν την μηχανή μόνο όταν φτάνουν στο λιμάνι για να αράξουν.
- 13) Όχι. Στα σκάφη δεν νομίζω ότι υπάρχει.
- 14) Εμείς γενικά τηρούμε ότι χρειάζεται. Είμαστε και πολύ αυστηρά από το λιμεναρχείο. Πρέπει να παίρνουμε απόπλου, να πηγαίνω κάθε Σάββατο να δίνω αναφορά στο Λιμεναρχείο και να πάρω την σφραγίδα. Το λιμενικό είναι πολύ αυστηρό.
- 15) Εννοείται. Γιατί είναι για όλους μας το καλύτερο και θέλουμε συνεχώς να βελτιωνόμαστε.
- 16) Ναι. Όπως είπα και παραπάνω κάνουμε ότι μπορούμε έτσι ώστε να μην βλάπτουμε το περιβάλλον, αντιθέτως να βοηθάμε.
- 17) Η περιβαλλοντική προστασία είναι πρωταρχικός μας στόχος.

Kitesurf –windsurf – Σ4

- 1) Το κύριο αντικείμενο είναι το surf και οποιαδήποτε άλλη τουριστική δραστηριότητα ενισχύει αυτό.
- 2) Από το 1985 ξεκινήσαμε αλλά από το 1995 άρχισε να γίνεται επαγγελματικά το surf.
- 3) Η πρώτη
- 4) Είναι μια οικογενειακή επιχείρηση. Τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο απασχολούμε σίγουρα 10-15 άτομα. Εγώ είμαι υπεύθυνος στην θάλασσα .
- 5) Μετακινούμαι συνεχώς. Μεταξύ Αθήνας – Λευκάδας βρίσκομαι.
- 6) Συνεχώς. Κάθε χρόνο. Αν μείνεις πίσω δεν προχωράς.
- 7) Ο σύλλογος που ίδρυσε η οικογένεια μου (Σύλλογος φίλων Ιστιοσανίδας το 1986) σε αυτή τη βάση λειτούργησε. Σύλλογος φυσιολατρών και φίλων Surfing Λευκάδας, σε αυτή ακριβώς την κατεύθυνση προχώρησε αυτός ο σύλλογος.
- 8) Σίγουρα. Χωρίς εκπαίδευση δεν μπορώ να έχω αποτέλεσμα. Όποιος και να είναι πρέπει στην αρχή να ασχοληθώ μαζί του να μάθει αυτά που πρέπει να ξέρει σε ένα καινούργιο μέρος που δεν γνωρίζει.

- 9) Ναι. Έχω αντικαταστήσει το ρεύμα με γκάζι. Σε αυτή την κατεύθυνση είμαστε παντού, σε όλα τα επίπεδα φιλικά προς το περιβάλλον.
- 10) Έχω διοργανώσει 7 πανευρωπαϊκά πρωταθλήματα windsurf στο Νομό Λευκάδος με ιδιωτική πρωτοβουλία (εκτός από το 1).
- 11) Πρέπει να είναι ανταγωνιστική πάντα. Αυτό που είπαμε πιο πριν πρέπει κάθε χρόνο, θέλει δουλειά. Ελκυστικός προορισμός για τους τουρίστες δεν είναι. Γιατί η Λευκάδα είναι βρώμικη, οι παραλίες είναι βρώμικες.
- 12) Την αιολική ενέργεια θα ήθελα και θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί εδώ αλλά για λόγους φυσικού κάλους δεν γίνεται. Ναι βέβαια αυτή είναι η κατεύθυνση που ακολουθούμε, περιβαλλοντική και φιλική προς το περιβάλλον.
- 13) Όλα τα ISO τα έχω, όλες τις πιστοποιήσεις. Γι' αυτό έχω και στάνταρ τουρίστες.
- 14) Εννοείται. Αλλά σου λέω δεν υπάρχει ανταποδοτικότητα για τον τουρίστα. Υπάρχει εγκατάλειψη, τουλάχιστον σε αυτή εδώ την περιοχή (Άγιος Ιωάννης). Η διάβρωση της ακτής είναι προχωρημένη και εμφανής και δεν γίνεται το kite άλλο εδώ όπως γινόταν, οπότε υπάρχει πρόβλημα.
- 15) Ναι πάντα. Είναι και το θέμα τέτοιο το surf που είναι κάτι το οποίο δεν σταματάει ποτέ. Δεν υπάρχει κάποιος να πει ότι το ξέρει, δεν σταματάει έχει εξέλιξη.
- 16) Ναι σίγουρα. Άμα δεις την επιχείρηση από τη θάλασσα δεν φαίνεται τίποτα. Φαίνεται ότι είναι ένα χωράφι το οποίο υπάρχει κάτι φυσικό. Έχει μέσα 500 άτομα η επιχείρηση και δεν φαίνεται τίποτα. Και αυτό εκτιμάει ο τουρίστας και έρχεται εδώ. Εκτιμάει ότι είναι έξω, φυσικό και αγνό.
- 17) Με την φροντίδα. Κάθε χρόνο θέλουν φροντίδα όλα αυτά τα πράγματα. Αν έχεις να κάνεις με την φύση, δεν μπορείς να τα αφήνεις. Πρέπει να ασχολείσαι. Οπότε αυτό είναι.

Watersports – Σ5

- 1) Εκμισθώσεις θαλασσιών μέσων αναψυχής που αναφέρεται στο θαλάσσιο σκι, θαλάσσια σανίδα το wakeboarding, διάφορα παιχνίδια όπως η μπανάνα οι σαμπρέλες ο καναπές, το αλεξίπτωτο, η θαλάσσια παιδική χαρά που είναι παιχνίδια φουσκωτά μέσα στην θάλασσα και οι εκμισθώσεις λεμβών άνευ πληρώματος που είναι οι ενοικιάσεις σκαφών.
- 2) Από το 1997, 20 συναπτά έτη.

- 3) Με τον τουρισμό ασχολούμαι από πολύ μικρός , στον χώρο της εστίασης. Σερβιτόρος bar κτλ.
- 4) Αναλόγως την περίοδο. 3 άτομα συνήθως. Το βασικό πρόβλημα που είναι για να απασχολείς κάποια άτομα είναι ότι δεν έχουν τα αναγκαία επαγγελματικά εφόδια ούτως ώστε να δουλέψουν ως εκπαιδευτές. Για να μπορέσει κάποιος να δουλέψει στο δικό μου το αντικείμενο πρέπει να ναι προπονητής στο θαλάσσιο σκι και είναι πάρα πολύ λίγα τα άτομα που υπάρχουν...
- 5) Ναι. Πλέον μένω στην Λευκάδα. Παλιότερα έμενα στην Βασιλική. Το καλοκαίρι βέβαια είμαι εκεί (στην Βασιλική).
- 6) Ναι βεβαίως πολλές αλλαγές. Προσπάθησα να εκσυγχρονιστώ και στον εξοπλισμό, να έχω καινούργια πράγματα, καινούργια αντικείμενα.
- 7) Όσον αφορά τα απόβλητα και τα λάδια από τα σκάφη τα πάμε στην ανακύκλωση και όλα τα σκουπίδια τα έχουμε ξεχωριστά αυτά που ανακυκλώνονται. Αν και η ανακύκλωση δεν λειτουργεί πολύ καλά στην Βασιλική εμείς προσπαθούμε για το καλύτερο.
- 8) Συνήθως κάποια άτομα είναι βασικά που έρχονται συνέχεια και ξέρουν τον τρόπο που δουλεύουμε , τώρα κάποιοι καινούργιοι που θα έρθουν στην διάρκεια της σεζόν προσπαθούμε να τους μάθουμε πράγματα .
- 9) Ναι. Όσον αφορά την διαχείριση της ενέργειας. Το βράδυ φωτίζεται ο χώρος με φωτοβολταικά και είναι πολύ σημαντικό γιατί γίνεται μεγάλη μείωση κατανάλωσης γιατί οι προβολείς που χρησιμοποιούνται είναι πολύ ενεργοβόροι, όσον αφορά το νερό προσπαθούμε και εκεί με το ντους να το χρησιμοποιούμε με μέτρο. Παρότι η νότια Λευκάδα δεν έχει το πρόβλημα που έχει η βόρεια Λευκάδα με το νερό, εκεί έχουμε επάρκεια σε νερό.
- 10) Προσπαθώ να κάνω διαφορετικές τιμές στους ντόπιους πιο 'φιλικές' και εάν κάποιο άτομο μου δείξει ότι θέλει να μάθει, θα τον βοηθήσω διότι είναι δύσκολο οικονομικά και προσπαθώ όσο μπορώ να βοηθήσω . Παλιότερα, επειδή ασχολούμαι με μαζικό λαϊκό αθλητισμό στην περιοχή της Βασιλικής ήμουν υπεύθυνος στο αντικείμενο είχα κάνει ένα πρόγραμμα εκμάθησης της κολύμβησης σε ντόπια παιδιά.
- 11) Έχω μια μοναδικότητα στο νησί όσον αφορά το αντικείμενο. Υπάρχει μοναδική θαλάσσια παιδική χαρά μέσα στην Λευκάδα . Πάρα πολλοί έρχονται με τις οικογένειες τους. Και στην Βασιλική αλλά και στην Λευκάδα δεν θέλουν μόνο να κάνουν μπάνιο, θέλουν να κάνουν και μια δραστηριότητα. Αυτό τους το προσφέρει η παιδική χαρά που με λίγα χρήματα σε σχέση με τα άλλα σπορ να

- κάνουν μια δραστηριότητα που δυναμώνει σώμα και πνεύμα. Και είναι στην βασική φιλοσοφία και των αλλοδαπών το activity and fun.
- 12) Εξοικονομώντας ενέργεια (με τα φωτοβολταϊκά) αλλά και εξοικονομώντας νερό.
 - 13) Δεν μας έχουν ζητήσει κάποιο ISO μέχρι τώρα. Δεν χρειάζεται μέχρι τώρα. Αργότερα θα δούμε.
 - 14) Ναι φυσικά. Το σημαντικό για μας είναι να έχουμε τις προδιαγραφές ασφαλείας. Γιατί για να πάρεις άδεια από το λιμεναρχείο για να κάνεις εκμισθώσεις θαλάσσιων μέσων πρέπει να έχεις κάποιες αποστάσεις, από μηχανοκίνητα, από λουόμενους. Υπάρχουν κάποιοι κανόνες, άμα δεν τηρείς αυτούς τους κανόνες δεν μπορείς να πάρεις άδεια. Και φυσικά να έχεις τα αναγκαία διπλώματα όσον αφορά τους προπονητές που χρησιμοποιείς στην επιχείρηση. Και το λιμεναρχείο θέλει κάποιους άλλους κανόνες. οι άδειες πρέπει να είναι οι αποστάσεις από λιμάνια, από γραμμές πλοίων, από λουόμενους, από μη μηχανοκίνητα.
 - 15) Σίγουρα. Είναι πολύ σημαντικό γιατί αλλάζει το επίπεδο του τουρισμού. Έχουν φύγει οι νεόπλουτοι χωρίς αθλητική παιδεία. Τώρα αυτή τη στιγμή ο κόσμος που κάνει είναι άνθρωποι ενός άλλου επιπέδου και πνευματικού και οικονομικού. Τα κύρια που ζητούν είναι η ασφάλεια, η ποιότητα και προσπαθούμε με τα εποπτικά μέσα που χρησιμοποιούμε και με τη συνεχή εκπαίδευση, να μπορούμε να ανταποκριθούμε στους πελάτες. Διότι αν δεν έχουν το επίπεδο παροχής υπηρεσιών που θέλουν, δεν κάνουν.
 - 16) Ναι. Προσπαθούμε όσο μπορούμε να κάνουμε ότι είναι σωστό για το περιβάλλον.
 - 17) Προσπαθούμε όσα πιο πολλά άτομα θέλουν να ενταχθούν και να ακολουθήσουν το αντικείμενο προσπαθούμε να βοηθήσουμε. Το μέλλον μας είναι ο αθλητικός τουρισμός. Για να τον λειτουργήσεις σε υψηλό επίπεδο θέλει στελέχη, θέλει επαγγελματίες.

Trekking – kayak – Σ6

- 1) Εκδρομές στην ύπαιθρο, στην θάλασσα στα βουνά. Με kayak με περπατήματα με σχοινιά, αναρριχήσεις, flying fox.
- 2) Η ατομική 2 αλλά η εταιρεία που έχουμε το franchise είναι 30. Εγώ στην εταιρεία δουλεύω 15 χρόνια, σε διάφορα κομμάτια.

- 3) Η πρώτη
- 4) Το χειμώνα 2, το καλοκαίρι 4.
- 5) Όχι. Το χειμώνα μένω και δουλεύω στην Πάτρα, το καλοκαίρι μένω εδώ.
- 6) Βεβαίως. Έχω αλλάξει προσωπικό, παίρνω σκάφη, αυτοκίνητα . Δεν γίνεται αλλιώς. Αν δεν κάνεις μένεις πίσω.
- 7) Εμείς στις δραστηριότητες μας προσπαθούμε να μην έχουμε σκουπίδια. Φτιάχνουμε τσάι , όχι καφέ. Κάνουμε όσο μπορούμε πιο εναλλακτικά. Παίρνουμε τάπερ, δεν παίρνουμε πλαστικά πιάτα για να μην τα πετάμε και πλαστικές σακούλες να μαζέψουμε τα σκουπίδια σε απομονωμένες ακτές και όπου πάμε μαζεύουμε και κάτι. Η δουλειά μας είναι με την φύση και την προστατεύουμε λίγο καλύτερα από τους άλλους.
- 8) Βέβαια. Ειδικά η δικιά μας η δουλειά χρειάζεται συνέχεια εκπαίδευση. Περνάμε κάθε 3 χρόνια το χαρτί του ερυθρού σταυρού πρώτες βοήθειες, κάνουμε συνέχεια εκπαιδεύσεις διάσωσης και κατάσταση έκτακτης ανάγκης το οποίο το διοργανώνει ή η εταιρεία είτε πάμε σε άλλες σχολές και συμμετέχουμε . Δίνουμε πιστοποιήσεις για διπλώματα για κάθε δραστηριότητα που κάνουμε. Αν κάνεις kayak πρέπει να έχεις δίπλωμα σε kayak κ.ο.κ
- 9) Δεν καταναλώνουμε καμία ενέργεια. Ούτε βενζίνη. Με κουπιά πάμε.
- 10) Προσφέρουμε ένα προϊόν στους τουρίστες που είναι λίγο διαφορετικό, πρωτόγνωρο για την Λευκάδα. Επίσης είναι τέτοιο το μέγεθος της εταιρείας το οποίο διαφημίζεται και το μέρος σωστά. Διότι η εταιρεία έχει καλό prestige και στο εξωτερικό.
- 11) Φυσικά και αποτελεί ελκυστικό προορισμό. Εμείς με την διαφήμιση που κάνουμε σε διάφορα μέσα στο facebook σε διάφορους οδηγούς, στο destination lefkada κάναμε διαφήμιση, αλλά και στο site, σε διάφορες εκθέσεις στο εξωτερικό προσπαθούμε να βοηθήσουμε και την επιχείρηση μας αλλά και ολόκληρο το νησί.
- 12) Εμείς κάνουμε ανακύκλωση γενικότερα και παροτρύνουμε και τον κόσμο να συμπεριφέρεται καλύτερα με το περιβάλλον.
- 13) Δεν έχουμε ISO. Μόνο με θέματα ασφαλείας έχουμε να κάνουμε εμείς.
- 14) Δεν μπορούμε να κάνουμε αλλιώς. Στην Ελλάδα επειδή το νομικό πλαίσιο είναι λίγο παράξενο πάνω στα αθλήματα. Τι εννοείται άθλημα , τι εννοείται σπορ είναι λίγο συγκεχυμένες οι απόψεις οπότε δεν ξέρουν και αυτοί ξεκάθαρα να διαχωρίσουν το δικό μας το προϊόν από τη μπανάνα που κάνει το watersport ή το ποδήλατο θαλάσσης ή το ιστιοπλοϊκό. Μας εντάσσουν όλους σε ένα κομμάτι

ίδιο. Στο εξωτερικό όμως υπάρχουν νομοθεσίες για αυτά τα πράγματα. Σιγά σιγά θα γίνει και στην Ελλάδα.

15) Όλες οι επιχειρήσεις . Εμείς επειδή είμαστε και καινούργιοι στο νησί θέλουμε μέρα με την μέρα να κάνουμε αλλαγές προς το καλύτερο και προς το βέλτιστο.

16) Ναι.

17) Προσπαθούμε. Για την αύξηση θέσεων εργασίας θέλω π.χ να πάρω 2 υπάλληλους μέσω προγράμματος του ΕΣΠΑ και από ότι ενημερώθηκα προχώρησε η διαδικασία οπότε θα γίνει άμεσα.

Ιππασία - Σ7

1) Μαθήματα και εκδρομές με τα άλογα.

2) Από το 2000, 17 χρόνια.

3) Δεν είχα δική μου επιχείρηση αλλά δούλευα σε ξενοδοχείο στην reception 10 χρόνια.

4) Εγώ και ο άντρας μου έχουμε την επιχείρηση και το καλοκαίρι έχουμε και 2 επιπλέον άτομα. Σαν πρακτική άσκηση για αυτούς όπου μαθαίνουν την δουλειά και ιππεύουν κιάλας. Τα πρώτα χρόνια ήταν ντόπιοι, πλέον από Σουηδία πιο πολύ.

5) Ναι

6) Κάνουμε αλλαγές όσον αφορά τις διαδρομές με τα άλογα έτσι ώστε να υπάρχει ποικιλία και ενδιαφέρον.

7) Έχω άνθρωπο πίσω από τα άλογα με το μηχανάκι όπου μαζεύει τα κόπρανα όταν είμαστε στους δρόμους. Βέβαια εγώ είμαι αντίθετη με αυτό γιατί θεωρώ ότι είναι φυσιολογικό και πρέπει να το δίνουμε πίσω στην φύση. Ενώ τα πλαστικά που δεν πρέπει να είναι στην φύση, είναι στην φύση. Τα αντίθετα δηλαδή απ'ότι θα έπρεπε. Και όταν κρατάω άλογο μαζεύουμε τα πλαστικά σκουπίδια και έχουμε πάντα σακούλα μαζί μας για τα σκουπίδια.

8) Φυσικά και είναι σημαντικό. Και εγώ τους εκπαιδεύω όλους και τους δίνω την σωστή κατεύθυνση ώστε να γνωρίζουν πώς να φερθούν σωστά.

9) Ναι. Προσπαθούμε να κάνουμε οικονομία στο νερό και να μην το σπαταλάμε αλόγιστα, γιατί η Ελλάδα δεν έχει πολύ νερό.

10) Εμείς συμβάλλουμε στην στήριξη της τοπικής κοινωνίας. Αυτοί δεν βοηθάνε εμένα... Αυτό που κάνουμε βέβαια είναι ότι κρατάμε αυτό το τοπίο που είναι γύρω στα 27 στρέμματα, τα κρατάμε ανοιχτά. Και όλο αυτό το μέρος εμείς το διατηρούμε.

- 11) Φυσικά και αποτελεί ελκυστικό προορισμό και για τους τουρίστες αλλά και για τους ντόπιους. Προσπαθούμε να το διαφημίζουμε και στην τοπική κοινωνία της Λευκάδος αλλά και ένα dvd που κάναμε και διαφημίστηκε σε χώρες των Βαλκανίων αλλά και σε κάποιο κανάλι της Αθήνας.
- 12) Μαζεύω σκουπίδια και μέσα στο χωριό γιατί πετάνε παντού τα σκουπίδια. Το θέμα είναι να βοηθάει και ο κόσμος λίγο σε αυτό. Αλλά εγώ βλέπω ότι δεν βοηθούν. Έχω πάει στο δήμο και τους έχω μιλήσει για αυτό. Το πρόβλημα είναι με τους κάδους σας και το προσωπικό σας. Εγώ έχασα το καλύτερο μου άλογο από αυτή τη δουλειά. Από σκουπίδια που πετάει ο κόσμος έξω από τους κάδους.
- 13) Όχι δεν έχουμε.
- 14) Εννοείται και με το παραπάνω.
- 15) Με τα χρόνια έχεις πιο πολύ εμπειρία. Από τα λάθη σου μαθαίνεις και προφανώς και σαν επιχείρηση θέλουμε συνεχώς να βελτιωνόμαστε για να παρέχουμε στον πελάτη την καλύτερη δυνατή υπηρεσία.
- 16) Ναι φυσικά.
- 17) Προστατεύοντας το περιβάλλον.
Δεν χρησιμοποιώ φάρμακα στα άλογα και χρησιμοποιώ το lock. Είναι οικολογικό 100%, είναι συμπυκνωμένο νερό και κάνει καλό στο χώμα και για τα φυτά. Όσο έχω την επιχείρηση χρησιμοποιώ το lock.